

STÖD I LIMBO

**En analys av mötet mellan doktorander och
bibliotekarier och deras perspektiv på Malmö
universitetsbiblioteks forskningsstöd**

Viggo Hedman och Sennah Pettersson

Examensarbete (30 högskolepoäng) i biblioteks- och informationsvetenskap för
masterexamen inom ABM-mastersprogrammet vid Lunds universitet.

Handledare: Madeleine Dutoit

År: 2024

Stöd i limbo

En analys av mötet mellan doktorander och bibliotekarier och deras perspektiv på Malmö universitetsbiblioteks forskningsstöd

Support in limbo

An analysis of the interaction between PhD students and librarians and their perspectives on the research support at Malmö university library.

Abstract

University libraries have an important mission to support researchers in their work. Among researchers the PhD student is in a special position. They are in a process of transitioning from being students to becoming researchers. To properly support PhD students, it is important that the support is relevant to the group. The aim of this study is to increase the knowledge of how librarians and PhD students relate to and perceive research support, using Malmö University's library as the point of departure.

The study is empirically based on 14 semi-structured interviews with librarians and PhD students and three observations of three different instances of research support. The analysis with its focus on practices three different dimensions was largely inspired by Stephen Kemmis' practice-theoretical framework.

The results show that the librarians have an expressed focus on the PhD students and their perceived needs, based on the students' context in the university and their growing role in the scientific community. The PhD students know of and use the support services to varying degrees. Most of the interviewees that had used the support found that it matched or went above their expectations. The students who had not used it either didn't know of it, did not find it relevant, or were planning to use it in the future. The academic supervisor was identified as a central figure, both to the librarians' and the PhD students' practices. Some of the main challenges in creating a shared perspective of the research support, which in turn could be incorporated into the students' information practices, was identifying and matching needs, becoming a part of the students' social and material research context and creating an institutional awareness.

The findings primarily have implications for librarians and the library in their mission to become a more prominent part in supporting the PhD students' journey

from student to scholar. By extension the findings might also have implications for future PhD students and their information practices.

Keywords

PhD students, librarians, Malmö university, university library, research support, information practices, practice theory, doctoral students, library and information studies, Lund university, interviews, observations

Doktorander, bibliotekarier, Malmö universitet, universitetsbibliotek, forskningsstöd, informationspraktiker, praktikteori, biblioteks- och informationsvetenskap, Lunds universitet, intervjuer, observationer

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING.....	6
1.1 FORSKNINGSSOMRÅDE & PROBLEMFÖRMULERING.....	6
1.2 SYFTE & FRÅGESTÄLLNINGAR	8
1.3 CENTRALA BEGREPP.....	9
1.3.1 Doktorander.....	9
1.3.2 Forskningsstöd.....	9
2. TIDIGARE FORSKNING	11
2.1 DOKTORANDERS INFORMATIONS PRAKTIKER.....	11
2.1.1 Doktorander på svenska universitet	14
2.2 UNIVERSITETS BIBLIOTEKET & FORSKNINGSSTÖD.....	16
2.2.1 Svenska bibliotekariers syn på forskningsstöd för doktorander	19
3. TEORETISKT PERSPEKTIV	22
3.1 PRAKTIKTEORI & ANVÄNDARSTUDIER.....	22
3.2 INFORMATIONS BETEENDE ELLER INFORMATIONS PRAKTIK?.....	23
3.3 PRAKTIKERS ARKITEKTUR.....	24
3.3.1 Kulturell-diskursiv dimension	25
3.3.2 Social dimension	25
3.3.3 Materiell-ekonomisk dimension	26
4. METOD	27
4.1 INTERVJUER.....	28
4.2 OBSERVATIONER.....	30
4.3 ETISKA ÖVERVÄGANDEN.....	30
4.4 ANALYS.....	32
5. RESULTAT & ANALYS	34
5.1 BIBLIOTEKARIERS ARBETE & PERSPEKTIV	34
5.1.1 Arbetsfördelning & forskningsstödet s målsättning.....	34
5.1.2 Relationsbyggande & kommunikation.....	37
5.1.3 Utformning av stödets & dess innehåll.....	41
5.2 DOKTORANDER	44
5.2.1 Medvetenhet & användning av stödet	44
5.2.2 Biblioteket som fysisk plats	45
5.2.3 Doktorandidentiteten	46

5.2.4	<i>Doktorandernas sociala dimension & dess påverkan på deras informationspraktiker</i>	47
5.2.5	<i>Vilken typ av stöd önskar doktorander av biblioteket?</i>	49
5.2.6	<i>Kommunikation från biblioteket</i>	50
5.3	ATT MÖTAS I FORSKNINGSSTÖDET	53
5.3.1	<i>Förväntningar av stödet</i>	53
5.3.2	<i>Forskningsstödet tidsliga & rumsliga beskaflenhet</i>	55
5.3.3	<i>Relaterande till universitetsbiblioteket</i>	56
5.3.4	<i>Att fläta samman praktiker</i>	57
5.4	SAMMANFATTNING AV FORSKNINGRESULTAT	60
5.4.1	<i>Hur utformar bibliotekarierna forskningsstöd för doktorander & förhåller sig till användargruppens kontext?</i>	60
5.4.2	<i>Hur relaterar doktoranderna till bibliotekets forskningsstöd?</i>	61
5.4.3	<i>Hur kan bibliotekets forskningsstöd förstås utifrån bibliotekariernas respektive doktoranders föreställningar & idéer om stödet och varandra?</i>	62
6.	DISKUSSION & AVSLUTANDE REFLEKTIONER	64
6.1	DISKUSSION	64
6.1.1	<i>Bibliotekariernas perspektiv & arbete</i>	64
6.1.2	<i>Doktorandernas perspektiv & informationspraktiker</i>	66
6.1.3	<i>De två gruppernas möte i forskningsstödet</i>	68
6.2	REFLEKTIONER ÖVER ARBETET	70
6.3	FRAMTIDA FORSKNING	72
	REFERENSER	74
	BILAGOR	82
	BILAGA 1 - INTERVJUGUIDE BIBLIOTEKARIER	82
	BILAGA 2 - INTERVJUGUIDE DOKTORANDER	84
	BILAGA 3 - MEJL OM INTERVJU TILL BIBLIOTEKARIER	85
	BILAGA 4 - MEJL OM INTERVJU TILL DOKTORANDER	86
	BILAGA 5 - MEJL OM NÄRVARO PÅ WORKSHOP FÖR OBSERVATION TILL WORKSHOP ANSVARIGE	87
	BILAGA 6 - UTSKRIFT OM NÄRVARO PÅ WORKSHOP FÖR OBSERVATION TILL DOKTORANDER	88
	BILAGA 7 - ARBETSFÖRDELNING	89
	BILAGA 8 - INFORMATION OM MALMÖ UNIVERSITET & MALMÖ UNIVERSITETS BIBLIOTEK	90

1. Inledning

Dagens universitetsbibliotek är inte bara en plats där studenter och forskare kan låna böcker och få tillgång till artiklar, utan en stor del av universitetsbibliotekets arbete är att på andra sätt stödja lärosätets forskare och studenter. Detta görs genom olika tjänster, exempelvis sökhjälp, publicering och bibliometri.¹ I en värld som förändras fort är det viktigt att utvärdera tjänsterna som erbjuds så att de är relevanta. Vi har valt att undersöka hur forskningsstödet fungerar för doktoranderna då de är en grupp som är i en unik situation där de både är under utbildning likt studenter och förväntas bedriva egen forskning som forskare. För att göra forskningsstödet relevant för doktorander måste man undersöka vad doktoranderna har för behov och hur deras informationspraktiker ser ut i förhållande till forskningsstödet. Denna studies utgångspunkt är Malmö universitetsbibliotek. I ett paper av Kjellberg et al. (2016) har författarna sett att det finns stora skillnader mellan doktorandernas informationsvanor beroende på ämne och detta var något de hade i åtanke vid skapandet av det nya forskningsstödet på Malmö universitetsbibliotek. Malmö universitetsbibliotek har dock inte organiserat forskningsstödet efter ämnestillhörighet. Vi ansåg att det var intresseväckande hur bibliotekarierna hanterade denna heterogena grupp. Malmö universitet har utbildningar inom olika discipliner, flera med en tvärvetenskaplig karaktär. Tvärvetenskapligheten är också framträdande i deras forskarutbildningar (Malmö universitet 2024a). Malmö universitet har som mål att stödja forskare tidigt i karriären, och bibliotekarierna på universitetsbiblioteket gör detta delvis genom forskningsstödet (Malmö universitet 2024b).

1.1 Forskningsområde & problemformulering

Många universitetsbibliotek erbjuder idag någon form av forskningsstöd (Si, Zeng, Guo & Zhuang 2019). Detta stöd kan inkludera allt från hjälp med informationssökning, referenshantering och vetenskaplig publicering till forskningsdatahantering och bibliometri. Dessa tjänster har utvecklats och fortsätter att utvecklas i takt med sociomateriella förändringar, särskilt med avseende på hur vetenskaplig litteratur produceras och kommuniceras (Pinfield, Cox & Rutter 2017). Förändringar i informationssökning och ett ökat tryck att publicera öppet

¹ "Bibliometri" [bibliometrics] myntades av Alan Pritchard (1969, s. 349) och definierades då som "the application of mathematics and statistical methods to books and other media of communication". Det används bland annat för att kvantifiera och tolka hela discipliner till enskilda forskares publiceringsmönster.

tillgänglig forskning (OA)² är några av de rörelser som påverkar universitetsbiblioteket (Cox & Rutter 2017; Glusker & Exner 2018; Spezi 2016). Tjänsterna kan därmed delvis ses som ett resultat av nya behov som vuxit fram ur ett skiftande forskningslandskap som förutsätter vissa kompetenser hos de som rör sig inom denna kontext (Atkinson 2016). Enligt 12§ i bibliotekslagen (SFS 2013:801) ska varje högskola eller universitet, som omfattas av högskolelagen, ha tillgång till ett bibliotek som ansvarar för och bedriver en verksamhet utifrån den utbildning och forskning som existerar på lärosätet. För att biblioteket ska kunna göra detta krävs det en kunskap om hur forskningsaktiviteterna ser ut, vilka det är som deltar i dem, samt vilka delar av forskningsprocessen som det är relevant för biblioteket att erbjuda en form av stöd för. Målgrupp, kompetens och innehåll hänger samman och är centrala faktorer för att biblioteket ska kunna bedriva en ändamålsenlig verksamhet på lärosätet.

Biblioteket måste kunna möta en heterogen grupp med en mångfald av behov. En forskare som arbetar med kvalitativa data och en som arbetar med kvantitativa kan båda behöva stöd i bearbetning av forskningsdata, men vad detta stöd innebär skiljer sig åt i praktiken (Glusker & Exner 2018). Olika forskningsfält har dessutom skilda traditioner och förväntningar som en forskare måste förhålla sig till för att på ett meningsfullt sätt kunna delta i praktiken (jfr. Knorr-Cetina 1999, *epistemic cultures*). Den grupp vi är intresserade av att utgå från är de som befinner sig någonstans i processen av att orientera och etablera sig – doktorander. Inom B&I-traditionen har det producerats en del forskning om doktoranders informationspraktiker (Catalano 2013; Pilerot 2016; Seldén 2004; Spezi 2016). Case och Given (2016, s. 278) uppmärksammar dock att doktorander utgör något av ett undantag när det kommer till studier om olika gruppers informationsbeteenden. Ofta inkorporeras denna grupp i kategorierna forskare eller student, då de kan ses befinna sig med en fot i vardera kategorien. Doktoranden förväntas genomgå en förändring och gå från den ena till den andra kategorin. Från att huvudsakligen vara en konsument av vetenskaplig information går de till att bli delaktiga och producera egen vetenskaplig litteratur (Fleming-May & Yuro 2009). Det är i denna övergång som bibliotekets forskningsstöd kan spela en viktig roll.

Detta leder till uppsatsens problemformulering, baserad på två iakttagelser. Å ena sidan finns det de tidigare nämnda skiftena inom vetenskaplig kommunikation och informationssökning som påverkar universitetsbibliotekets uppdrag i stöttandet av forskningsverksamheten. Att stötta förutsätter en kunskap om vilket sorts stöd som

² Open Access

behövs, både på en generell och en specifik nivå. Å andra sidan finns det en delgrupp inom kategorin “forskare” som dels är något skymd, dels har annorlunda förutsättningar jämfört med disputerade och erfarna forskare i sitt forskningsförfarande (Seldén 2004, s. 249-253). Detta resonemang utgör kärnan i problemformuleringen – hur ser ett relevant forskningsstöd ut för doktorander? Här bör uppmärksammas att uppsatsen fokuserar på forskningsstödet och inte bibliotekets infrastrukturella roll i tillgängliggörandet av information. Doktoranders användning av bibliotekets söktjänster kommer därmed inte att betonas, då vi inte anser att denna aspekt av bibliotekets verksamhet kan räknas till forskningsstöd.

Utifrån problemformuleringen och med utgångspunkt i forskningsstödet identifierar vi två centrala aktörer för uppsatsen. Å ena sidan finner vi doktoranderna och deras behov av stöd. Å andra sidan finner vi bibliotekarierna som arbetar för att erbjuda ett relevant forskningsstöd. Forskningsstöd betraktas i denna text som en praktik, och praktiker är alltid sociala fenomen med interagerande aktörer (Schatzki 2001, s. 21). Dessa två aktörer blir därmed denna studies utgångspunkt, eftersom forskningsstödet kan ses som en sorts nod vari doktorander och bibliotekarier förhandlar om vad forskningsstöd är, hur det bör vara och vilka förväntningar som är rimliga (jfr. Nicolini 2009, s. 1405).

1.2 Syfte & frågeställningar

Utifrån problemformuleringen är relationen mellan doktorander och bibliotekarier central. För att kunna avgränsa området och samtidigt placera den i en relevant kontext har forskningsstödet kommit att bli platsen som uppsatsen utgår från. “Plats” bör förstås som den kontext där praktiker äger rum och möts (Schatzki 2002, s. 87-88). Uppsatsens syfte är därmed att skapa en ökad förståelse för hur doktorander och bibliotekarier förhåller sig till och möts i forskningsstödet. På ett övergripande plan rör det sig om två fenomen – forskningsstödet som en praktik hos bibliotekarierna och forskningsstödet som en potentiell aktivitet i doktorandernas informationspraktiker. Målet med uppsatsen är att analysera och jämföra de två gruppernas förhållningssätt till forskningsstödet och deras föreställningar om varandra. Problemformuleringen och syftet har resulterat i uppsatsens tre forskningsfrågor:

1. Hur utformar bibliotekarier forskningsstöd för doktorander och förhåller sig till användargruppens kontext?
2. Hur relaterar doktoranderna till bibliotekets forskningsstöd?

3. Hur kan bibliotekets forskningsstöd förstås utifrån bibliotekariers respektive doktoranders föreställningar och idéer om stödet och varandra?

De två första frågorna är mer deskriptiva och i resultatkapitlet kartläggs dessa utifrån studiens empiriska underlag. Den tredje frågan är analytisk och besvaras genom att de två föregående frågorna kombineras och analyseras utifrån det teoretiska ramverket.

1.3 Centrala begrepp

1.3.1 Doktorander

Doktorander är personer som är antagna till en forskarutbildning (Malmö universitet 2024a). Forskarutbildningen är oftast 4 år om doktoranden studerar på heltid. Den fullföljs genom att en doktorsexamen avläggs. Enligt 7 kap. 39§ i högskoleförordningen (SFS 1993:100) krävs det att den ansökande har läst minst 60 HP på avancerad nivå och 240 HP sammanlagt för att anses ha den grundläggande behörigheten som krävs för att bli antagen till en doktorandutbildning. Alternativt kan kraven uppfyllas om motsvarande kunskaper har tillgodogjorts på andra sätt. På Malmö universitet är ett av kraven för att bli antagen som doktorand att en har en garanterad inkomst under hela sin studietid (Malmö universitet 2024a). År 2022 var de flesta av doktoranderna anställda som doktorander på universitetet men det fanns även de som hade en annan anställning som var knuten till forskning eller stipendier (SCB 2023, s. 32). Under tiden som doktorand följs en individuell studieplan där de utöver att producera forskning även undervisar och läser ett visst antal poänggivande kurser (Malmö universitet 2024c).

1.3.2 Forskningsstöd

Universitetsbiblioteken brukar ansvara för de delar av forskningsstödet som fokuserar på exempelvis inhämtning, tillgängliggörande och kommunicerandet av vetenskaplig information. Gränsdragningen mellan universitetsbibliotekets generella stödfunktion och det mer specifika forskningsstödet råder det skilda tankar om (Wiklund 2012). Forskningsstöden delas ibland upp i primärt forskningsstöd, det stöd som ges till forskare som inte inkluderar det stöd som ges till allmänheten, och sekundärt forskningsstöd som inkluderar funktioner som cirkulation av medier och andra tjänster som är en förutsättning för forskning men inte uteslutande används av forskare (Larsen et al. 2010, se Wiklund 2012). Denna studie kommer i första hand att fokusera på användningen av det primära forskningsstödet.

Hur biblioteken organiserar arbetet mot doktorander och forskare varierar mellan bibliotek. Där bibliotekarier på Malmö universitetsbibliotek specialiserar sig på en typ av stödfunktion har Lunds universitetsbiblioteks organiserat bibliotekariernas arbete utifrån ämnesdiscipliner då de på hemsidan hänvisar till kontaktpersonen på ens ämnesbibliotek eller det centrala Universitetsbiblioteket (Lunds universitet 2020).

2. Tidigare forskning

Vissa av artiklarna i denna litteraturöversikt är något äldre, men de har inkluderats då vi har identifierat dem som centrala bidrag inom forskningsområdet, då de fortsatt citeras rikligt. Kapitlet är strukturerat utifrån teman som framträdde under läsningen. I den första delen kommer forskning om doktoranders informationspraktiker och deras användning och förståelse av universitetsbibliotekets tjänster att framläggas. Den andra delen beskriver den forskning som gjorts om bibliotekets roll i forskningsprocessen samt hur bibliotek arbetar med för att utveckla ett ändamålsenligt forskningsstöd. Den vetenskapliga litteraturen har sökts via databaserna LISA, LISTA, Scopus, Malmö universitetsbibliotekets och Lunds universitetsbiblioteks *Discovery*-söktjänster samt Google Scholar.

Det har gjorts studier och rapporter om doktoranders informationsbeteenden och bibliotekariers syn på forskningsstöd på universitetsbibliotek i Sverige. Denna litteratur inkluderas här för att ge en bild av hur forskningsstödet ser ut i en kontext som liknar vår egen, även om litteraturen inte är granskade av andra forskare. Vissa av texterna särskiljer mellan doktorander och forskare, medan de flesta inte gör en sådan gränsdragning.

2.1 Doktoranders informationspraktiker

Det har gjorts mycket forskning om doktoranders informationsvanor, särskilt med avstamp i begreppet informationskompetens(er) (Catalano 2013; Delaney & Bates 2018; Nylander & Hjort 2022; Pilerot 2016). Inom litteraturen framstår doktorander som en heterogen grupp med olika informationspraktiker beroende på ämnestillhörighet (Bussell, Schnabel & Rinehart 2020; Catalano 2013; Ince, Hoadley & Kirschner 2018), tidigare erfarenheter och vanor (D’Couto & Rosenhan 2015; Khosrowjerdi & Iranshahi 2011) samt vart de befinner sig i forsknings- och utbildningsprocessen (Nylander & Hjort 2022). Detta förklarar varför mycket av litteraturen avgränsas utifrån doktorandernas ämnestillhörighet, exempelvis ur ett samhällsvetenskapligt (Fleming-May & Yuro 2009), tekniskt (Balog, Badurina & Lisek 2018) eller humanistiskt (Golub et al. 2023) perspektiv. Även om alla dessa faktorer, särskilt ämnestillhörighet, påverkar doktoranders informationspraktiker finns det några gemensamma nämnare som har stor effekt på relationen till och användningen av biblioteket och de tjänster som tillhandahålls.

En gemensam grund, eller målsättning, hos doktorandutbildningar är att doktoranden ska genomgå en förändring och inta en ny roll inom sin valda disciplin – från att vara en konsument av vetenskaplig information ska hen bli delaktig och även producera information (Fleming-May & Yuro 2009). Doktorander befinner sig därmed i en process där de har en något flytande identitet och befinner sig i en limboliknande kontext (Lehnen 2021; Mantai 2017). Utifrån det uttalade praktikteoretiska perspektivet innebär detta att doktorander, under doktorandtiden, måste gå från praktiken av att vara en student till praktiken av att vara forskare – praktiker som nödvändigtvis skiljer sig åt beroende på kontexten deras utbildning och forskning äger rum i. Genom att delta i vissa aktiviteter på ett särskilt sätt betraktas doktorander som forskare av de individer som ingår i deras omgivning (Mantai 2017; Pilerot 2016). Det är i denna övergång som universitetsbibliotekets forskningsstöd, och universitetsbiblioteket mer generellt, kan tänkas spela en särskilt viktig roll för att underlätta processen för doktorander, då det finns studier som visar på att det kan vara en påfrestande position med stor tidspress (Levecque et al. 2017). Frågan för vår del är huruvida forskningsstödet uppfattas som en lämplig aktivitet för doktoranderna i deras övergång till forskare. Detta förutsätter dock två saker, dels att doktorander är medvetna om bibliotekets olika tjänster, dels att biblioteket erbjuder forskningsstöd som är relevant för doktorander.

I biblioteks- och informationsvetenskaplig (B&I) forskning om doktoranders informationskompetenser, hur doktorander hittar och bedömer information, dyker ofta universitetsbiblioteket upp. Flera studier visar att tid är en faktor som gör att doktorander prioriterar tjänster de uppfattar som effektiva (D’Couto & Rosenhan 2015; Fong et al. 2016). I en systematisk litteraturöversikt över doktoranders informationsvanor identifierar Catalano (2013) att denna aspekt leder till att Google Scholar är ett centralt verktyg i deras informationssökningen samt att tillgång framför kvalitet blir avgörande vid valet av information. I Carpenters (2012) välciterade studie av “generation Y”-doktorander på 70 olika lärosäten i England visade det sig att ungefär en tredjedel använde Google eller Google Scholar som huvudsaklig informationskälla. I samma artikel (Carpenter 2012) framgår det dessutom att nya teknologier kan bli en del av doktorandernas informationspraktiker förutsatt att dessa nya tillskott inte hindrar rådande praktiker. En senare systematisk litteraturöversikt av Spezi (2016), som bygger på Catalanos (2013), återspeglar denna tendens av snabb- och tillgänglighet som en central del i doktoranders sökprocesser. Huruvida forskningsstödet upplevs som en effektiv

tjänst blir därmed viktigt att utforska, då det är avgörande i doktorandernas informationspraktiker.

Utöver sökverktyg och deras beskaffenhet så har olika aktörer stor betydelse för doktoranders informationspraktiker. Genomgående är handledaren, eller handledarna, en central karaktär i doktoranders forskningspraktik. I Carpenters (2012) artikel identifieras handledaren som en viktig källa för stöd och vägledning i doktorandernas forskningsprocess, dock beskrivs det inte vad detta stöd och vägledning faktiskt innebär. Annan forskning visar på att handledaren är betydelsefull för doktoranders uppfattning av vilka förväntningar som hen är tänkt att bemöta (Catalano 2013; Lehnen 2021). Moore och Singley (2019) gör en liknande iakttagelse, där de uppmärksammar personliga relationer som avgörande för informationssökandet. Dock framgår handledaren som mindre central i Mantais (2017) studie av doktoranders övergång till att uppfatta sig själva som forskare. Kollegor och vänner är också väsentliga i doktorandernas informationspraktiker för att “identify, contextualize, and access the literature” (Moore & Singley 2019, s. 285). Detta är ett fenomen som återkommer i mycket av litteraturen (Nylander & Hjort 2022; Pilerot 2016; Vezzosi 2009). Vezzosi (2009, s. 72) beskriver det som att “people play a crucial role in doctoral students’ information behaviour”. Doktorandens formella och informella relationer kan därmed ses spela en avgörande roll i informationspraktiken, då deras råd och förslag både uppfattas som relevanta och ligger nära till hand.

Gällande relationen mellan doktorander och biblioteket, dess personal och tjänster, visar forskning att de betraktas positivt av såväl handledare som doktorander, även om det råder viss osäkerhet kring såväl tjänsterna som kompetenserna på biblioteket (Nylander & Hjort 2022; Bussell, Schnabel & Rinehart 2020). Utifrån litteraturen verkar osäkerheten grundas på en icke-kännedom av bibliotekets utbud (Catalano 2013; Delaney & Bates 2018); doktoranders uppfattning av huruvida biblioteket är en plats man bör vända sig till för hjälp som doktorand (Fleming-May & Yuro 2009; Lehnen 2021); eller visst tvivel över huruvida bibliotekariers informationskompetens är tillräcklig för att bemöta doktorandens ämnesspecifika informationsbehov (Fleming-May & Yuro 2009; Rempel 2010). I viss mån kan dessa resonemang kring icke-användning ses böttna i en svårighet vad gäller kommunikation och i förlängningen relationsbyggande. För att få en inblick i varför det är relevant att faktiskt problematisera icke-användaren kan man se till ett pragmatiskt resonemang:

[...] PhD students are the future faculty of our colleges and universities. Improving understanding of and services for PhD students might provide academic librarians with the opportunity to shape the relationships they will enjoy when these students have moved into the faculty role.

Fleming-May & Yuro 2009, s. 200

Utöver framtida relationer verkar det som om att det finns ytterligare skäl för att förbättra relationen mellan doktorander, deras handledare och universitetsbiblioteket. Nylander och Hjorts (2022) studie av doktoranders informationskompetenser visar på att det råder en diskrepans mellan handledares förväntningar och doktoranders självskattning. Vissa handledare antar att doktoranderna har den informationskompetens som krävs för att bedriva självständig forskning, medan doktoranderna upplever sina sökstrategier som otillräckliga och famlande (Nylander & Hjort 2022). Delaney och Bates (2018) studie pekar mot ett liknande fenomen om överskattande från handledarnas sida och ställer sig kritiska till idén av att informationskompetenser uppstår organiskt under utbildningen. I stället argumenterar Delaney och Bates (2018) för att det bör ingå mer systematiskt i forskningsstödet. I relation till vår studie är det av intresse att försöka urskilja till vilken grad handledaren påverkar doktorandernas förståelse och användning av forskningsstödet.

2.1.1 Doktorander på svenska universitet

2.1.1.1 Faktorer som påverkar användning av forskningsstödet

Som tidigare nämnts är doktorander en heterogen grupp. Detta påverkar deras syn på och användning av forskningsstödet. Man kan i Carlsdotters (2018) mastersuppsats se att faktorer som ålder och bakgrund har en påverkan på användningen av forskningsstödet. Exempelvis ansåg yngre doktorander i större utsträckning att de inte behövde bibliotekets forskningsstöd. Även vilket land doktoranden kom ifrån påverkade deras syn på och användning av forskningsstödet. Doktorander från utvecklingsländer använde biblioteket mindre än de från Sverige men det var ändå det doktoranderna från utvecklingsländer som såg störst nytta med forskningsstödet (Carlsdotter 2018). Det noterades av författaren att denna diskrepans kunde bero på att biblioteket hade svårare att nå doktorander med utländsk bakgrund med information om forskningsstödet. Oavsett bakgrund verkar doktorander ofta ha lite tid och forskningspengar (Voog & Wiklund 2013). Därför måste forskningsstödet anpassas efter doktorandernas olika förutsättningar för att vara relevant för dem. Voog och Wiklund (2013) ansåg att för att bygga ett bra forskningsstöd för doktorander är det viktigt att bibliotekarierna förstår detta. De

föreslår att forskningsstödet för doktorander utvecklas i samarbete med doktoranderna.

Carlsdotter (2018) undersökte även handledarens roll i relationen till biblioteket och forskningsstödet och kom fram till att handledaren hade ett stort inflytande över hur bibliotekets forskningsstöd används av doktoranden. De flesta handledare diskuterade inte bibliotekets forskningsstöd med sina doktorander. I de fallen handledaren pratade med sin doktorand om forskningsstödet sågs en förändring i doktorandens praktiker gällande forskningsstödet. Att handledarna inte diskuterar forskningsstödet med sina doktorander kan bero på flera saker, brist på information om forskningsstödet hos handledaren, att forskningsstödet inte anses relevant eller att handledaren inte ser det som en del av sin roll (Carlsdotter 2018).

2.1.1.2 Doktorandernas syn på forskningsstödet

Carlsdotter (2018) studie visade att många doktorander upplever att de har nytta av forskningsstödet även om det inte används så mycket. I en rapport av Eklund (2013) undersökte hon forskningsstödet på Borås universitetsbibliotek och vilka tjänster som ansågs viktiga för doktoranderna och forskarna på lärosätet. Högst prioriterat var tillgången till databaser och information oberoende av plats och tid. Sedan efterfrågades även hjälp med sökstrategier och värdering av databaser och hjälp med olika verktyg relaterade till deras forskning. Det efterfrågades också rådgivning inom copyright, OA och vetenskaplig publicering. Studien jämförde forskare och doktoranders prioriteringar av olika former av stöd. Vissa skillnader mellan grupperna i vad som ansågs viktigt kunde också urskiljas. Till exempel framgick det att information om nya resurser var högre rankat för doktorander än forskare, medan behovet av en personlig kontaktbibliotekarie rankades högre hos forskarna än doktoranderna. I fokusgrupperna nämndes återkommande behovet av stöd i informationssökning. Dock verkade placeringen av stödet lite svårt att fastställa.

[I]nformationssökning är en integrerad del av skrivandet, vilket kan göra det svårt för biblioteket att hjälpa till. Stöd i informationssökning verkar vara mest intressant i början av projektet när forskaren ska sätta sig in i ett nytt ämnesområde.

Eklund 2013, s. 13

I studien framgår det även att det fanns också olika synsätt på vad bibliotekariens roll i forskningsstödet innebar.

Även om bibliotekarien inte skulle kunna hjälpa till med informationssökningen, vill forskare ändå ha stöd i att söka. Forskare vill dock inte få hjälp till självhjälp. De vill ha stöd och hjälp, inte pedagogisk handledning i informationssökning.

Eklund 2013, s. 13

Ett förslag som presenteras i studien är att bibliotekarien skulle vara med från början av projektet och hjälpa till med sökningen och sedan hjälpa till att planera publiceringen (Eklund 2013). Författarna drar slutsatsen att forskarna vill stöttas i sökningen men inte utbildas i sökning då detta tar tid. Samtidigt inser deltagarna i fokusgrupperna att bibliotekarier inte har ämneskunskaperna för att ensamma genomföra sökningar inom ämnet.

I en studie av Karlstads universitetsbibliotek gavs ett förslag om att doktoranderna ungefär halvvägs genom sin doktorandtjänst skulle få en repetition av vilka tidskrifter och databaser som var relevanta för deras område då det framför allt är då de börjar intressera sig för dessa (Hjort et al. 2011). Ett annat förslag var att vissa inte ville mottaga mejl med information från biblioteket utan menade att de skulle föredra en tjänst där nyheter publiceras. Ett förslag var att man skulle skapa en referensgrupp för utvecklingen av forskningsstödet (Hjort et al. 2011).

2.2 Universitetsbiblioteket & forskningsstöd

Det finns en mängd vetenskaplig litteratur om universitetsbibliotekets roll i relation till forskningsprocessen. Här presenterar vi ett urval av litteratur som handlar om hur bibliotek och bibliotekarier förhåller sig till forskningsstödet, vilka kompetenser som kan tänkas krävas samt hur bibliotekarier kan gå till väga för att förmedla detta till de avsedda användargrupperna.

Si et al. (2019, s. 282) beskriver forskningsstöd som ett resultat av universitetsbibliotekens möte med “a shifting research paradigm”. Av artikeln framgår att det finns relativt tydliga trender i vad det nya paradigmet innebär för universitetsbibliotekens verksamhet – stöd i forskningsdatahantering, OA och vetenskaplig publicering är tjänster som finns på majoriteten av de väletablerade lärosätena som författarna analyserat. Andra forskare har också gett uttryck för en liknande förståelse, teknologiska förändringar har bidragit till nya praktiker och krav bland forskare och i förlängningen nya uppgifter för universitetsbiblioteket (Cox & Verbaan 2016; Klain-Gabbay & Shoham 2016; Lang et al. 2018).

Det kan alltså ses som ett skifte från det “traditionella” biblioteket, där samlingarna och tillgängliggörandet av information står i fokus, till att erbjuda stöd och bli en mer aktiv part i forskningsprocessen (Atkinson 2016). Det kan ses i relation till de växande kraven på universitetsbiblioteket att demonstrera dess relevans och arbete för att uppnå institutionella målsättningar (Cox 2018). Därmed blir det viktigt för

biblioteket och bibliotekarierna att vara medvetna om dels var i forskningsprocessen de kan vara delaktiga, dels hur en delaktighet kan uppnås. Att utveckla och erbjuda ett stöd är viktigt, men lika viktigt är det att användarna är medvetna om stödet och uppfattar det som relevant för sin forskning.

Den tänkta användargruppen måste vara medveten om vilket stöd som universitetsbiblioteket kan erbjuda. Eftersom det digitala biblioteket blivit relativt sömlöst för användarna blir det än viktigare att arbeta proaktivt för att synas (Glusker & Exner 2018). I en översiktsstudie utforskade Stapleton, Carter och Bredahl (2020) hur individuell forskningsrådgivning utförs i praktiken. Det framgår i deras review att det finns skäl att uppmärksamma omedvetenhet kring bibliotekets tjänster. Andra författare har pekat mot liknande problematik, och uppmanar därför till att proaktivt arbeta med att synliggöra universitetsbibliotekets tjänster och kompetenser (Eklund 2023, s. 225-226). Klain-Gabbay och Shoham (2019) problematiserar ytterligare, och skriver att en omedvetenhet hos användarna kan resultera i svaga förhållanden till universitetsbiblioteket som i sin tur resulterar i konservativa tankar kring bibliotekariers expertis och kompetenser, en slutsats som delas av en tidigare artikel av Creaser och Spezi (2014). Utifrån denna litteratur har vi valt att uppmärksamma hur bibliotekarierna arbetar för att upprätta en medvetenhet hos doktoranderna, samt hur detta arbete uppfattas av doktoranderna.

Många studier kretsar kring ”outreach”, hur bibliotekarier kan arbeta för att skapa medvetenhet om forskningsstödet och de kompetenser som finns på biblioteket (Diaz 2019). I en konceptuell analys av outreach-begreppet beskriver Diaz (2019, s. 189) att målet med outreach är “focused on changing attitudes, awareness, use, or knowledge of library-related issues”. Det framgår även att detta arbete inte är enkelriktat. Kommunikation innebär även att bygga relationer samt att skapa eller förändra bibliotekets egna aktiviteter (Diaz 2019). Med forskningsstödet som utgångspunkt finns det vissa strategier för att arbeta med att nå ut. I en äldre men välciterad artikel undersöker Haines et al. (2010) doktoranders informationssökningsbeteenden på en medicinsk högskola. Författarna drar slutsatsen att för att bibliotekspersonalen ska kunna stötta sina användare bör de integrera sin verksamhet i användarnas arbetsliv:

Librarians need to find ways to make themselves a routine part of their patrons’ work. Librarians who have established a presence in the basic science departments, either physically or virtually, can offer access to resources and solutions to specific problems at the point of need.

Haines et al. 2010, s. 79

Författare till senare, liknande studier förespråkar även de att bibliotekarierna bör utgå från forskarnas kontext, särskilt forskningsprocessens olika moment, för att skapa en ingång för att erbjuda relevant stöd (Glusker & Exner 2018; Haddow & Mamtora 2017). Glusker och Exner (2018) påpekar dock att olika discipliner skiljer sig åt vad gäller forskningsprocessen, vilket innebär att det kan vara relevant för biblioteket att anpassa arbetet efter ämnesområde – med förbehåll att denna arbetsuppdelning är ekonomiskt möjlig för biblioteket. Dock bör inte de mer generella lösningarna överges eftersom det generella kan vara en ingång till att erbjuda mer specialiserat stöd (Eklund 2023, s. 218). Med denna litteratur i åtanke blir det relevant att utforska huruvida doktoranderna själva upplever att stödet passar dem och deras praktiker.

Nickels och Davis (2020) kvalitativa studie bidrar med praktiska insikter om hur bibliotekarier kan utforma sitt kommunikativa arbete. Mejl uppmärksammas som den viktigaste källan för att nå ut, samtidigt som det finns vissa brister med formatet – exempelvis att det är för mycket information i ett och samma mejl eller att det skickas för många. Utöver mejl framgår det att en centraliserad informationsplats är önskvärd samt att delta på fakultetsmöten för att förmedla vad biblioteket kan erbjuda för stöd kan vara en lämplig strategi. Att samarbeta med fakulteters forskningsadministratörer är också en strategi som uppmärksammas som gynnsam för alla involverade (Haddow & Mamtora 2017; Nickels & Davis 2020). Dessa förslag kan därmed ses som olika praktiska strategier som biblioteket kan applicera för att bli en tydligare aktör i forskares och doktoranders kontext. Det sistnämnda förslaget kräver dock att bibliotekarierna är medvetna om såväl formella som informella relationer mellan lärosätets fakulteter, vilket kan vara en utmaning (Klain-Gabbay & Shoham 2016). Med detta i åtanke är doktorandernas sociala nätverk någonting som bibliotekarierna bör beakta för att möjliggöra mötet mellan de två parterna i forskningsstödet.

Utöver kännedom av olika discipliners forskningsprocesser och behov framgår det att bibliotekarien behöver en sorts kritisk reflexivitet, för att kunna anamma det forskningscentrerade perspektivet som utgångspunkt i sitt arbete. Eklund (2023, s. 217) konstaterar i sin doktorsavhandling att bibliotekarier måste “assess their own professional work and identify and remedy gaps in their professional knowledge”. Atkinson (2016) nämner att bibliotekarier kan känna sig osäkra på att stötta forskare jämfört med studenter, ett arbete som även kan försvåras genom mer etablerade praktiker på biblioteket som härstammar ur en studentfokuserad verksamhet. Reflexiviteten kan dessutom, som Glusker och Exner (2018) påpekar, kräva en

diskursiv medvetenhet eftersom bibliotekarier och forskare har skilda diskursiva ramverk. Samtidigt är bibliotekarier vana vid att arbeta tvärdisciplinärt, vilket gör att de kan översätta mellan olika discipliner, eller mellan forskare och forskningsfinansiärer, för att underlätta tvärdisciplinär forskning på lärosätet (Glusker & Exner 2018).

2.2.1 Svenska bibliotekariers syn på forskningsstöd för doktorander

2.2.1.1 *Vad är forskningsstöd?*

I en mastersuppsats av Jensen (2012) från Lunds universitet intervjuades universitetsbibliotekarier från de olika fakulteterna gällande deras syn på sitt arbete med forskningsstöd. Där noteras det att det finns en variation i vad informanterna ansåg vara forskarstöd. Detta stämmer överens med vad som observerats av Wiklund (2012). I Jensens (2012) studie framgår det att en del bibliotekarier anser att det finns behov hos forskare som varierar beroende på vilken disciplin de arbetar inom och att bibliotekarien som arbetar mot fakulteten specialiserar sig mot sin användargrupp. En av bibliotekarierna i studien ansåg att framtida bibliotekarier, utöver den breda informationsvetenskapliga kompetensen, även borde besitta någon form av ämneskunskap relaterad till ämnet användaren arbetar med (Jensen 2012). Denna åsikt verkar dock inte vara genomgående i studien då en annan resonerar att det kan vara bra att förstå begrepp men att det viktigaste inte är ämneskunskap utan kunskap om hur den vetenskapliga kommunikationen sker inom en disciplin och menar därför att ämneskompetens kanske inte är så viktig. En informant nämnde att viktiga förmågor bland annat är att kunna göra sig synlig för och kunna kommunicera med sin användargrupp. En av bibliotekarie i studien upplevde sitt arbete med forskningsstöd som en form av hjälp till självhjälp (Jensen 2012). Samtidigt nämner en annan informant att bibliotekarier, i stället för att hjälpa forskare att söka, kunde utföra sökningar åt dem. Voog och Smångs (2017) noterar också att individuell handledning ofta är lättare att anpassa till var forskaren är i sin forskning och vad de behöver hjälp med. De ser att schema och tidsrestriktioner kan göra det svårt för forskare att delta på möten.

2.2.1.2 *Synen på doktorander & forskare*

Bibliotekarierna i studien av Jensen (2012) hade märkt av en skillnad mellan doktorander och disputerade forskare. Bibliotekarierna upplevde att doktorander behövde mer hjälp med exempelvis skapandet av ett kontaktnätverk. Informanterna upplevde även att om doktorandernas schema var ostrukturerat var det lättaste sättet att nå dem med utbildning i form av kurser jämfört med etablerade forskare där bland annat seminarier var att föredra.

Forskningsstödet på Lunds universitet mot doktorander varierar mellan fakulteter (Voog & Smångs 2017). En del fakulteter erbjuder kurser riktade mot doktorander och för en del doktorander är dessa också obligatoriska. En del fakulteter försöker också att få kontakt med nya doktorander och upplysa dem om bibliotekets stöd tidigt i deras doktorandtjänst. I studien av Jensen (2012) påpekas det att forskare sällan befinner sig i bibliotekets lokaler. Bibliotekarierna som intervjuades ansåg att forskarna fortfarande inte visste mycket om vilket stöd som biblioteket kan erbjuda och att bibliotekarier därför måste ägna resurser åt att marknadsföra sin verksamhet som i stället skulle kunna användas för annat arbete i verksamheten.

2.2.1.3 Tidigare utredningar av forskningsstödet på Malmö universitetsbibliotek
Malmö universitet publicerade 2008 en utredning av deras forskningsstöd gjord av anställda på universitetsbiblioteket och IT (Aquilonius et al. 2008). Undersökningen visade på att forskare inom de olika disciplinerna har olika arbetssätt som måste beaktas för att forskningsstödet ska vara relevant. Biblioteket hade vid undersökningen enhetsbibliotekarier för de olika enheterna på lärosätet. Deras uppdrag var bland annat att vara en kontaktperson på biblioteket för de olika enheterna. Vad som ansågs viktigt varierade mellan disciplinerna, men gemensamt var de intresserade av exempelvis sökhjälp och hjälp med omvärldsbevakning (Aquilonius et al. 2008). En del deltagare påpekade att de visste för lite om forskningsstödet för att kunna avgöra vad som behövs. Vissa deltagare upplevde inte biblioteket som en plats de kunde forska på och önskade därför tillgång till eget rum. Deltagarna påpekade även att tjänsterna behövde vara utformade så att deltagarna sparar tid genom att använda dem.

I ett senare paper av Kjellberg et al. (2016) presenteras en utvärdering av bibliotekets forskningsstöd till doktoranderna på Malmö universitet. Författarna uppmärksammar att det finns stora skillnader mellan doktorandernas informationssökning beroende på ämne. Detta var något de hade i åtanke vid utformningen av det nya forskningsstödet på Malmö universitetsbibliotek. De insåg att det var viktigt att forskningsstödet kunde anpassas till den enskilde doktoranden. Det uppmärksammas även hur viktigt det är att stödet är relevant för doktoranderna när de behöver den. Då doktoranderna ofta har ont om tid och dessutom är utspridda på olika geografiska platser föreslås onlinetjänster, både med bibliotekarier genom digitala möten och material doktoranderna kan ta del av när och var som helst.

Doktoranderna identifierades som en grupp under utbildning och därför bildades arbetslaget som ansvarar för forskarutbildningen på biblioteket (FU) som en del av

teamet för undervisning (Kjellberg et al. 2016). FU har bland annat ansvaret för att kommunicera Malmö universitetsbiblioteks tjänster till doktoranderna. Dock ligger de olika tjänsterna i doktorandernas forskningsstöd inte nödvändigtvis under FU, utan de fördelade över de team som har störst expertis inom området. Förhoppningen med detta är att en större andel av bibliotekets expertis kan nyttjas genom att fler bibliotekarier bidrar med tjänster inom de områden de har specialkompetens i. De planerade även att alla nya doktorander skulle kontaktas av en bibliotekarie i början av sin utbildning och få en introduktion av vilka tjänster Malmö universitetsbibliotek erbjuder. Denna introduktion ska vara generell, kunna göras av alla bibliotekarier och ge ett ansikte på biblioteket.

3. Teoretiskt perspektiv

3.1 Praktikteori & användarstudier

Då uppsatsen kretsar kring en särskild grupps relation till, och användning av, en uppsättning av universitetsbibliotekets tjänster kan uppsatsen ses ingå i ett forskningsområde som inom B&I benämns som “användarstudier”. Forskningstraditionen som sådan inleddes under tidigt 1900-tal, men det är först runt 1970-1980 som forskningen riktar in sig mot användarna och deras beteenden, snarare än artefakterna och platserna (Case & Given 2016, s. 42). Detta skifte till ett individcentrerat perspektiv gav upphov till nya utgångspunkter för att förstå information och dess användning – informationsbeteende blev och i viss mån fortsatt är paraplybegreppet för denna typ av forskning.

En av flera centrala forskare³ inom denna nya trend av användarstudier var Tom Wilson (1981), vars artikel *On user studies and information needs* fick stort genomslag. I artikeln problematiseras metodologiska och teoretiska frågor inom användarstudier. En fråga som lyfts är det analytiska begreppet “informationsbehov” och de epistemologiska svårigheter som den kognitiva analysenheten som “behov” för med sig. Wilson (1981) påpekar att kontexten, inte bara individen, bör uppmärksammas i användarstudier. En sorts disciplinär eklekticism lyfts också som önskvärd – att utgå från såväl psykologiska som sociologiska teorier uppmärksammas som en strategi för att kunna bedriva forskning som är användbar i bibliotekariers arbete (Wilson 1981). Case och Given (2016, s. 188) påpekar dock i efterhand att mycket av forskningen som gjorts om informationsbeteende främst har tagit en psykologisk utgångspunkt, en uppfattning som även Cox (2012) verkar dela.

Från början av 2000-talet kan ytterligare ett skifte inom användarstudier skönjas, och det är inom denna senare utveckling som denna uppsats kan placeras. Savolainen (2007) ger uttryck för att suffixet “-beteende” i paraplybegreppet “informationsbeteende” inbegriper en kognitiv utgångspunkt. I motsättning till detta förespråkar Savolainen (2007, s. 109) “informationspraktik”, som beskrivs utgå från ett mer socialkonstruktionistiskt perspektiv med en sociologisk

³ Brenda Dervin och Michael Nilan, två namnkunniga B&I-forskare, skrev 1986 ”Information Needs and Uses” (Dervin & Nilan 1986, se Talja & Hartel 2007). Denna artikel kan ses som ett slagkraftigt exempel på det metodologiska och epistemologiska skiftet som ägde rum inom användarstudier, men på grund av Wilson och Savolainens senare meningsutbyte verkade Wilsons artikel som ett lämpligare exempel.

orientering. Detta får såväl teoretiska som metodologiska konsekvenser för hur forskningen utformas.

Det är svårt att göra en tydlig gränsdragning mellan informationsbeteende och informationspraktik och en fullständig genomgång ligger bortom uppsatsens omfattning. Skiftet kan ses som en del av den bredare trenden inom flera discipliner att orientera sig mot ett praktikteoretiskt perspektiv (Cox 2012). Mer specifikt för B&I verkar detta perspektiv ha etablerat sig under perioden 2005-2009 (Pilerot, Hammarfelt & Moring 2017). Eftersom vi främst intresserar oss för *säganden* och *göranden* valde vi att utgå från informationspraktik som begrepp. Dock är det kognitiva inte obetydligt för att förstå praktiker (Mahon et al. 2017), så behov kommer att uppmärksammas, om än med ett praktikteoretiskt förhållningssätt.

3.2 Informationsbeteende eller informationspraktik?

“Informationspraktiker” som begrepp används inom B&I-forskning och kretsar kring hur personer “deal with information” (Savolainen 2007, s. 126). Det praktikorienterade perspektivet innebär att förståelse för individers och gruppers förhållande till information, vare sig det är sökning, användning, produktion eller delning tolkas och begripliggörs utifrån kontexten vari dessa informationsaktiviteter äger rum (Savolainen 2007). Praktiker kan beskrivas som:

A socially established cooperative human activity involving utterances and forms of understanding (sayings), modes of action (doings), and ways in which people relate to one another and the world (relatings) that ‘hang together’ in characteristic ways in a distinctive ‘project’.

Mahon et al. 2017, s. 7-8

Säganden, göranden och relateranden kommer att diskuteras mer djupgående under nästkommande rubrik, men här bör det sista ordet i citatet, *project*, kort beskrivas. Vi kopplar det till Schatzkis (2002) beskrivning av hur praktiker delvis organiseras genom en “teleoaffektiv struktur” – praktikens normativa och affektiva karaktär. Denna struktur kan ses reglera vad individen bör göra inom en praktik, vad som anses som acceptabelt, men även hur utövare förväntas förhålla sig affektivt (Schatzki 2002, s. 80-81). Praktiker har alltså en normativ dimension, både i vad som är önskvärt och hur det önskvärda lämpligast uppnås (Mahon et al. 2017).

Kemmis (Mahon et al. 2017) beskriver hur det råder en sorts dialektik mellan kontexten och individen. På grund av denna upplösning mellan individen med sin agens och de strukturer hen agerar inom uppfattar vi att vi kan konstruera en rik bild av forskningsstödet med hjälp av teorin. Samtidigt är detta en av utmaningarna

med perspektivet, om det saknas en tydlig gränsdragning mellan var individen börjar och kontexten slutar måste vi som författare beakta båda delarna utan att förhöja det ena perspektivet på bekostnad av det andra.

3.3 Praktikers arkitektur

Det går inte att tala om *en* praktikteori (Schatzki & Knorr-Cetina 2001, s. 11). I stället kan teoritraditionen betraktas som en familj av perspektiv med praktiker som den gemensamma utgångspunkten (Hui, Schatzki & Shove 2016; Mahon et al. 2017). Ett axplock av tidiga praktikteoretiker är Pierre Bourdieu, Anthony Giddens, Michel Foucault, men även Ludwig Wittgenstein och Martin Heidegger kan betraktas som delar av traditionen (Schatzki 2012). Inom B&I-forskningen är det en väletablerad teoretisk utgångspunkt (Pilerot, Hammarfelt & Moring 2017). I denna uppsats kommer huvudsakligen Stephen Kemmis (Kemmis & Grootenboer 2008; Kemmis 2010; Mahon et al. 2017) tolkning av teorin att beskrivas.

I en sammanställning av praktikteoretisk forskning har Kemmis (2010) skapat en karta över praktikers dimensioner och de områden som ofta återkommer inom forskningstraditionen. Denna karta och kategorisering av vad praktiker är benämns även som praktikers “arkitektur” (Mahon et al. 2017, s. 2). Även om Kemmis forskning har sitt ursprung i en pedagogisk kontext så menar vi att hans praktikteori är relevant även inom B&I-forskning. Dels på grund av att den använts tidigare i doktorsavhandlingar och rapporter, om än sparsamt, för att förstå bibliotekariers praktiker (Centerwall 2022; Lindberg & Pilerot 2023). Dels för att Kemmis (2010, s. 139) själv påpekar “I am conscious that much of what I have to say about professional practice may have application to many situations and occupations not usually described as ‘professions’”.

Centralt i Kemmis (2010) teori, i likhet med Schatzkis (2002, s. 226), är att praktiker inte enbart kan förstås utifrån individerna som deltar i dem. Praktiker är förkonfigurerade, den sociala kontexten avgör hur en praktik ser ut och blir till, lika mycket som individen som deltar i och reproducerar den (Kemmis 2010). Denna “extra-individuella” beskaffenhet hos praktiker, alltså deras ordning [*arrangement*], kan ses utifrån tre dimensioner (Mahon et al. 2017, s. 9). Det är dock viktigt att påpeka att dessa dimensioner överlappar och är “bundles of interrelated sayings, doings and relatings” (Kemmis & Grootenboer 2008, s. 46).

3.3.1 Kulturell-diskursiv dimension

Denna dimension knyter an till *säganden*. Kemmis (Kemmis & Grootenboer 2008, s. 41). beskriver det som om att praktiker befinner sig i ett diskursivt hav av “contemporary and immediate problems, issues, ideas, contradiction and contestation about what is true, right and productive”. Det är därmed i denna dimension som normer, konventioner och förståelser kring vad som sägs och tänks finns och påverkar praktikutövare (Mahon et al. 2017). Denna dimension kommer att vägleda analysen av intervjuerna för att hjälpa oss att urskilja hur stödet beskrivs samt vilka normer och konventioner som forskningsstödet bottnar i (Kemmis 2010). Utifrån de två gruppernas diskurs kan vi skapa oss en uppfattning deras föreställningar och idéer, vad de uppfattar som meningsfullt, vilka problem som aktiviteterna är tänkta att bemöta och anledning till deltagande. För doktoranderna och bibliotekarierna är publiceringen av forskning på ett korrekt sätt ett görande som förutsätter en uppfattning om vad som anses vara korrekt inom praktiken, och det är bland annat i den kulturell-diskursiva dimensionen som denna normativa aspekt existerar. Samma sak gäller exempelvis valet av programvara, vilken som är lämplig för ett givet forskningsåtagande är lika mycket ett kulturell-diskursivt övervägande som det är ett materiellt. Dessa förståelser existerar innan själva mötet mellan bibliotekarierna och doktorander. Under mötet mellan de två grupperna måste de två parterna upprätta en gemensam förståelse för vad som är korrekt (jfr. Kemmis & Grootenboer 2008).

3.3.2 Social dimension

Relationer och *relaterande* är de begrepp som den sociala dimensionen bottnar i (Mahon et al. 2017, s. 10). Huruvida en praktiks aktiviteter uppfattas som legitima bygger bland annat på den potentiella deltagarens tidigare och samtida relationer (Kemmis & Grootenboer 2008). Icke-mänskliga objekt (artefakter) spelar en varierad roll i praktikteorier (Mahon et al. 2017). När sociala aspekter lyfts i denna text kommer även artefakter att inkluderas, exempelvis datorprogram av olika slag som är centrala i vissa av aktiviteterna i forskningsstödet eller bibliotekets digitala närvaro. Här är även frågan om identitet relevant. Genom att ingå i en praktiks sociala ordning blir deltagaren ett visst sorts subjekt (Kemmis 2010). Det innebär exempelvis att doktorandidentiteten för med sig specifika sätt att relatera till andra aktörer inom praktiken. Relationen mellan bibliotekarien och doktoranden är central i denna uppsats. Även respektive grupps interna relationer är av intresse. Doktorander har på en institutionell nivå vissa på förhand givna relationer, doktorand–handledare, doktorand–doktorand. Bibliotekarien, i sin tur, har på samma sätt nödvändigtvis på förhand givna relationer till lärosätets IT-avdelning,

universitets- och bibliotekledningen och bibliotekariekollegor. Relationen mellan doktorand och bibliotekarie är dock inte strukturerad på samma sätt, vilket gör att det blir relevant att utforska vilka relationsstiftande aktiviteter som ingår i praktiken forskningsstöd, samt vilka relationer som är centrala för att forskningsstödet ska bli en del av doktorandens informationspraktik. Det kan handla om bibliotekariernas arbete med att synas och nå ut till doktorander, eller doktoranders kännedom om forskningsstödet via tidigare relationer.

3.3.3 Materiell-ekonomisk dimension

Praktiker är materiellt medierade, *göranden* både möjliggörs och begränsas av materialiteten som aktiviteterna existerar inom. Materialitet bör här förstås, utöver icke-mänskliga entiteter, som både tidslig- och rumslighet (Kemmis 2010, s. 143). Även ekonomi ingår här, då en praktiks materiella egenskaper i hög grad är avhängigt av de ekonomiska förutsättningarna som råder (Kemmis & Grootenboer 2008). Denna dimension möjliggör ett uppmärksammande av de materiella och ekonomiska faktorer som har betydelse för bibliotekariernas och doktorandernas uppfattning av aktiviteterna som sådana, men även som avgörande för deltagandet i aktiviteterna. Exempelvis kan det handla om huruvida en given aktivitet upplevs som tillgänglig på grund av en artefakts centralitet, eller tiden och platsen som stöd är tillgängligt på. Om vi återgår till det tidigare exemplet av valet av datorprogram, så skulle licenser kunna vara ett materiell-ekonomiskt arrangemang som kan ha både en möjliggörande och en hämmande effekt på hur forskningsstödjande aktiviteter inkorporeras i doktorandens informationspraktik.

4. Metod

Vi har valt att använda en kombination av kvalitativa metoder, då vårt syfte är att skapa en fördjupad förståelse för hur två grupper förhåller sig till samma aktivitet, forskningsstödet. Det finns även en konstruktionistisk ansats – forskningsstödet är någonting som förstås (och blir till) genom gruppernas interaktion med varandra. Som Svensson och Ahrne (2022) påpekar bör metodvalet matcha frågeställningen. Då kvalitativa metoder lämpar sig väl när syftet är att skapa en fördjupad förståelse av olika aspekter av sociala fenomen, exempelvis hur de upplevs och uppfattas av individer, valde vi att utfråga personer ur de två grupperna för att ta del av deras perspektiv.

Utöver forskningsfrågorna behöver metodvalet även stämma överens med det teoretiska ramverket som ska bidra till att begreppsliggöra materialet. Praktikorienterad forskning bygger traditionellt på olika kvalitativa metoder, ofta kombinerade med varandra (Pilerot, Hammarfelt & Moring 2017). Forskning inom informationspraktik är även ofta baserad på intervjuer (Zhong, Han & Hansen 2023). Likt andra praktikteoretiker (Gherardi 2019, s. 201; Schatzki 2012) argumenterar Kemmis (2010) för att praktikorienterad forskning lämpligtvis genomförs med hjälp av flera metoder. Då individer kan ses som bärare av praktiker uppfattade vi att det var relevant att utgå från bärarnas egna perspektiv och förståelser, vilket knyter an till ovanstående resonemang om en konstruktionistisk epistemologi (jfr. Mahon et al. 2017). Såväl Schatzki (2012) som Kemmis (2010) uppmärksammar att individers uttalanden är en ingång för att förstå mänsklig aktivitet, vilket delvis ledde oss till att välja intervjuer. För att ytterligare kontextualisera utsagor gjordes även observationer. Kombinationen av intervjuer och observationer möjliggjorde ett jämförande av uttalanden och ageranden – hur det som sägs översätts till hur forskningsstödet görs.

Vi valde att utföra vår studie på Malmö universitetsbibliotek då de hade ett uttalat fokus på lärosätets doktorander. Dessutom hade vi viss kännedom om, och tillgång till, biblioteksinformanter då båda författare hade arbetat på Malmö universitetsbibliotek. Eftersom problemformuleringen i viss mån bottenar i hur doktorander utgör en mångfald verkade Malmö universitetsbibliotek som ett särskilt givande utgångspunkt, då Malmö universitetsbibliotek har en intressant uppdelning av forskningsstödet där bibliotekarierna fokuserar på olika typer av forskningsstöd och inte är uppdelade efter ämnen eller fakulteter.

4.1 Intervjuer

Då forskningsfrågorna bygger på de två gruppernas egna perspektiv beslöt vi oss för att genomföra semistrukturerade intervjuer. Denna sorts intervjuer kan synliggöra (för forskaren) tidigare okända fenomen och uppfattningar samt de epistemologiska och normativa uppfattningarna som den intervjuade har i relation till ett givet fenomen (Brinkmann & Kvale 2018, s. 14-17). Informantens upplevelser och förståelser står därmed i centrum (Brinkmann & Kvale 2018, s. 10). Schatzki (2012, s. 24) beskriver hur intervjuer kan vara en ingång till att förstå individers praktiker: "understanding people's words for activities and practices thus provides access to the activities and practices that make up their practice-arrangement bundles". Semistrukturerade intervjuer föreföll som lämpliga då det förhöjer informanternas agens under intervjuerna (jfr. Brinkmann & Kvale 2018, s. 65-67). Dock skrevs intervjuguiderna för respektive grupp med det teoretiska ramverket i åtanke. Ansatsen att förhålla oss öppna till nya eller oväntade förståelser hämmas nödvändigtvis av detta, då teorin både vägleder uppmärksamheten och samtalet, vilket i sin tur även begränsar informanternas agens i intervjusituationen.

Urvalet av bibliotekarier som deltog i intervjuerna gjordes i samband med att vi undersökte vilka workshoppar för doktorander som fanns inplanerade under perioden av datainsamling. Vi tog sedan kontakt med bibliotekarierna som ansvarade för workshopparna. Bibliotekarierna som var ansvariga för workshopparna gav oss förslag på andra bibliotekarier som arbetar med forskningsstöd riktat mot doktorander som vi kunde kontakta. Bibliotekariernas ansvarsområden omfattade allt från att planera och hålla i workshops, seminarium och individuell handledning till att arbeta mer systematiskt och samordnande med hur stödet utvecklades. När vi bedömde att en bredd bland biblioteksinformanterna och deras arbetsområden hade uppnåtts samt att vissa teman återkom i de senare intervjuerna, beslöt vi oss för att fem informanter var tillräckligt. De fem intervjuerna varade mellan 45-75 minuter och alla gjordes på Orkanenbiblioteket.

Denna modell att rekrytera personer till en studie kallas ofta för snöbollsmetoden (Eriksson-Zetterquist & Ahrne 2022). Den går ut på att man utnyttjar kontakter för att rekrytera fler till sina studier. Fördelen med denna modell är att vi kan få kontakt med personer som arbetar inom det relevanta området vi vill undersöka. Nackdelen är att det kan leda till bias, då informanter kan föreslå personer som i flera avseenden instämmer i informantens perspektiv. Vi försökte undvika detta genom att vi slumpvist valde ut personer som arbetade med olika delar av forskningsstödet

av de som vi fått veta arbetade med forskningsstöd. Den informationen baserades på vad som stod på deras webbprofil på Malmö universitetsbiblioteks hemsida.

Det var betydligt svårare att rekrytera doktorander till studien. Vi delade ut blanketter med information om vår studie till doktorander vid observationstillfällena och bad doktorander som vi intervjuade att sprida informationen till sina doktorandkollegor. Vi kontaktade även en bibliotekarie som hade kontakt med doktorander för att skicka ut information om vår studie och våra kontaktuppgifter till doktoranderna. En representant från doktorandkåren kontaktades även för att sprida information om studien. Eftersom dessa kommunikationsmetoder endast resulterade i att två doktorander ville delta skickade vi ut mejl i olika omgångar till doktorander vars kontaktinformation fanns tillgänglig via Malmö universitets webbsida. Detta resulterade i fyra intervjuer till. Då vi fortfarande upplevde att vi behövde fler doktorander för att uppnå en mättnad i datainsamlingen valde vi att ringa några av de doktoranderna som fanns på vår mejllista, som hade skapats i samband med vårt manuella mejlutskick. Vi valde då ut doktorander från mejllistan som hade uppgett ett arbetstelefonnummer på sin forskarprofil på Malmö universitets webbsida och som tillhörde en fakultet som hade låg representation i vårt dåvarande underlag. När vi ringde introducerade vi oss, frågade om de hade fått mejlet, samt huruvida de var intresserade av att medverka i studien. Ytterligare fyra doktorander rekryterades genom detta tillvägagångssätt. En av dessa verkade dock tveksam inför sitt deltagande, vilket gjorde att vi återkopplade till denne och meddelade att vi hade tillräckligt med informanter.

Vi valde att intervjua nio doktorander för att få perspektiv på forskningsstödet från flera olika discipliner på universitetet samt för att uppnå en mättnad (Eriksson-Zetterquist & Ahrne 2022). De flesta av doktorandernas intervjuer var ungefär hälften så långa som bibliotekariernas och därför ansåg vi att vi hade tid att genomföra och analysera så många. Forskningsstödet är en stor del av bibliotekariernas praktiker och arbetsuppgifter medan det är en mer perifer del av doktorandernas informationspraktiker. Detta innebar att vi räknade med att bibliotekarierna antagligen hade mer erfarenheter och åsikter att dela med sig av än doktoranderna. Vi satte ingen övre tidsgräns för någon av intervjuerna. Anledningen till att vi satte en kortare tid för doktoranderna var också för att de ofta hade begränsat med tid (jfr. Voog & Wiklund 2013), så vi hoppades att en kortare intervju skulle sänka tröskeln och göra det lättare att rekrytera doktorander till intervjuerna.

4.2 Observationer

Totalt genomfördes tre observationer. Valet av observationer gjordes av epistemologiska och teoretiska skäl. Vi kontaktade de bibliotekarier som var ansvariga för de kommande workshopparna i kalendern på Malmö universitets webbsida. Vi satte en begränsning på cirka en månad framåt för att vi skulle få tid att kunna bearbeta resultaten för observationerna. Av de bibliotekarierna vi kontaktade var det två som höll i workshoppar samtidigt där vi valde att gå på den där vi kunde närvara fysiskt. Ytterligare en workshop vi bokade blev inställd på grund av lågt deltagande. Vi fick genom kontakt med en bibliotekarie på en workshop möjlighet att observera en individuell handledning på distans. Då vi upplevde att två observationer var otillräckligt kontaktade vi en bibliotekarie på Malmö universitetsbibliotek som informerade oss om att det fanns en kurs för doktorander där bibliotekarierna höll i ett delmoment inom vår tidsram.

En observation ägde rum på en workshop riktad till doktorander som handlade om verktyget NVivo, ett program som kan användas för analys av kvalitativa data. Den andra var en digital individuell handledning om publicering. Den tredje var ett kursmoment som var ett delmoment i en kurs för doktorander med fokus vid vetenskapligt skrivande och publicering. Observationerna genomfördes öppet men icke-deltagande (Lalander 2022). Eftersom vi saknade tidigare erfarenhet av att göra observationer anammades ett praktikteoretiskt perspektiv för att vägleda uppmärksamheten. Det resulterade i ett fokus vid den materiella och diskursiva interaktionen mellan bibliotekarie-doktorand, hur meningsfullhet och relevans upprättades, vilka normer som framträdde samt vilka verktyg och tekniker som användes av respektive part i mötet (jfr. Kemmis 2010). Samtycke upprättades genom att vi introducerade oss själva och vårt uppsatsämne samt syftet med observationen, för att sedan be om ett skriftligt undertecknande av en blankett av respektive deltagare. Dock kunde ett skriftligt samtycke inte erhålls på den digitala, individuella aktiviteten. I stället fick vi ett muntligt samtycke. Fältanteckningarna togs med hjälp av papper och penna och transkriberades samma dag som observationstillfället ägde rum för att undvika ett försummande av detaljer och för att göra tolkningen så empirigrundad som möjligt.

4.3 Etiska överväganden

För att kunna bedriva forskningen på ett etiskt sätt har vi försökt omsätta relevanta delar av Vetenskapsrådets (2017) rapport om god forskningssed i arbetet. Det rör sig bland annat om informerat samtycke och behandlingen av forskningsdata och personuppgifter. Eftersom intervjuerna spelades in med en diktafon är materialet

personuppgifter och måste därför behandlas enligt GDPR⁴ (1 kap. 2 artikel). Det innebär att informationen som produceras bland annat måste minimeras, vara ändamålsenligt och behandlas på ett korrekt sätt (GDPR, 2 kap. 5 artikel). Då intervjuerna var semistrukturerade blir det både vi som intervjuare och informanterna som gemensamt kommer överens om vad som uppfattas som ändamålsenlig information. Vi var noga med att informera om uppsatsens syfte och intervjuernas ändamål innan intervjuerna genomfördes, för att kunna säkerställa ett informerat deltagande och samtycke.

Vad gäller behandlingen av information så lagrades ljudfilerna från intervjuerna lokalt på båda författarnas datorer, för att undvika molnlagring och för att se till att informationen enbart används ändamålsenligt (GDPR, 5 kap. artikel 1.e). AI-programmet "StoryToolkitAI", ett open source-program, användes för en sorts grovtranskribering. Denna första transkribering krävde dock mycket efterarbete, då flera stycken saknades eller var feltranskriberade. Programmet kördes lokalt på en dator utan internetuppkoppling för att försäkra oss om att ingen information kunde delas eller att programvaran övades på vår data. Efter denna första transkribering avidentifierade vi transkriberingen genom att pseudonymisera personnamn och information som skulle kunna koppla informationen med en individ av forskningsetiska skäl. Bibliotekarieinformanterna är tilldelade bokstaven B, medan doktoranderna kallas D. Båda beteckningarna följs av ett nummer, för att särskilja mellan de olika informanterna och deras uttalanden. Två doktorander var engelskspråkiga. När dessa citeras har vi därför valt att översätta deras uttalanden, då det minskar möjligheten att dessa två individer kan identifieras.

Eftersom observationerna gjordes öppet, deltagarna kände till att vi observerade, kunde vi introducera oss och vårt syfte samt be om skriftligt samtycke av alla involverade. Detta är centralt då ett informerat deltagande är en grundbult i den etiska forskningsprocessen. Då deltagare har rätt till självbestämmande måste ett informerat samtycke finnas, då ett samtycke utan kännedom av vad en samtycker till inte kan betraktas som ett faktiskt samtycke (Vetenskapsrådet 2017, s. 28). För att underlätta tillträdet till fältet beslöt vi oss för att inte spela in observationerna och i stället föra anteckningar med papper och penna (Lalander 2022). Vårt resonemang var att fler skulle vara bekväma med att låta oss göra observationer om vår påverkan var så minimal som möjligt. Eftersom vi var intresserade av dynamiken mellan bibliotekare-doktorand, och inte av enskilda individer, behövde

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning)

anonymisering inte göras eftersom vi enbart tog anteckningar om skeenden och interaktioner. Under en observation var vår handledare en av de tre som höll i aktiviteten, dock upplevde vi inte att det påverkade observationen i någon större utsträckning, då vi var intresserade av samspelet mellan två grupper och inte någon enskild individ.

Vi som gjorde studien har arbetat som studentmedarbetare på Malmö universitetsbibliotek under nästan två år och kände en del av de bibliotekarier som intervjuades. Det underlättade tillgång till fältet och biblioteksinformanter, dock tror vi inte att den personliga kopplingen hade någon betydande påverkan på intervjuerna.

4.4 Analys

Vid analys av kvalitativt material är det viktigt att vara medveten om och transparent med sin egna förförståelse (Gibbs 2007, s. 92). En av författarna var mer teoretiskt beläst, vilket inte nödvändigtvis är gynnsamt för att göra en tolkning grundad i empirin. I och med att vi var två författare så kunde vi aktivt diskutera och enas kring de tolkningar var och en gjorde. Båda författarna var intresserade av att producera en uppsats som skulle kunna ge uppslag för hur forskningsstödet kunde bli ännu bättre. Detta medförde till början en strävan efter att hitta uttalanden från grupperna som var motsägelsefulla. Dock övergick denna sträva till att försöka skapa en nyanserad framställning av det empiriska materialet, att även uppmärksamma likheter, då vi insåg att diskrepanser utgjorde en mindre del av underlaget samt att likheter också är en viktig del med forskningsfråga tre i åtanke.

Innan en mer *avsiktligt* teoretiskt förankrad kodning påbörjades gjordes en sorts öppen kodning, inga koder fanns nedskrivna på förhand som vi skulle förhålla oss till medan materialet analyserades (Gibbs 2007, s. 44-45). Dock spelade teorin en indirekt roll även innan kodningen påbörjades, då den låg till grund för intervjuguiden och forskningsfrågorna. Därefter gjordes en styrd innehållsanalys, där tidigare uppmärksammade stycken analyserades utifrån praktikdimensionerna (Zhang & Wildemuth 2017). Genom att kombinera koder med de teoretiska dimensionerna kan processen beskrivas som växelverkan mellan empiri och teori. Vår uppfattning är att kvalitativa metoder är relationellt och kontextuellt bundna, vilket medför att analysen pågår innan och under själva dataproduktionen. På grund av detta rådde ett iterativt förhållningssätt under hela processen, från förberedelse till bearbetning av empiri (Grbich 2013, s. 17). Fältanteckningarna delades upp i deskriptiva och reflexiva kategorier, vari de deskriptiva bearbetades på samma sätt

som de transkriberade intervjuerna, medan de reflexiva anteckningarna användes för att vägleda kodningen av materialet. Eftersom vi var två författare så gjordes kodningen på varsitt håll för att utnyttja det faktum att vi var två författare, vilket vi uppfattade skulle kunna bidra till en mer reflexiv och kritisk analysprocess (Gibbs 2007, s. 52). Efter att ha jämfört och diskuterat kodningsprocessen oss uppsatsförfattare sinsemellan skapades en kodningsmanual gemensamt, vilket sedan uppdaterades parallellt med analysprocessen, för att kunna bearbeta materialet med liknande utgångspunkter (jfr. Zhang & Wildemuth 2017).

I resultat och analyskapitlet presenteras intervjuerna och observationerna gemensamt. Eftersom observationerna delvis gjordes för att nyansera det som sades under intervjuerna tedde det sig lämpligt att presentera de båda parallellt. Analysen gjordes dessutom med båda underlagen i åtanke, vilket medförde att det upplevdes både svårt och missvisande att inte presentera det som en helhet.

5. Resultat & analys

I detta kapitel presenteras först bibliotekariernas perspektiv på såväl forskningsstödet som doktoranderna. Därefter presenteras vissa aspekter av doktorandernas informationspraktiker samt de faktorer som har identifierats som viktiga för att forskningsstödet ska inkorporeras i deras praktiker. Slutligen görs en syntes mellan de två resultaten, där de två gruppernas perspektiv och föreställningar på forskningsstödet jämförs samt hur relevans upprättas.

5.1 Bibliotekariers arbete & perspektiv

5.1.1 Arbetsfördelning & forskningsstödet målsättning

För att förstå bibliotekariernas perspektiv på forskningsstödet är det relevant att synliggöra vad deras uppfattning av stödets målsättning är samt hur de internt arbetar för att uppnå detta mål. Under intervjuerna använde tre av fem bibliotekarier begreppet “generalist” för att beskriva rollen i sitt arbete. En informant sade, när vi frågade hur det upplevdes att de förväntas kunna bemöta alla oavsett ämnestillhörighet:

Alla kan göra allt om man är mer generalist. Innan [omorganiseringen] var det tydligare att Hälsa och Samhälle, då satt man kanske på det biblioteket som personal. Nu har vi inte den uppdelningen att man tillhör ett bibliotek. Alla tillhör alla tre bibliotek. Då kan vi förhoppningsvis – vem som än kommer till hälsa och samhälle ska kunna få hjälp.

B3

En annan beskrev det som “här är känslan att det är lite mer att man är generalist. Gör lite av varje och så jobbar man i stället lite mer tillsammans, i grupper” (B1). Detta framgick även under två observationer där bibliotekarierna turades om att besvara frågor, genom att knyta an till personliga erfarenheter, för att ge doktoranden ett så omfattande svar som möjligt. Att bibliotekarierna samarbetar för att erbjuda ett kvalitativt forskningsstöd är föga förvånande, då många av dessa tjänster berör flera olika områden. Ett exempel är frågan om publicering – det kan handla om juridiska frågor kring upphovsrätt och att identifiera den lämpligaste publiceringsstrategin som bygger på bibliometriska analyser av ett specifikt vetenskapligt kommunikationslandskap (jfr. Brown et al. 2015). Forskningsstödet som praktik är därmed ett gemensamt projekt där respektive individ förhåller sig till, och drar nytta av, de andra individerna i praktiken. Bibliotekarierna drar nytta av varandras kompetenser, erfarenheter och relationer för att kunna bemöta en heterogen användargrupp och frågor.

Under observationerna och intervjuerna framgick det att målsättningen med forskningsstödet är att stötta doktoranderna att navigera i den nya praktiken de förväntas delta i. “Är det inte mer naturligt att forskarna kan hur det är och hur det ser ut?” sade B4 retoriskt. “Så är det inte riktigt, för det är lite komplext här, vetenskaplig kommunikation som fält” (B4). En annan beskrev bibliotekariernas roll i forskningsprocessen som en “kvalificerad interaktion med forskarna, det ligger lite rådgivning i det” (B5). Bibliotekarien kan därmed, utifrån sin kompetens, “göra saker enklare genom att förklara hur vissa grejer hänger ihop” (B4). Bibliotekarierna vägleder därmed doktoranderna genom de extra-individuella förväntningar som forskningsarbete för med sig och som de stöter på under utbildningen (jfr. Pilerot 2016; Kemmis 2010). Att ge råd förutsätter dock att bibliotekarierna har en uppfattning av vad ett korrekt tillvägagångssätt är i en given situation.

Vad som är korrekt uppfattar vi är en syntes av bibliotekariernas kompetenser, lärosätets och i förlängning bibliotekets målsättning, samt doktorandernas egna intressen och viljor. Lärosätets målsättning (Malmö universitet 2024b) går delvis att urskilja som en ekonomisk-materiell faktor, då det finns ekonomiska incitament för att publicera forskning på ett visst sätt. “På en aggregerad nivå spelar det ändå en roll var de publicerar sig, för det styr hur mycket pengar deras institution får” (B1). En annan bibliotekarie beskriver det som: “om man skulle vara forskare och göra mycket dåliga publiceringar och söka anslag hos en finansiär så är det inte gynnsamt. Då är det inte gynnsamt för lärosätet i stort” (B3).

I egenskap av att vara en del av lärosätet så blir forskningsstödet även ett sätt att hjälpa doktoranderna att följa institutionella målsättningar, exempelvis främja forskningens kvalitet och driva på utvecklingen av OA (Malmö universitet 2024b). Att balansera dessa intressenters målsättningar är inte helt enkelt, men en bibliotekarie förhöll sig optimistisk och ser på det som en möjlighet att stärka doktorandernas agens:

Vi får ofta uppdrag från ledningen för att ta fram underlag som visar om de [forskare] har presterat eller inte. Det är lite problematiskt för oss och då sitter vi på två stolar. Men samtidigt kan vi vara ganska ärliga och säga att det är så det funkar [till doktoranderna]. Så kan man skita i det? Nej, inte riktigt. Det är bättre att man navigerar i det. Så vi försöker 'empower them' med det.

B4

Från en observation av ett moment om vetenskaplig kommunikation sattes dessa institutionella krav i relation till doktorandernas egna målsättningar, val av tidskrift

sattes i relation till deras egna målsättningar, vad de ville åstadkomma och vilka de ville nå med sin forskning. Bibliotekariernas arbete kräver därmed att de förhåller sig till två aktörers intressen. Dessa intressen förstår vi bottna i den sociala och ekonomisk-materiella dimensionerna som forskningsstödet och doktorandernas forskningsverksamhet existerar inom och som bibliotekarierna måste förhålla sig till (jfr. Mahon et al. 2017).

Bland alla aktiviteter som utgör forskningsstödet är det en som är särskilt intressant, då det inte förefaller självklart att den ligger inom bibliotekariernas kompetensområde. Det gäller workshopparna i kvalitativ databehandling med mjukvaran NVivo: "Det var inget vi egentligen direkt sökte upp själva, nästan tvärtom. Vi var lite rädda för det. [...] Man kommer ganska lätt in på forskningsmetodik som inte är vårt bord egentligen" (B4). En annan informant som också arbetade med NVivo beskrev att hen är väl medveten om sin expertis i relation till de frågor som kan ställas:

Det är roligt att resonera kring, men det blir alltid med den tydligheten... Jag agerar gärna bollplank. Jag kan vara med och resonera kring de här sakerna. Men du [doktoranden] får inte lita på något av det jag säger egentligen. För jag kan inte... Jag gick samma metodkurser som alla andra gick när de pluggade någon C-nivåkurs eller någonting sådant.

B1

Under en observation av en NVivo-workshop iakttog vi detta, att metodologiska fördes på tal ofta samt att bibliotekarierna var noga med att påpeka hur långt deras kompetens och ansvar sträckte sig och hänvisade till att doktorandernas handledare kunde ge mer handfast vägledning i den sortens frågor. Vad vi vill uppmärksamma här är att användning av mjukvaran, aktivitetens materiella utgångspunkt, medför att frågor väcks som ligger utanför bibliotekariernas självuppfattade roll i doktorandernas informationspraktiker (jfr. Kemmis 2010).

När vi frågade en informant om varför biblioteket ändå höll i NVivo-workshopparna, men inte erbjöd stöd i mer kvantitativt orienterad mjukvara, exempelvis SPSS,⁵ svarade hen:

Jag tror att biblioteksidentiteten, speciellt hos cheferna kanske, är lite mer kvalitativ. Digitala humaniora ligger närmare än statistisk analys. Vi har lite bias här, som verksamhet. Det kanske gäller alla. I många bibliotek är det lätt att det blir lite humanistisk slagsida.

B5

Att det finns en humanistisk slagsida tolkar vi som om att det finns ett kulturell-diskursivt ramverk som förklarar varför kvalitativa mjukvaruprogram uppfattas

⁵ En mjukvara som används för att göra statistiska analyser.

passa biblioteket mer praktikenligt än kvantitativa. Anledningen till att NVivo ingick i bibliotekets forskningsstöd kan även tolkas utifrån den sociala dimensionen:

Jag tror att NVivo är en sådan som... IT-avdelningen vill inte ta i det. De installerar programmet och de ser till att det funkar på datorn och så, men de är inte intresserade av att ha utbildning i det. Sen har vi en massa IT-pedagoger här också. Men de har ganska tydligt mandat att de jobbar mot undervisning. Men NVivo är ju forskning. Jag vet inte om det är för att de inte vill eller att de inte får. Men de gör inte det. Så då blir det biblioteket som är kvar.

B1

Biblioteket har till skillnad från IT ett tydligare pedagogiskt uppdrag av att arbeta direkt mot forskarna på lärosätet, vilket bidrar till att ansvaret slutligen blir bibliotekets. Det finns även en ekonomisk-materiell faktor – även om det har funnits önskemål om ett stöd för kvantitativ forskning så “handlar det om prioritering. Det kanske är viktigare att ha en jurist, eller en arkivarie eller en IT-pedagog” (B5). Ett större samarbete mellan IT och biblioteket har utvecklats, för att säkerställa att framtida behov av stöd i dataanalys kan bemötas mer effektivt.

5.1.2 Relationsbyggande & kommunikation

5.1.2.1 Hur bibliotekarierna föreställer sig doktorander som användargrupp

Flera informanter uppfattade doktorander som en grupp som ofta har ont om tid och behöver stöd relativt snabbt.

Doktorander är inte kända för att ha massa med tid. De är uppbokade överallt. Det är snarast det som gör att... Det innebär att man inte har så mycket tid och även är lite osäker.

B4

Utöver att det är en grupp med ont om tid så beskriver fyra informanter att det som särskiljer doktorander från disputerade forskare är deras doktorandspecifika kontext:

Även om doktorander forskar om väldigt olika saker så ska de ändå genom samma process, som har en del fasta [moment]. Det är lättare att veta ungefär... 'Nu är du ungefär här. Då behöver du veta ungefär det här.' Medan forskarna i allmänhet är väldigt mycket svårare att veta vad de behöver just nu.

B1

Bibliotekarierna är alltså medvetna om två faktorer som är avgörande för arbetet mot doktorander. Eftersom doktoranderna har ont om tid bör forskningsstödet vara en aktivitet som matchar doktorandernas tidsliga kontext, vilket bibliotekarierna försöker ta hänsyn till. Doktorandernas utbildningsprocess visade sig i sin tur vara ett ramverk som bibliotekarierna utgår från för att kunna erbjuda ett stöd som uppfattas som relevant.

Att uppmärksamma doktoranderna som enskild grupp upplevdes något tveeggat, särbehandling eller ett explicit utpekande kräver viss finkänslighet:

Vi vill ju både lyfta ut doktoranderna som grupp och värna lite extra om dem och se till att de får stöd och backning under hela doktorandprocessen. Men vi vill samtidigt inte förminska dem – att de inte riktigt är 'riktiga' forskare, som att de får lite hjälp här vid sidan och sen har vi de riktiga forskarna [som] får något annat.

B1

Det är något av en balansakt i uppmärksammandet, "ibland har man väl, tycker jag, förminskat doktorander, att de är studenter typ" (B5). Eventuellt kan detta förstås utifrån kontexten som forskningsstödet tagit form i – biblioteket har gått från att ha ett uttalat fokus på studenter till att nu uppmärksamma doktorander och forskare (Kjellberg et al. 2016). Vissa informanter gav dessutom uttryck för att forskningsstöd, särskilt att bemöta disputerade forskare, kan upplevas som svårt och otryggt (B5). På ett teoretiskt plan kan det uttalade fokuset på doktorander förstås som en sorts tröghet hos praktiker. Mindre förändringar är enklare att inkorporera i den rådande praktiken om vissa element av praktiken kan förbli intakta (jfr. Schatzki 2002, s. 244). I detta fall kan en förändring i den sociala dimensionen – från studenter till doktorander snarare än till forskare – uppfattas påverka den kulturell-diskursiva och materiell-ekonomiska dimensionerna mindre. Detta kan vara viktigt att vara medveten om, då vissa av aktiviteterna kanske inte motsvarar doktoranders praktiker på samma sätt som de motsvarade studenters (Kemmis & Grootenboer 2008). Utifrån intervjuerna upplevde vi dock inte att bibliotekarierna förhöll sig till doktorander som studenter, då flera talade om doktorander specifikt, eller om doktorander och forskare relativt synonymt. Under en observation var det dessutom tydligt att bibliotekarierna var väl medvetna om den metamorfos doktorander genomgick, från att gå från student som använder andras forskning i sitt lärande till att bli forskande yrkespersoner själva.

Flera bibliotekarier uppfattar även att doktoranderna använder forskningsstödet i större utsträckning än de disputerade forskarna på lärosätet. "Doktoranderna kommer i större utsträckning än vad forskarna gör" (B1). Utöver att detta kan vara ett resultat av den strategiska satsning som Malmö universitetsbibliotek gjort mot doktoranderna kan det förstås utifrån den övergången som doktorander genomgår. Att bli en del av en ny praktik medför ovisshet i vilka normer det råder kring vad en bör och inte bör göra, vilket i sin tur kan medföra att det finns en större chans att forskningsstödet uppfattas som en legitim aktivitet i doktorandernas informationspraktik jämfört med mer inbitna och erfarna forskares.

5.1.2.2 Att arbeta med att nå doktorander

Hur doktoranderna bör göras medvetna om tjänsterna var någonting som genomgående uppfattades som både viktigt och en utmaning av samtliga bibliotekarier, hur man på bästa sätt kan arbeta för att nå ut till doktoranderna. En informant beskriver det som:

Hela den grejen om hur man når ut till rätt målgrupp i rätt tid och i rätt kanal och sådant där, det har ju ingen någonsin löst och jag tror aldrig någon kommer att lösa det heller. Så länge jag har jobbat med det här så har man funderat på det.

B1

Från intervjuerna har vi kunnat identifiera olika tillvägagångssätt som bibliotekarierna använder sig av för att knyta relationer till doktoranderna och göra stödet synligt. Flera av informanterna förde nyhets- och medarbetarbrev på tal som en metod för att nå ut. En annan väg är att delta i lärosätets introduktionsdagar för doktorander och doktorandkonferenser, där bibliotekarierna har möjlighet att informera om forskningsstödet och vilka former av stöd som finns tillgängliga för doktoranderna. Dock uppfattas det senare arbetssättet som svårt av tre informanter, då det är "arbetsamt att komma in i de här sammanhangen" (B2). Detta eftersom ansvaret ofta placeras på biblioteket att ta reda på när och var dessa tillställningar äger rum, snarare än att de blir inbjudna.

En rumslig närvaro och personlig närhet beskriver flera informanter som viktigt för såväl kommunikation som relationsbyggande, "vi behöver komma dit också, att vi materialiserar oss där, [att] vi synliggör oss själva och finns till hands" (B5). En annan resonerar utifrån hens erfarenhet av rumslig närvaro:

Jag säger inte att den fysiska platsen är helt avgörande. Men det är någonting i det här, Hälsa och Samhälle, där vi delar kafferum, eller att man står där i pentryt och pratar. Det är absolut där som vi har mest kontakt och får flest frågor ifrån.

B3

Detta pekar mot att den rumsliga aspekten, det vill säga den materiella dimensionen som aktiviteterna existerar inom, har stor påverkan på vilka som forskningsstödet når fram till (jfr. Kemmis 2010). Att det vardagliga är en central del av hur praktiker uppstår och förblir har uppmärksammats av flera praktikteoretiker (Nicolini 2012, s. 34; Shove, Pantzar & Watson 2012). Att man "står där i pentryt och pratar" kan ses som ett materiellt överlappande mellan två praktiker – forskare och bibliotekarier – båda dricker och samtalar, samtidigt som de två grupperna onekligen agerar inom två olika praktiker (jfr. Schatzki 2002, s. 155). I detta överlappande verkar en gemensam förståelse av forskningsstödet upprättas, vilket leder till ett tydligare relaterande mellan bibliotekarierna och forskarna. Just detta materiella överlappande visar på två fenomen. Dels kan den ekonomisk-materiella

dimensionen vara såväl hämmande som gynnsam i samskapandet av meningsfullhet, dels blir ett aktivt arbete för att materialisera sig på plats, att möjliggöra denna sorts interaktion, än viktigare. Att bjuda in sig till doktorandernas fysiska miljöer upplevdes dock som svårt av informanterna, man vill gärna inte “armbåga in sig” (B2).

Utöver att synas på fysisk plats så nämner flera informanter att den digitala kalendern på lärosätets webbsida är en betydande plats för att lyckas nå ut till doktoranderna:

Det som jag tror är mest användbart är att vi lyckas lägga in våra sådana här små tillfällen i kalendern. Det är det som ger störst synlighet. Sedan är det ett sätt att visa att det här är faktiskt en tjänst som biblioteket har. [...] Så kanske man boka eller inte, men man har någonstans sett att det här är något biblioteket gör och så kanske i ett annat läge kontaktar man.

B3

Under observationerna framgick det dessutom att de faktiska workshopparna fungerade på ett liknande sätt, då bibliotekarierna vid dessa tillfällen aktivt erbjöd mer specifikt och personligt stöd i form av individuell handledning. En annan informant beskrev dock att kalendern också kunde vara problematisk då det som publiceras där måste vara tillräckligt generellt för att passa många, samtidigt som denna generella form innebär att “då kommer det alltid bli toppen för en del, sisådär för en del och helt uppåt i väggarna för en del” (B1). Den heterogena gruppen har alla sina egna studieplaner och behov. Men webbsidan och kalendern kan ses som en artefakt som möjliggör en sorts materiell närvaro i doktorandernas kontext.

Bibliotekarierna bedriver även visst indirekt kommunikativt arbete för att nå doktoranderna med relevant stöd. Genom att knyta an till doktorandernas institutionella relationer, eller “sociala konstellationer” som en informant (B5) beskrev det, kan de förlänga relationsbyggandet. Den första förlängningen som uppmärksammades var den via handledaren. Handledare nås bland annat via bibliotekets medverkan i obligatoriska kurser för blivande handledare, där bibliotekarierna bland annat informerar om forskningsstödet samt när och varför doktoranderna brukar vända sig till biblioteket för stöd (B4). Från en intervju verkar det även som om att bibliotekarierna har sporadisk kontakt med handledarkollegiet på lärosätet. Att skapa en medvetenhet via handledarna tänker vi kan bidra till två saker. Dels kan forskningsstödet synliggöras även för de doktorander som inte nås via de andra kanalerna, förutsatt att handledaren uppmärksammar det, dels kan förslag från handledare förhöja bibliotekets status i doktoranders ögon på grund av den auktoritet som handledaren tillerkänns i doktorandens informationspraktik (Fleming-May & Yuro 2009). Den andra förlängningen för att nå ut med relevant

information är att låta fakulteters forskningsadministratörer avgöra vad som är relevant i förhållande till den lokala kontexten:

‘För att de [doktoranderna] vet vem du [administratören] är och så kommer det från dig’, eller ännu hellre, ibland så har vi gjort så att vi skickar en lång lista på ‘det här är åtta saker som händer i vår. Du kan väl ta bort dem som du inte tror att doktoranderna på din fakultet kommer att vara intresserade av, och lyft hellre i stället det som känns vettigt.’

B1

Bibliotekarierna har därmed flera strategier som används parallellt med varandra för att nå ut med information till doktoranderna. Flera informanter påpekade dock att kommunikation måste göras med fingertoppskänsla. Å ena sidan finns det en risk att doktoranderna inte känner till det stöd som finns tillgängligt, “jag tror inte man vet att vi står till tjänst på det viset så pass mycket som vi faktiskt gör” (B2). Å andra sidan vill man inte “informera ihjäl sig” som en annan informant uttryckte det (B4). Det blir därmed att balansakt mellan att bli en del av doktorandernas kontext och att inte uppfattas som påträngande – en svårighet som till viss del kan ses bemötas i den kulturell-diskursiva dimensionen, där det tydligt framgår att det finns vissa förväntningar på doktoranderna att ta kontakt och påverka tjänsternas innehåll och formgivning.

5.1.3 Utformning av stödets & dess innehåll

5.1.3.1 Förberedande

Forskningsstödet innehåll och utformning härstammar till stor del ur de forskningsrelaterade behov som existerar på lärosätet. En bibliotekarie resonerade om publiceringsstödet framväxt som: “den här tjänsten har uppstått, den har kommit utifrån ett behov, och att vi har mött det behovet” (D3). Kärnan för stödets utformning sade en bibliotekarie bygger på frågeställningen “vad behövs, vad behöver forskarna eller doktoranderna?” (D5). Denna sorts arbete kräver därmed ett uppmärksammande eller kartläggande av vilka sorters behov som finns på lärosätet. Utöver de mer formella rapporter som har genomförts för att ta reda på doktoranders behov, verkade denna sorts arbete, att få kännedom av behov, ske kontinuerligt på en mer personlig och inte uttalat systematisk nivå. Samtliga informanter gav uttryck för denna interpersonella aspekt, exempelvis beskrivs processen som en “tillsammans erfarenhet, som vi hela tiden får genom att träffa forskare” (B2). En annan problematiserade det och sade att “[...] det finns stora delar inom hela lärosätet som vi inte har mycket kontakt med alls” (B3). Det sistnämnda citatet pekar mot att svaga relationer försämrar bibliotekariernas arbete med att utforma ett stöd för *alla* doktorander på lärosätet. Bibliotekarierna får därmed en viss uppfattning av vad som behövs, antingen genom personlig kontakt,

de blir tillfrågade eller ombedda via mejl. Forskningsstödet kräver därmed att bibliotekarierna är kontinuerligt avlyssnande, observerande och reflexiva, ett samspel bibliotekarierna emellan men även mellan bibliotekarie–doktorand.

Vad gäller utvecklingen av forskningsstödet har Malmö universitetsbibliotek dessutom en unik organisering i form av ett arbetslag för att kunna utveckla stödet mot lärosätets forskarutbildning mer systematiskt. Flera informanter påpekar att detta är en viktig faktor för att kunna ge ändamålsenligt stöd, genom att på ett organisatoriskt plan etablera tydliga kontaktpunkter runtom på lärosätet. En informant beskriver att alternativet, ett mindre systematiskt forskningsstöd, inte var önskvärt: “det ska inte vara drivet av slump eller kontakter som man råkar ha som enskild undervisare eller bibliotekarie” (B2). Samtidigt uppfattar vi, utifrån resonemanget om tillsammans erfarenhet och personliga kontakter samt bibliotekariernas positiva erfarenheter av att dela fysiskt utrymme med doktorander, att hur bibliotekarierna får kunskap om doktorandernas behov fortfarande är relativt personligt. Det är någonting som en informant är något bekymrad över: “jag tror att det behövs egentligen. På fakultetsnivå, att visa att vi har någon kontaktperson, så man kan bygga upp en personlig relation” (B5). Två informanter beskriver att det i nuläget är relativt “decentraliserat”, de olika arbetsgrupperna på Malmö universitetsbibliotek har sina personliga kontakter och interna kulturer (B4; B5).

Gällande utformandet av workshopparna så är de workshopparna som är specifikt riktade mot doktorander inte anpassade i förväg i någon större utsträckning. En bibliotekarie beskriver det som att “vi ändrar ju typ ingenting i själva innehållet [i förväg]. Utan det är väl snarare så att vi försöker anpassa det på plats” (B1). När vi frågade en annan informant om de skilde på forskningsstödet mellan doktorander och forskare sade hen:

Doktorandworkshopparna är ju designade så att de ska vara en safe space för doktorander. Det är ju bara doktorander som är där. Så där skiljer vi på dem. Det är mest för att vara en mer tillåtande miljö. Där blir det svårt med några seniorforskare som vet bättre. De är lite specialdesignade med tanke på det.

B4

Det doktorandspecifika verkar därmed främst vara ett försök att skapa en diskursiv inramning av stödet som är mer tillåtande – doktoranderna har ett större utrymme att ställa frågor som annars skulle kunna uppfattas som opassande. Från observationerna går det inte att dra några egentliga slutsatser kring vilka dessa sorters frågor skulle vara. Dock noterade vi att vissa grundläggande metodologiska frågor dryftades mellan doktoranderna. Innehållet är förvisso viktigt också, men

som framgår här är det någonting som i stor utsträckning anpassas in situ. Detta då workshopparna ska vara tillgängliga för alla doktorander, oavsett ämnestillhörighet. Här ser vi att bibliotekarierna försöker att upprätta en kulturell-diskursiv kontext, där doktoranderna, som upplevs kunna vara osäkra, fritt kan ställa frågor.

Forskningsstödet äger rum på någon av de tre biblioteken, ute på fakulteterna eller digitalt. Det individuella stödet är ofta digitalt. En informant beskrev ett tillfälle som hen hade varit med om tidigare samma dag: “jag trodde vi skulle träffas här [...] men då var det ju självklart för honom att han skulle sitta hemma, så då tog vi det via Zoom i stället” (B2). Workshoppar marknadsförs på bibliotekets webbplats och medarbetarwebben som antingen digitala eller på plats. Dock rådde det viss flexibilitet även här, “jag har haft något [undervisningstillfälle] online, och det vore nog bra, i en del fall. [...] Frågar någon efter det, självklart” (B1). Det var inte heller ovanligt att bibliotekarierna vid förfrågan besöker forskarnas forskningsmiljöer. Att forskningsstödet materiella dimension är mer flytande, genom bibliotekariernas görande, är en styrka då doktoranderna är geografiskt utspridda. Dessutom kan flexibiliteten i bibliotekariernas arbetssätt ses anpassas doktorandernas informationspraktiker där effektivitet och tillgänglighet är centralt – att kunna ta del av stödet oavsett plats är onekligen effektivt ur ett tidsligt perspektiv (jfr. D’Couto & Rosenhan 2015).

5.1.3.2 *In situ*

På grund av den breda målgruppen anpassas mycket av stödet på plats. En informant beskrev hur det krävs aktivt arbete för att undvika att tala “bibliotekariska” om hen ska kunna stötta doktoranderna (B5). Bibliotekariska tolkar vi som bibliotekets kulturell-diskursiva dimension, praktiks specifika säganden och förståelser kan vara främmande för individer utanför bibliotekarieprofessionen. En annan informant beskriver denna medvetenhet som:

Lite som att jag ändrar mitt innehåll, ton och mitt tilltal om jag har en forskare eller student framför mig. Jag har alltid det här med mig när jag träffar en grupp på en institution. Här sitter det folk som kanske vill ha hjälp som doktorander.

B2

Utifrån ett praktikteoretiskt perspektiv så upprättas en sorts meningsfullhet genom att alla deltagande i aktiviteten gemensamt enas om vad syftet är, praktikens projekt (Mahon et al. 2017). Med ovanstående citat i åtanke kan denna sorts meningsskapande arbete ses äga rum i självaste mötet mellan bibliotekarie och doktorand. Denna sorts förhandlande syntes under varje observation. I en workshop om NVivo efterfrågades doktorandernas forskning, vilken sorts data de använde, vad de förväntade sig åstadkomma med programmet. I workshoppen om

vetenskaplig kommunikation och publicering förankrade bibliotekarierna regelbundet sina uttalanden i doktorandernas perspektiv genom att ställa öppna frågor om doktorandernas tidigare erfarenheter och vart de befann sig i sin forskning. Att arbeta som bibliotekarie med forskningsstöd förutsätter därmed en medvetenhet om den kulturell-diskursiva dimensionen som stödet vuxit fram i samt hur det går att översätta bibliotekskompetens till någonting doktorander kan uppfatta som såväl meningsfullt som relevant (jfr. Kemmis 2010).

Under två observationer användes tidigare erfarenheter av att ha stöttat erfarna forskare för att skänka legitimitet och relevans åt innehållet i workshopparna och bibliotekariernas potentiella roll i forskningsprocessen. Genom att tala via en disputerad forskare kunde bibliotekarierna på en diskursiv nivå stärka forskningsstödet. Vi uppfattar detta som en metod som lånar, en auktoritet i doktorandernas informationspraktik, för att ge forskningsstödet ökad legitimitet. Samtidigt blir det ett sätt för bibliotekarierna att säkerställa viss relevans innehållsligt. Samma metod användes även för att uppmana doktoranderna att förhålla sig kritiska till rådande informationspraktiker och disputerade forskare på sin fakultet, då vissa disputerade forskare beskrevs vara lite omedvetna eller naiva om det samtida publikationslandskapet. Exemplet bibliotekarien gav var att seniora forskare kunde ta lätt på publiceringsavtal och mer frimodigt kunde avsäga sig vissa rättigheter i samband med publikationen. Därmed blir bibliotekarierna och forskningsstödet en unik kompetenskälla för doktoranderna och deras forskning. Genom att utgå från doktorandernas sociala dimension kunde bibliotekarierna upprätta en diskurs kring vad som är "true, right and productive" (Kemmis & Grootenboer 2008, s. 41), som i sin tur placerade forskningsstödet som en legitim aktivitet i doktorandernas informationspraktiker (jfr. Kemmis 2010).

5.2 Doktorander

Följande textstycken kommer att redovisa och analysera resultaten från intervjuerna med hjälp av en praktikteoretisk lins.

5.2.1 Medvetenhet & användning av stödet

Doktorandernas relation till biblioteket och dess forskningsstöd varierar stort. En del använder främst biblioteket för att få tillgång till material via fjärrlån eller tillgång till artiklar i databaser (D1; D3). En doktorand nämnde att det finns en bild av att biblioteket är ett ställe dit man går för att hämta böcker och att biblioteket främst är till för studenterna (D1). Samtidigt upplevs bibliotekarierna av en majoritet som mycket serviceinriktade och flexibla när de väl kontaktas. Bland

doktoranderna har sju av nio använt forskningsstödet i någon form. De sju har bland annat nyttjat individuell sökhandledning, deltagit på workshoppar och diverse stöd i samband med publiceringen av sin forskning. En del har även gått doktorandkurser där biblioteket deltagit med föreläsningar om exempelvis rovtidskrifter (D8). Variationen i doktorandernas användning av forskningsstödet visar på att forskningsstödet är en aktivitet som har olika stor roll i doktorandernas informationspraktiker. Relaterandet till forskningsstödet verkar bero på doktorandernas specifika kontext och tidigare erfarenheter (jfr. Mahon et al. 2017).

Den initiala perioden i doktorandutbildningen verkar av D7 präglas av viss förvirring med mycket ny information för vissa doktorander. När vi frågar doktoranderna om deras möte med biblioteket verkar en del minnas att några biblioteksrepresentanter presenterade sig vid deras introduktion medan andra är osäkra eller kom inte ihåg. Vi får uppfattningen att även om den initiala perioden verkar överväldigande anser flera att det vore värdefullt med en utförlig introduktion till bibliotekets forskningsstöd tidigt i utbildningen.

Jag tror att orientering, uppstart och introduktioner, något sådant paket från biblioteket hade varit nice att få. [...] 'Vi finns här som nya ögon om ni behöver det, vi kan kasta oss in i ert ämne'. Det skulle kunna vara ett toppentillägg, något som biblioteket verkligen skulle kunna göra.

D9

Vi tolkar detta som att en regelbunden introduktion av bibliotekets forskningsstöd, i samband med kurser tidigt i deras utbildning, kan göra att de är medvetna om forskningsstödet, och vid behov kan vända sig till biblioteket när de når punkten i deras forskning att bibliotekets forskningsstöd blir relevant. Då doktoranderna har egna studieplaner och ofta befinner sig i olika faser i forskningsprocessen är det viktigt att doktoranderna vet vilket stöd det finns och vad stödet innebär för att själva veta när de ska ta initiativ att inkludera forskningsstödet i deras informationsaktiviteter.

5.2.2 Biblioteket som fysisk plats

En återkommande åsikt hos flera doktorander som deltog i intervjun är att de sällan använder biblioteket som plats (D2; D3; D5). En doktorand tar sig inte till biblioteket av rumsliga skäl, på grund av avståndet till biblioteket från deras kontor (D2). Andra upplever oro över att de skulle kunna stöta på studenter de undervisar för som är missnöjda med exempelvis betyg (D3).

Jag vet inte om man någonsin skulle se en professor eller lektor eller doktorand bara jobba och existera i ett sådant här utrymme. Man är där för att man måste och sen flyr man till den här våningen. Det kanske är lite för att det kan finnas den här känslan att det finns studenter som

kommer vilja ställa frågor eller är sura för att man har underkänt dem på något. [...] Jag hade gärna sett att studenter och personal kunde dela utrymme lite mer

D3

De intervjuade påpekar att doktorander som grupp sällan samlas utan att doktorandernas fysiska placering kan vara flytande beroende på var i sin forskning man befinner sig samt vilken sorts forskning som bedrivs (D3; D4). En doktorand besöker dock ofta biblioteket (D9). Hens arbetsplats var relativt nära biblioteket. Även om D9 inte är den av doktoranderna som hade kortast avstånd till biblioteket av doktoranderna vi intervjuade indikerar detta att den materiella dimensionen är en faktor som påverkar doktorandernas fysiska närvaro på biblioteket. En doktorand föreslår att biblioteket skulle kunna tillhandahålla en tid och plats för doktorander att forska på biblioteket för att öka kontakten med biblioteket och göra det möjligt för doktorander som inte har mycket kontakt med varandra att mötas (D2), men detta är inte av intresse för alla doktorander. Exempelvis anser att D3 ”det hade varit konstigt att ha ett rum för en viss klass människor” (D3).

Resultatet är dock intressant då detta kom upp som förslag i en tidigare paper av Kjellberg et al. (2016). Hen nämnde där att det fanns en önskan från universitetet att det skulle finnas plats för möten mellan personer som studerar olika ämnen. Att skapa en fysisk plats på biblioteket för doktoranderna att mötas på skulle eventuellt kunna ha en positiv effekt på doktorandernas relation till bibliotekarierna och forskningsstödet, då biblioteket skulle bli en mer praktikenlig plats vari deras forskning ägde rum. Dock anser en del att biblioteket är mer för studenter än doktorander eller forskare (D3; D5).

5.2.3 Doktorandidentiteten

Men på något sätt är det som att jag gick från student till doktorand och så slutar det [biblioteket] också vara mitt utrymme på något sätt. Det gör att jag skulle känna mig lite konstig om jag satte mig där och läste på något sätt.

D3

Så säger en doktorand när vi diskuterade hens närvaro på biblioteket. Denna upplevelse verkar dock inte bara gälla biblioteket som fysisk plats utan även bibliotekariernas tid och uppmärksamhet (D1).

’Jag ska inte ta deras tid, jag borde klara det här själv’ [...] Det är någon B-student som inte får sina böcker. Det är kanske också därför att, jag har också erfarenhet av att fjärlåna via formuläret. För då behöver vi inte störa någon face to face, för då kan de ju lösa det när de har tid, tänker man. Då har man ju liksom en liten hög, och så gör de [bibliotekarierna] det när de har tid. Men, förstår ni vad jag menar? Jag har känslan av att man, man förväntas liksom kunna det där, tänker man och så vill man inte störa.

D1

Det verkar som att flera av doktoranderna vi intervjuade inte ser sig som studenter längre och att det finns en norm som gör att doktoranderna upplever att övergången till forskare innebär vissa förändringar, som att be om hjälp, inte längre uppfattas som lämpliga (jfr. Kemmis 2010; Fleming-May & Yuro 2009). Det är även en del doktorander som nämner osäkerheten kring om de får be om hjälp eller inte (D5). I stället för att be om hjälp i första hand försöker de hitta lösningar på egen hand med hjälp av exempelvis internet (D6; D7). Doktorandernas position som student innebär att de ska bli självständiga forskare vilket gör att de inte kan be bibliotekarierna att genomföra sökningar åt dem. En bibliotekarie beskrev detta som att ”det är något pedagogiskt i det hela” (B5). En doktorand (D7) säger att hen efter att ha deltagit i en workshop undrade:

Får jag lov att använda detta en gång till? Eller finns det någon begränsning på en eller två möten per termin? Hur funkar det liksom? Det var inte jättetydligt.

D7

Det är alltså inte helt tydligt för doktoranden hur hen som doktorand får lov att nyttja forskningsstödet. En otydlighet i hur doktoranden förväntas inkorporera forskningsstödet i sin informationspraktik kan i sin tur leda till att forskningsstödet inte nyttjas till fullo. Doktoranderna är dock ofta i sin roll som lärare medvetna om att det finns stöd för studenter på biblioteket och både rekommenderar det till sina studenter och bokar även in föreläsningar (D4; D5). Genom att hänvisa studenter till biblioteket så kan doktorandernas relaterande till biblioteket som en institution främst för studenter stärkas. I egenskap av att vara i en process av att bli en forskare kan detta medföra att ett nyttjande av bibliotekariernas kompetenser upplevs som ett görande studenter ägnar sig åt, men inte doktorander.

5.2.4 Doktorandernas sociala dimension & dess påverkan på deras informationspraktiker

Resultaten visar att det varierar om handledarna pratar med doktoranderna om bibliotekets forskningsstöd eller inte (D5). I våra intervjuer kan vi se att i de fallen doktoranden har en handledare som hänvisade till bibliotekets forskningsstöd hade doktoranderna också använt bibliotekets forskningsstöd. Vi kan också se att en doktorand som inte fått information av sin handledare inte heller utnyttjat det (D1). D1 anser att det skulle varit fördelaktigt för hen om hen blivit uppmärksam på stödet av sin handledare men är osäker på om handledaren själv visste vilka sorters stöd biblioteket kunde erbjuda. Bristen på kunskap om vilket stöd biblioteket kan erbjuda doktorander är något som återkommer i flertalet av intervjuerna (D4; D6; D8). Vi ser att handledaren spelar en viktig roll i doktorandernas informationspraktiker. I förlängning kan handledarens uppfattning av biblioteket

och bibliotekets forskningsstöd ha stor betydelse för doktorandernas bild av biblioteket. Det är dock inte hela bilden.

Vid frågan om vem doktoranderna vänder sig till för information svarade en doktorand:

Då frågade man bara någon som sitter i rummet som har varit här lite längre. Det är oftast sådana inofficiella kanaler. Om det inte är från mina handledare... Det är nog den andra källan som jag vänder mig till.

D9

Detta görande, att rådfråga personer som handledare och kollegor i sin direkta närhet, återkom i hälften av intervjuerna. Detta observerades också under genomgången i NVivo där deltagarna delar med sig av sina erfarenheter med varandra och svarade på varandras frågor. En annan doktorand nämnde att hen i första hand frågar kollegor i fysisk närhet innan hen försökte få kontakt med sin handledare när hen sökte efter information (D2). Intervjuerna visar att doktorander ofta får tips om programvaror och annan relevant information gällande deras forskning av kollegor. D6 var en av få doktorander som nämnde att hen deltagit i en av forskningsstödet aktiviteter efter att ha blivit tipsad av en annan doktorand om stödet.

Bland de intervjuade är det få som hade pratat med kollegor om biblioteket (D7; D8). En av doktoranderna beskriver hur biblioteket saknas i hens samtal med sina kollegor: "Vi har ändå doktorand-APT där man lyfter lite tips till varandra. Men det [forskningsstödet] är ingenting som jag har snappat upp där" (D6). D7 har inte heller hört att forskningsstödet lyfts av kollegor på doktorandernas sammankomster. D7 berättade att när hen talat om sin användning av bibliotekets forskningsstöd möttes hen med förvåning av hens kollegor. En annan av de intervjuade doktoranderna nämner att hen fått tips om en biblioteksledd kurs av en kollega som gjort att doktoranden anmälde sig till den (D8). Forskningsstödet verkar därmed vara något som sällan dyker upp i doktorandernas sociala kontext. Om biblioteket inte ses som en naturlig del av doktorandernas forskningsprocess eller diskussion kan det inverka på hur normen kring doktorandernas nyttjande av forskningsstödet formas, då flera doktorander vi intervjuar nämner att även om de i första hand vänder sig till handledaren vid frågor så får de mycket tips och information från sina kollegor (D2; D9). I egenskap av att vara doktorander finns det vissa på förhand givna sociala relationer. Handledaren och doktorandernas kollegor verkar vara centrala aktörer som har en inverkan på om doktoranderna ser forskningsstödet som en legitim aktivitet inom sin forskningspraktik.

5.2.5 Vilken typ av stöd önskar doktorander av biblioteket?

Vilken typ av forskningsstöd som doktoranderna efterfrågar varierar men gemensamt för många är att de gärna vill ha någon form av sökhjälp eller hjälp att orientera sig i vilka tidskrifter och databaser som är relevanta för deras forskning (D1; D4; D5; D6; D7). Flera önskar hjälp med de krav som gäller för publicering i olika tidskrifter mot slutet av sin forskningstid och att identifiera så kallade rovtidskrifter. En doktorand berättade att hen varit med om att en doktorandkollega, under stor stress, hade publicerat sin forskning i en rovtidsskrift (D4). Även om det är möjligt för doktoranderna att själva undersöka vilka tidskrifter som är relevanta inom deras forskningsområde kräver det mycket resurser. Doktoranderna som använt publiceringsstödet verkar tycka att det är betryggande att bibliotekarierna, som är mer insatta i informationssökning och publiceringsfrågor, tittar på tidskrifterna innan doktoranderna väljer vart de ska publicera sig. Det finns alltså en bild av att bibliotekarierna är kunniga inom sitt område och en del doktorander (D3; D7; D9) upplever en trygghet att låta bibliotekarierna se över exempelvis deras sökningar.

Hur mycket kunskap doktoranderna har om olika sökningsmetoder kan variera och det kan vara svårt för bibliotekarierna att skapa ett forskningsstöd som är anpassat för en så heterogen grupp. En doktorand beskriver hur hen försökte införliva det hen lärt sig under en workshop i informationssökning i sin egen informationspraktik. Dock upplevde hen att sökningarna inte hade tillräcklig preciserade för hens behov:

När jag började och applicerade det jag hade lärt mig i workshopen så kände jag direkt att jag måste få mer hjälp. För att kunna komma djupare ner och få färre träffar, men som är relevanta också. För jag fick sitta och sälla hur mycket material som helst som inte var relevant.

D7

Hen bokade kort därefter in ett individuellt möte med en bibliotekarie för att arbeta vidare med sin söksträng. En annan doktorand som använt individuell handledning upplever dock inte att hen lärde sig så mycket av tillfället utan att hen kunde det mesta sedan tidigare (D5). Forskningsstödet kan betraktas som en plats för mötet mellan bibliotekarie och doktorand, där en gemensam uppfattning av vad aktiviteten ska leda till etableras (jfr. Kemmis 2010). I denna process enas respektive part om vissa praktikenliga göranden, säganden och relateranden (Mahon et al. 2017). Om dessa inte överensstämmer med deltagarnas individuella målsättningar blir förutsättningarna för att enas om aktivitetens mål dåliga. För att stödet ska vara relevant för doktoranderna är det därför viktigt att det anpassas till doktorandernas individuella nivå. Huruvida en aktivitet, i detta fall

forskningsstödet, uppfattas som lämplig beror delvis på doktorandens tidigare erfarenheter (jfr. Mahon et al. 2017). Då doktoranderna kan ha olika bakgrunder innebär det att deras praktiker och relation till aktörer i praktiken också kan variera stort. Individuell anpassning till doktoranden är därför både en viktig och komplex del i forskningsstödet.

Individuell anpassning är kanske möjligt i individuella handledningar men i forskningsstöd för grupper så som workshops kan det vara svårt. En av de tillfrågade doktoranderna uttrycker sig så här om sin syn på workshops:

Det är säkert jättevärdefulla workshops. Men i mina tankar är det slöseri med tid. Att gå två timmar och sitta. När jag kanske har en fråga. Det kan man hitta på internet.

D9

Detta uttalande visar på en viktig faktor hos doktoranderna, den tidspress som doktorander ofta befinner sig under sin tid som forskningsstuderande. Doktoranderna behöver ofta bedöma om forskningsstödet är värt deras tid eller om det är en mer effektiv användning av deras tid att hitta egna vägar eller fråga deras handledare.

5.2.6 Kommunikation från biblioteket

Empirin visar att kommunikationen med biblioteket sker via olika materiella medel så som mejl och chatt. När vi frågar om vilka kontakter doktoranderna haft med biblioteket varierade svaren. Två tredjedelar av doktoranderna har fått mejlutskick med information från biblioteket. Dock har ungefär hälften av dessa inte uppmärksammat att dessa var från biblioteket då informationen kom via en personlig mejl från en bibliotekarie eller via en annan person som exempelvis forskningsadministratören. Mejl medför också risken att det lätt kan försvinna i den stora mängd mejl som doktoranderna får som följd av att deras praktik kräver att de håller sig uppdaterade om vad som sker inom deras forskningsområde (jfr. Pilerot 2016). En doktorand nämner att hen ofta skriver upp sig på mejllistor för att få uppdateringar från källor som är relevanta till hens forskning (D3). Att många doktorander i intervjun efterfrågar någon form av nyhetsbrev från biblioteket trots att de får en del mejl tror vi kan bero på att det inte alltid är tydligt aviserat att mejlen är från biblioteket. Utformningen av informationskanalen, mejlet, verkar därmed ha en effekt på huruvida doktoranderna identifierar biblioteket och forskningsstödet som en tydlig del i deras informationspraktiker.

En del av doktoranderna använder chatten på bibliotekets hemsida, med varierande resultat. En doktorand säger att hen inte fått något svar eller hade upplevt att hen

inte kunde få hjälpen hen behövde via chatten (D1). Andra är väldigt nöjda med tjänsten (D4). Det verkar dock som att en del inte vet att det är bibliotekarier som bemannar chatten och inte artificiell intelligens (D1; D5). Doktoranderna verkar använda chatten när de behöver snabba svar. D9 nämnde kan det ibland vara väldigt brådskande med en del ärenden. Då skulle chatten kunna vara en bra kommunikationsväg då man kan få svar fortare än via mejl. Kommunikationsmediet, chatten, verkar ha fördelen av att upplevas ge snabbare respons i jämförelse med mejlen. Om mejlen sa en doktorand:

Det är det som gör att jag inte hör av mig. Det som har hänt är att jag skriver till någon om hjälp. Det går en vecka och så får man ett svar. 'Jaha, men det här är inte relevant nu.'

D9

Vi tycker oss se att doktorandernas informationspraktiker i stor utsträckning äger rum i en digital kontext. Den ekonomisk-materiella dimensionen, med rumslighet i åtanke, kan alltså betraktas som delvis digital.

På frågan om doktoranderna känner att de kan komma med synpunkter och förslag till biblioteket varierar åsikterna mycket. Vissa tycker att det känns svårt. D1 upplever att det skulle kännas lite som att de då säger till bibliotekarierna hur de ska göra sitt jobb och vi tolkar det som att hen finner det obekvämt. D2 upplever sig bekväm med att lämna förslag men säger också att hen inte tänkt på att hen kan göra det. Båda uppgav dock att de inte riktigt vet var de ska vända sig med förslag (D1; D2). D6 upplever att hen kan komma med förslag men hade inte reflekterat över möjligheten.

Jag känner att man skulle kunna göra det, men det är ingenting som man tar sig tiden att göra, liksom. Som man har reflekterat över förrän ni ställde frågorna.

D6

Att komma med egna förslag verkar doktoranden inte se som en del av doktorandernas göranden sin interaktion med bibliotekarierna.

Bibliotekarierna ses av en del som väldigt tillmötesgående och flexibla (D3; D4). D3 anser dock att en del saker som exempelvis inköp av licenser och andra verktyg till forskningen inte riktigt är lönt att säga till om då hen upplever att det skulle ta för lång tid för organisationen att få igenom sådana avtal. Därför finansieras dessa med privata medel eller medel de har via sin doktorandutbildning.

Biblioteket har en generös ingång med en allmän mejladress. Frågor som anländer till adressen skickas till anställd med rätt kompetens genom intern kommunikation och kännedom av varandras kompetensområden. Detta verkar dock göra så att en

del doktorander upplever ett avstånd till biblioteket (D9). Bibliotekets allmänna mejl gör att doktoranden inte vet vem som kommer att hantera hens ärende. Vi frågar om det hade hjälpt ifall doktoranderna tilldelats en ämnesbibliotekarie de kunde kontakta, motsvarande den som exempelvis finns på Lunds universitet. Då säger D9:

Då är det ingen tom adress, det är någon där. Om jag är lite i en paniksituation, kan jag skriva det. Om jag vill spåna vidare, vet jag vem jag kommer sitta med i en timme. Det är viktigt. Det är ens projekt, man blir lite beskyddande av det. Man vill ju känna att det känns bra. Det mänskliga för mig är viktigt.

D9

För en del doktorander (D7; D9) verkar en fast kontaktperson viktigt för att de ska uppleva att de kan komma till biblioteket med frågor och för stöd när de behöver det. Det finns alltså en önskan att se biblioteket som en organisation när de blir kontaktade, medan de vill ha personlig kontakt när de själva söker stöd utifrån sin egen forskning. Ett relaterande till en individ, snarare än en institution, kan därmed ses som en viktig aspekt för att doktoranderna ska vända sig till bibliotekarierna för stöd.

Vi frågade doktoranderna hur de vill nås av information från biblioteket och hur de får informationen nu. Många av de som hade en kännedom av bibliotekets forskningsstöd uppger medarbetarwebben som anledningen. Medarbetarwebben verkar vara en återkommande plats i doktorandernas informationspraktiker. De kan där komma i kontakt med information om bibliotekets forskningsstöd medan de håller sig uppdaterade om andra aspekter i deras utbildning, exempelvis anställningsrelaterad information som finns på medarbetarwebben. Här framgår det återigen hur viktig den rumsliga aspekten är för att doktoranderna ska bli medvetna om forskningsstödet. Det skiljer sig stort i om doktoranderna upplevde att biblioteket bör göra mer för att nå doktoranderna med information. En del tycker att biblioteket redan gör tillräckligt och att de hittar dem om det behövs. En doktorand uttrycker följande åsikt:

Nej, jag skulle nog vilja säga att det mer är vårt eget ansvar, för biblioteket har en ganska snygg och informativ hemsida, där de visar vad som erbjuds. [...] Det kan bli jobbigt också om man matas med för mycket information, så att det blir grej på grej på grej.

D8

Andra tycker att biblioteket borde göra mer för att nå dem i form av nyhetsbrev, deltagande på deras APT-träffar och att ha en större närvaro i deras introduktion (D1; D7; D9). Det verkar finnas en uppfattning av att biblioteket *kan* vara en legitim källa för stöd (D2; D3; D4), samtidigt som deras närvaro upplevs, av vissa doktorander, som perifer (D5; D6). Det finns en önskan av att bibliotekarierna

spelar en mer aktiv roll, båda i själva forskningsprocessen och i relationsbyggandet, även om en anser att biblioteket gör tillräckligt (D2; D8). Det finns alltså inte ett entydigt resultat från vår undersökning.

5.3 Att mötas i forskningsstödet

Nu har bibliotekariernas respektive doktorandernas olika perspektiv presenterats. Uppsatsens syfte är att skapa en fördjupad förståelse av hur dessa två parter förhåller sig till och möts i forskningsstödet. För att jämföra dessa två kommer nedanstående text att ställa de två perspektiven mot varandra och begripliggöras genom de olika teoretiska dimensionerna.

5.3.1 Förväntningar av stödet

Eftersom forskningsstödet förstås som en gemensam aktivitet där såväl bibliotekarier som doktorander är utövare bör gruppernas *förståelser* av forskningsstödet jämföras (jfr. Kemmis 2010, s. 145). Eftersom praktiker är normerande kring vad som bör göras, hur det bör göras samt av vem, bör de två gruppernas föreställningar om dessa roller synliggöras. Det är tydligt att det finns en gemensam förståelse av stödet som någonting som bör vara frivilligt, varken doktorander eller bibliotekarier anser att något sorts obligatoriskt forskningsstöd är eftersträvansvärt. En bibliotekarie förankrade sitt resonemang i målsättningen med forskningsstödet – praktikens projekt – som är att stötta lärosätets doktorander med att producera högkvalitativ forskning (jfr. Mahon et al. 2017):

Å andra sidan kan man som doktorand gå igenom hela sin doktorandutbildning, skriva en jättebra avhandling, utan att ha kontakt med oss. Då faller ju idén med obligatoriska. Om det blir bra så blir det bra.

B4

En doktorand, när vi frågade hen om hur biblioteket bäst borde gå till väga för att erbjuda doktoranderna forskningsstödet, sade att “det måste vara frivilligt” (D7). Bland de som inte använt sig av forskningsstödet i någon större utsträckning bottnade ofta icke-användningen i att de inte upplevde ett behov av det, eller att de saknade kännedom om det. En doktorand beskriver sin icke-användning genom att hänvisa till att hen uppnått de krav som doktorandpositionen för med sig:

Det har gått bra och jag har aldrig missat några deadlines, jag blir klar innan min finansiering går ut och sådant där. Så jag har inte riktigt upplevt att jag har behövt något stöd.

D4

Forskningsstödet projekt verkar därmed uppfattas på liknande sätt från båda parter, det ska underlätta de olika göranden och relateranden som doktorandens nya position kräver, på doktorandens önskemål (jfr. Kemmis 2010).

Vissa doktorander, även bland de som hade använt sig av forskningsstödet, har inte en tydlig uppfattning av vad forskningsstödet är för någonting. Detta kan härstamma ur en metodologisk felbedömning i vår forskningsdesign. Vi förutsatte i viss mån att forskningsstöd var någonting doktoranderna hade en relation till, även som icke-användare, med Malmö universitetsbiblioteks doktorandfokus i åtanke. Under intervjuerna framgick det, efter att vi beskrivit vad vi uppfattade ingick i forskningsstödet, att en majoritet hade någon sorts bekantskap med tjänsterna om än inte med begreppet.

Tidigare framgick det att forskningsstödet innebar ett sorts gränsarbete för bibliotekarierna, att förhålla sig till vart den egna praktiken sträckte sig och vart doktorandens började. Bibliotekariernas kompetens och forskningsstödet målsättning – att bistå med stöd som generellt inte finns att tillgå någon annanstans på lärosätet – var vägledande i denna gränsdragning. En doktorand som tagit del av individuell sökhjälp hade iakttagit denna balansakt som bibliotekarierna utför i stödet:

Det jag minns från den sessionen var också att [hen] var väldigt i gränslandet mellan att vara handledare och att vara bibliotekarie. Att [hen] sade att 'om du ska avgränsa dig här så missar du detta. Ska du avgränsa dig här så missar du detta.' Men [hen] fick ju inte lov att tipsa mig om [det]. För det handlar ju om att min forskning ska ta en riktning eller avsmalnas, och det är ju inte bibliotekariens jobb att sitta och fundera på hur jag ska titta på [forskningsområdet].

D7

När vi frågade hur detta hade upplevts fortsatte doktoranden: "jag vet inte om det var jag som var otydlig men jag upplevde lite att jag, att jag förväntade mig inte att du skulle vara handledare. 'Jag vill inte att du skulle vara handledare. Jag vill att du ska vara bibliotekarie'" (D7). För denna doktorand verkar det självklart att bibliotekarien och handledaren har helt skilda roller i hens informationspraktik. En annan doktorand exemplifierar bibliotekariernas balansakt som:

I USA kan du boka en bibliotekarie för det syftet jag hade i åtanke. Bibliotekarien skulle då, de skulle ta fram litteratur åt dig. Mycket mer 'lära genom att göra'. [...] Så jag tror att för mig, jag befann mig ju i skyttegravan, 'skulle inte du kunna...?' [Hen] var mer så där, 'jag vet inte tillräckligt mycket'. Jag tror att [hen] kände att det skulle vara opassande för [hen] att hjälpa mig, [hen] ville inte styra mig i fel riktning.

D5

Bibliotekarien verkar här explicit uppmärksamma ett sorts gränsarbete, att hen inte gör någonting som är opassande, någonting som inte ingår i hens praktik. Vad aktiviteten (sökhjälpen) ska resultera i är alltså någonting som delvis uppstår i mötet

mellan bibliotekarie och doktorand. De två doktorandernas förväntningar på bibliotekariens roll skiljer sig åt mellan D7 och D5, men det framgår hos båda att normer blir synliga och förhandlas i själva mötet. Kemmis (2010) beskriver hur *alla* som möts i en aktivitet kan betraktas som praktikutövare. Detta möte mellan doktorand och bibliotekarie förstår vi på liknande vis. Det framgår tydligt att båda parter spelar väsentliga men skilda roller i forskningsstödet. Doktoranden har rollen som ämnesexpert medan bibliotekarien har rollen som expert inom bland annat vetenskaplig informationssökning. Denna roll är dock svår i doktorandernas limboposition. En beskrev detta som:

Ingen gör det du gör. Det är bara du som gör det du gör. Då blir du... du är en expert på det, men du kan ingenting om det. [...] Det är det som för mig har varit, och kanske för andra, en psykologisk barriär. Jag vet inte vad jag gör, men jag vet att jag behöver hjälp. Men jag vet inte vad min hjälp är.

D9

Det D9 säger kan ses exemplifiera de svårigheterna som följer med doktorandernas limboposition, att vara ny och orientera sig inom en praktik. När doktoranden är tidigt i sin process av att bli en del av en forskningspraktik är det otydligt både vad de behöver och vem som kan bemöta detta diffusa behov. Citatet från D5 och D9 indikerar att limboidentiteten som doktorander innehar, i kombination med förväntningarna av att agera ämnesexpert i mötet i forskningsstödet, är en svårighet som båda parter måste förhålla sig till i mötet.

5.3.2 Forskningsstödet tidsliga & rumsliga beskaffenhet

Två faktorer i den ekonomisk-materiella dimensionen framstod som särskilt centrala för båda informanternas förståelser och idéer av forskningsstödet – tids- och rumslighet (jfr. Kemmis 2010). Dessa faktorer påverkar såväl utformning som mötet. Båda grupper uppmärksammar den tidspress som doktorander ofta är under. Relevans lyfts ofta av doktoranderna i samband med effektivitet och reflektioner kring hur de som doktorander har ont om tid.

Så finns det problemet med tid också, eftersom alla alltid är så upptagna. Så det är också, det vore relevant eller viktigt att hitta sätt som gör det [forskningsstödet] mer effektivt, för att undvika att slösa både bibliotekariens och doktorandens tid.

D2

Forskningsstödet är relevant i den mån det sparar tid för doktoranden. Här bör även anmärkas att det inte enbart är doktorandens tid som värdesätts, utan även att bibliotekariernas tid beaktas. En annan doktorand beskrev att den tidsliga dimensionen gjorde att en snabb respons, eller ett snabbt stöd, var viktig:

Det är det där med att slösa sin tid. Det låter så brutalt men det är något tyvärr jag har fått konfronteras med jättemycket. Att man inte har mycket tid. Ibland har man ganska mycket tid, men ibland är det som att 'om du inte kan svara på min fråga, då måste jag gå vidare.'

D9

Ett relevant forskningsstöd, för doktoranderna, måste alltså vara både lättillgängligt och effektivt, i den mening att de får kvick respons på en särskild fråga som knyter an till deras forskning.

Tid och i förlängning effektivitet är även en faktor som har betydelse för bibliotekariernas uppfattning av vad ett effektivt stöd är. Eftersom Malmö universitetsbibliotek har begränsade resurser, och ett stort uppdrag i egenskap av att de ska kunna stötta alla doktorander på lärosätet, så ansågs workshopparna som det mest effektiva forskningsstödet. "Det är en viss effektivitet att det kommer femton på en workshop, i stället för att vi har femton handledningar individuellt med samma deltagare" (B4). För att skapa workshoppar som både är effektiva för biblioteket och som dessutom tillmötesgår den tidsliga variationen bland doktorander, så är workshopparna tematiserade enligt vissa aktiviteter i forskningsprocessen och återkommer regelbundet. Doktoranderna kan därmed själva avgöra när en workshop är en relevant aktivitet att delta i, utifrån deras specifika kontext. Samtidigt är bibliotekarierna medvetna om att workshopparna kanske inte är relevanta för vissa grupper av doktorander på lärosätet:

Sen är det lång tid, ska de [biomedicinsk fakultet] hit så tar det ju en hel förmiddag. Det är likadant med Odontologiska. Det är svårt att prioritera att komma hit. [...] Odontologer är ofta tandläkare också, så de har tre roller, lärare, forskare och tandläkare. Då kan man kanske inte offra tre timmar på workshop på biblioteket.

B5

Här framgår det hur tätt sammanflätade tids- och rumslighet är. För att upprätta ett forskningsstöd vars aktiviteter kan inkorporeras i doktorandernas kontext har bibliotekarierna distribuerat tillgången till forskningsstödet över en mängd materialiteter (jfr. Kemmis 2010). Från workshoppar och seminarium till digital individuell handledning, bibliotekets webbresurser, deras webbchatten och mejl. En heterogen användargrupp innebär en mångfald av individer som anammar praktiker, alla med sina egna ekonomisk-materiella förutsättningar (jfr. Mahon et al. 2017). Genom att beakta dessa kan bibliotekarierna och doktoranderna mötas i någon av alla de former som forskningsstödet på Malmö universitetsbibliotek tar, samtidigt som båda parter kontextbundna förståelse av effektivitet samexisterar.

5.3.3 Relaterande till universitetsbiblioteket

Hur de två grupperna förhåller sig till forskningsstödet har vi kunnat urskilja delvis kan kopplas till normativa uppfattningar av universitetsbibliotekets beskaffenhet.

Majoriteten av doktoranderna upplever att biblioteket som rum främst är en plats för lärosätets studenter och att det var något otydligt hur forskningsstödet var relevant för dem i deras forskning. Några få doktorander med erfarenhet av att ansvara för vissa moment i studenters utbildning påpekar även att biblioteket är en resurs de ofta hänvisar sina studenter till. Detta relaterande är inte obefogat, då universitetsbiblioteket historiskt sett har haft ett uttalat mål att vara studentfokuserade, medan doktorander som en grupp som särskilt bör uppmärksammas är ett senare skifte i bibliotekariernas praktik.

Tidigare i texten resonerade vi kring att doktoranderna i egenskap av att hänvisa sina studenter till biblioteket förstärker denna normativa uppfattning av biblioteket som studenternas (se rubrik 5.2.2). Här menar vi inte att konstruera en dikotomi mellan studenters relaterande till biblioteket och doktorandernas – olika sorters säganden, göranden och relateranden överlappar utan att nödvändigtvis utesluta (jfr. Mahon et al. 2017; Schatzki 2002, s. 87). Det vi vill uppmärksamma här är att doktoranders övergång från student till forskare kan innebära att relateranden som kopplas till studentidentiteten uppfattas som något en doktorand bör frångå. För att motverka detta relaterande försöker bibliotekarierna aktivt inrama sin verksamhet på ett kulturell-diskursivt sett med avsikt att skifta doktorandernas relateranden till biblioteket och dess tjänster som relevanta för doktorander (se rubrik 5.1.2.1). Detta handlar i stor utsträckning om en sorts självuppfattad identitet och identitetsskapande genom deltagande i vissa aktiviteter. Eftersom doktoranderna i denna studie fortsatt relaterar till universitetsbiblioteket som studentcentrerat, även med bibliotekariernas arbete i åtanke, blir det kommunikativa arbetet centralt, vilket nästkommande rubrik kommer att avhandla.

5.3.4 Att fläta samman praktiker

Som har framgått under tidigare rubriker finns det svårigheter både för bibliotekarierna och doktoranderna i att upprätta gemensamma föreställningar av forskningsstödet, och i förlängningen att göra forskningsstödet en del av doktorandernas informationspraktiker. Dessa svårigheter bottnar delvis i rumsliga och sociala olikheter i de två parternas praktiker. För att överbrygga dessa olikheter och upprätta gemensamma föreställningar och idéer kring stödet är det kommunikativa arbetet centralt.

Vissa bibliotekarier uppmärksammar att de kan förmedla information om stödet via personer som är centrala aktörer i doktorandernas forskningsmiljö, exempelvis deras fakultets forskningsadministratör eller handledare (se rubrik 5.1.2.2).

Kommunikation genom dessa aktörer beskrivs kunna säkerställa att doktorandernas blir medvetna om relevanta aktiviteter för dem i deras forskning, samtidigt som det följer bibliotekariernas normativa uppfattning av att bibliotekarierna huvudsakligen är en aktör i doktorandernas informationspraktik när det passar doktoranden och inte är påträngande.

Många doktorander påpekar dock att forskningsstödet är något diffust, det är otydligt vad vissa forskningsstödsaktiviteter förtäljer och hur bibliotekariernas kompetens kan stötta dem i deras forskning. Flera föreslår vissa kommunikativa strategier för hur doktoranderna kan få en uppfattning av vad forskningsstödet är och hur det kan underlätta deras forskning – exempelvis att bibliotekarierna skulle skicka ut regelbundna nyhetsbrev och att delta på olika sorters introduktionstillfällen och fakultetsträffar (varav mejl redan är en regelbunden aktivitet i bibliotekariernas praktik). Förslagen indikerar att doktoranderna ser att en regelbundenhet och en rumslig närvaro är viktiga faktorer i deras informationspraktik. Samtidigt har det framgått att bibliotekarierna själva delar detta perspektiv, för att kunna sammanfläta bibliotekariernas och doktorandernas praktiker är en större närvaro i doktorandernas forskningsmiljö en framgångsfaktor. Dock finns det vissa svårigheter i att upprätta en sådan närvaro, då doktorandernas respektive bibliotekariernas sociala och materiella dimensioner, deras institutionellt givna relationer, inte nödvändigtvis överlappar (jfr. Kemmis 2010). Ett proaktivt arbete från bibliotekariernas sida är därmed viktigt för att upprätta gemensamma föreställningar om stödet och skapa en medvetenhet om hur stödet kan vara en lämplig aktivitet i doktorandernas praktik.

5.3.4.1 Att utveckla ett forskningsstöd utifrån doktorandernas perspektiv

Forskningsstödet utformas i hög grad av samspelet mellan doktorander och bibliotekarier. De två gruppernas föreställningar möts och vävs samman i mötet. Dock ser vi att de förväntade rollerna respektive part förväntas ha i aktiviteten inte helt överensstämmer, vilket i sin tur kan bidra till att forskningsstödet förblir en sammansättning av aktiviteter som inte ter sig som relevanta för vissa doktorander. Doktoranderna förväntas av bibliotekarierna dryfta behov och önskningar för att bibliotekarierna sedan kan arbeta för att utveckla ett stöd som besvarar dessa behov. Samtidigt framgår det att flera doktoranders ekonomisk-materiella förutsättningar gör att de undviker att ägna sig åt aktiviteter som inte uppfattas som direkt relevanta. Två av informanterna uttryckte även att deras identitet som doktorand uteslöt akten av att berätta för bibliotekarierna vad de vill att bibliotekarierna ska göra eller förändra stödet på ett visst sätt. Att göra det skulle inkräkta på bibliotekariernas göranden vilket uppfattas som felaktigt (jfr. Kemmis 2010). Detta bör ses i kontrast

till bibliotekariernas uttalade flexibla och reflexiva förhållningssätt. Vi identifierar detta icke-överlappande i respektive praktiks kulturell-diskursiva förväntningar som något som kan försvåra forskningsstödet utformning utefter doktoranders normativa föreställningar om hur stödet bör vara.

5.3.4.2 En digital samvaro

Den interpersonella aspekten av forskningsstödet har tidigare kartlagts som en väldigt viktig aspekt av båda parter idéer av forskningsstödet. Dock är det inte enbart människor som kan ses ingå i denna sociala aspekt av forskningsstödet – ur ett praktikteoretiskt perspektiv är även artefakter relevanta för att förstå relateranden (Mahon et al. 2017). Eftersom bibliotekariernas arbete utgår från en sorts generalistidentitet (se rubrik 5.1.2.1) finns det ingen enskild biblioteksrepresentant mot lärosätets enskilda fakulteter. Att bygga personliga relationer var därmed något av en utmaning. Bibliotekarierna uppmärksammade den gemensamma webbkalendern, bibliotekets chattfunktion och lärosätets webbsida i stort som en viktig aspekt av biblioteket och i förlängningen användares förståelser av forskningsstödet. Vi tolkar den digitala närvaron, genom artefakter, som ett sätt som forskningsstödet och bibliotekarierna blir en del av doktorandernas sociala och materiella forskningsmiljö (jfr. Kemmis 2010).

När vi vänder blicken mot doktoranderna kan vi urskilja ett liknande förhållningssätt till forskningsstödet. Flera av doktoranderna nämnde att webbsidan och dess kalender var en plats de ofta besöker för att hålla sig ajour om vilka, och när, aktiviteter som kunde vara viktiga för dem i deras forskning ägde rum. Flera av doktoranderna, även de som inte använt forskningsstödet, hade blivit medvetna om det via webbkalendern eller bibliotekets webbsida. Doktorandernas miljö kan i flera avseenden ses vara en digital sådan. Denna miljö ställer vi här i kontrast till hur sällan forskningsstödet diskuterades av doktoranderna emellan på deras fakulteter, endast fyra av doktoranderna hade uppmärksammats på forskningsstödet av sina handledare.

Forskningsstödet och i förlängningen bibliotekariernas digitala närvaro, via tidigare nämnda artefakter, är därmed ett sätt för bibliotekarierna att bli en del av doktorandernas direkta forskningsmiljö genom att doktorandernas praktiker kan sägas förutses av bibliotekarierna (jfr. Kemmis & Grootenboer 2008). Doktorandernas informationspraktik äger i stor utsträckning rum digitalt, och att biblioteket och forskningsstödet överlappar i denna dimension verkar vara en viktig aspekt för att en förståelse och medvetenhet om stödet ska kunna upprättas. I stället

för att det sker i mötet mellan individer skapas det i interaktionen mellan doktorand-artefakt.

5.3.4.3 *Forskningsstödet som en legitim aktivitet i doktorandernas informationspraktiker*

Doktorandernas limboliknande kontext, deras arbete att orientera sig och växa in rollen som forskare, identifieras som en utmaning för både doktoranderna själva och bibliotekarierna. I denna acklimatisering nyttjar doktoranderna flera resurser i sin omgivning, men en framträdande sådan är handledaren. Vi har identifierat denna aktör som en gestalt i doktorandernas informationspraktiker som påverkar vilka säganden, göranden och relateranden som doktoranden anammar. I relation till forskningsfrågan så innebär detta att handledaren är en individ som kan påverka doktorandernas föreställningar och idéer om forskningsstödet. Här bör dock inflikas att vi med vår empiri inte kan uttala oss om några statistiska samband, men i vår studie framgick att fyra av sex doktorander som använt forskningsstödet hade gjort så i samband med att det uppmärksammats av deras handledare som en lämplig källa för stöd. Handledaren hade identifierats som en individ som bibliotekarierna förhöll sig till både i utformandet och medvetandeskapandet av forskningsstödet (se rubrik 5.1.2.2).

Genom att bibliotekarierna går via handledaren kan forskningsstödet som aktivitet komma att ses som en legitim aktivitet i doktoranders informationspraktiker, av två skäl. Dels kan en förståelse hos handledarna upprättas kring hur bibliotekarierna genom forskningsstödet kan underlätta eller vägleda olika aktiviteter som ingår i forskningsprocessen. Dels kan denna medvetenhet resultera i att handledarna uppmärksammar forskningsstödet som en aktivitet som deras doktorander kan delta i. Då handledaren kan ses som en central individ i doktorandernas sociala dimension framstår detta arbete mot handledaren, för att nå doktoranden, som gynnsamt för att upprätta en gemensam förståelse av forskningsstödet (jfr. Mahon et al. 2017). Handledaren kan ses besitta en normativ roll i doktorandernas informationspraktik – deras *säganden* är sammanflätade med doktorandens *göranden*.

5.4 Sammanfattning av forskningsresultat

5.4.1 Hur utformar bibliotekarier forskningsstöd för doktorander & förhåller sig till användargruppens kontext?

Bibliotekarierna har en relativt enad uppfattning om att forskningsstödet ska vägleda doktorander på ett kvalificerat sätt inom olika aspekter av

forskningsprocessen – för att kunna producera högkvalitativ forskning. De gör detta genom att dra nytta av varandras erfarenheter, kompetenser och relationer. Doktorander är en grupp som identifieras som relevant att uppmärksamma av två skäl. Dels för att det är tydligt för bibliotekarierna hur de kan erbjuda denna grupp ett relevant stöd utifrån doktorandernas kulturell-diskursiva, sociala och materiella kontext. Dels för att gruppen befinner sig i en övergång från student till forskare, vilket innebär att doktoranderna förväntas kunna navigera sig i relation till såväl lärosätets målsättningar som den övergripande kontexten av vetenskaplig kommunikation, vilken bibliotekarierna har en djup insikt i.

Det finns flera tillvägagångssätt som utgör bibliotekariernas arbete för att skapa ett relevant forskningsstöd för doktoranderna. Genom att vara lyhörd inför doktoranders behov, både genom ett reflexivt förhållningssätt och kontinuerlig intern kommunikation samt genom en mer informell relationsförankrad process mellan bibliotekarierna och lärosätets doktorander och forskare utformas stödet så att det passar målgruppens förutsättningar och behov. Exempelvis var bibliotekarierna väl medvetna om doktorandernas tidliga och materiella förutsättningar, vilket resulterat i ett mångsidigt forskningsstöd. Ett flexibelt och tillmötesgående arbetssätt är genomgående utmärkande för bibliotekariernas arbete, vilket är särskilt tydligt in situ, i själva mötet mellan bibliotekarie–doktorand, vilket är en förutsättning för att kunna bemöta doktorandernas heterogenitet.

Det finns vissa utmaningar i deras arbete att utforma forskningsstödet för doktoranderna. Att försöka bygga relationer utan att vara påträngande, att utpeka doktorander utan att det är förminsande samt att erbjuda stöd utan att sträcka sig utanför sina egna kompetensområden är några av de som identifieras i analysen.

5.4.2 Hur relaterar doktoranderna till bibliotekets forskningsstöd?

Det finns en allmän positiv syn på biblioteket från de flesta doktoranderna men många upplever också att de inte riktigt vet vad biblioteket kan erbjuda dem i form av forskningsstöd. Doktoranderna vänder sig ofta till handledare eller kollegor för stöd och vägledning. Forskningsstödet har rekommenderats av fyra av nio handledare och diskuteras sällan doktoranderna emellan. Många av doktoranderna ser inte biblioteket som ett naturligt stöd i deras forskningsprocess utöver tjänster så som fjärrlån och tillgängliggörande av databaser.

De som har nyttjat forskningsstödet har i regel positiva uppfattningar, men ibland är det inte som de förväntar. I vissa fall leder detta till att doktoranderna bokar en

tid med bibliotekarie för uppföljning. Bland de som inte använder stödet finns det en del som inte vet vad biblioteket kan erbjuda för stöd, en del som inte upplever att de behöver det och några som planerar att använda stödet längre fram i sin forskningsprocess. De former av stöd som doktoranderna säger sig behöva varierar men de flesta anser att någon form av sökhjälp och publiceringsstöd är värdefullt för dem.

Doktoranderna har haft olika stor kontakt med biblioteket. En del har uppmärksammat att biblioteket skickar ut mejl med information till dem, andra har sett informationen men inte uppfattat biblioteket som avsändare. En källa till information om forskningsstödet som återkom i intervjuerna är medarbetarwebben. Den ses av många som en central plats för deras arbete och där ser flertalet information om bibliotekets tjänster. En del doktorander anser att biblioteket gör tillräckligt för att nå doktorander och att informationen finns där för dem om de söker den. Andra vill att biblioteket ska göra mer och delta i obligatoriska träffar och introduktioner för nya doktorander, för att de ska bli medvetna om vilket stöd som finns och när det är lämpligt i deras forskningsprocess.

Doktoranderna som grupp har skilda åsikter om hur de vill nås av information och vad de anser sig behöva av forskningsstödet. Då de som grupp ofta befinner sig under tidspress är det viktigt att forskningsstödet anpassas så att det kan möta dem på ett individuellt plan för att vara relevant för dem. Annars riskerar bibliotekets forskningsstöd att bortprioriteras i deras informationspraktiker.

5.4.3 Hur kan bibliotekets forskningsstöd förstås utifrån bibliotekariers respektive doktoranders föreställningar & idéer om stödet och varandra?

Bibliotekarierna och doktoranderna upprättar en gemensam förståelse av forskningsstödet delvis i själva mötet mellan de två parterna. Båda är enade om att forskningsstödet bygger på bibliotekariernas kompetenser. Doktorandernas förväntade roll som ämnesexperter är också centralt i mötet, samtidigt som det finns svårigheter för vissa doktorander att anamma denna roll, särskilt tidigt i utbildningsprocessen. Båda parter har skilda uppfattningar om vad ett effektivt forskningsstöd är, som i hög grad grundas i respektive grupps tidsliga och rumsliga förutsättningar.

Doktoranderna upplever att universitetsbiblioteket fortfarande är en institution som i hög utsträckning är till för studenter. Vi identifierar detta som en faktor som

påverkar doktorandernas föreställningar av forskningsstödet. Bibliotekarierna bedriver visst arbete för att motverka denna uppfattning, genom att försöka fläta samman de två gruppernas sociala och materiella dimensioner. I det sociala sammanflätandet har handledaren och forskningsadministratörer identifierats som viktiga, både för att stödet ska vara relevant och för att doktoranden ska uppfatta stödet som legitimt. Materiellt framgår det att bibliotekets digitala närvaro är avgörande för att en gemensam förståelse ska upprättas, samtidigt som det är en av de materiella miljöer som de två parternas praktiker överlappar i hög grad.

Stödets utformning bygger i hög grad på en förväntning av doktoranderna som proaktiva i att rådfråga bibliotekarierna vid behov. Dock framgår det att vissa doktorander inte upplever att de är i en position att berätta hur forskningsstödet bör vara. Det finns flera perspektiv på hur proaktiva bibliotekarierna ska vara i kommunicerandet och uppföljningen av forskningsstödet. Detta uppfattar vi som en svårighet, då stödet bygger på att doktoranderna är proaktiva i formgivningen av stödet, samtidigt som vissa doktorander var osäkra på vad de kunde be om eller helt enkelt inte upplevde att de hade tid över att vara den verkställande parten för denna sorts utveckling.

6. Diskussion & avslutande reflektioner

6.1 Diskussion

Diskussionen är likt analyskapitlet strukturerad utifrån bibliotekarie- och doktorandperspektivet. Här ställs resultaten i relation till tidigare forskning för att kontextualisera vad vi har funnit samt för att knyta an resultaten till uppsatsens syfte – hur doktorander och bibliotekarier förhåller sig till och möts i forskningsstödet.

6.1.1 Bibliotekariernas perspektiv & arbete

I analysen framgår det att bibliotekarierna identifierar doktorander som en relevant grupp att särskilt uppmärksamma. Skälen för detta överensstämmer i flera fall med vad som återfanns i den tidigare forskningen. Att doktorander har en sorts gemensam process med vissa fasta moment i utbildningen underlättar bibliotekariernas arbete att utforma och nå ut med ett relevant forskningsstöd. Glusker och Exner (2018) uppmärksammar att olika stadier i forskningsprocessen kräver olika sorters stöd, i förlängningen verkar doktorandernas utbildningsprocess betraktas på ett liknande sätt av bibliotekarierna. Doktorandernas övergång, från student till forskare, är ytterligare ett skäl till varför gruppen ses som viktig att stötta. Viss forskning (Nylander & Hjort 2022) indikerar att handledare kan överskatta doktoranders informationssökningskompetenser, kompetenser som är grundläggande för att kunna bedriva forskning. Det finns även skäl att tänka att handledare inte själva alltid “fully embrace[s] the newest shifts in the knowledge production and dissemination landscape” (Ince et al. 2019, s. 169), vilket vi ser att bibliotekarierna är medvetna om. Bibliotekariernas informationskompetenser kan därför vara en viktig källa för doktoranderna i deras doktorandutbildning. Särskilt eftersom det framgår att doktorander ofta är osäkra på hur de ska bemöta de förväntningar som kommer med den nya positionen de intar (Nylander & Hjort 2022; Mantai 2017). I litteraturen framgår det att bibliotekarierna har särskild kompetens som kan vägleda doktoranderna inom dessa olika aspekter av forskningsprocessen (Ince et al. 2019).

Innehållsligt gör bibliotekarierna ingen större åtskillnad i förväg mellan doktorander och disputerade forskare. För att säkerställa ett relevant stöd visar resultatet att aktiviteterna anpassas efter, och tillsammans med, de deltagande doktoranderna. Som tidigare forskning indikerar kan samma informationsbehov ta olika former (Glusker & Exner 2018; Voog & Smångs 2017). Att stödet i stor utsträckning anpassas på plats ter sig därför som en lämplig strategi för att

säkerställa relevans. De doktorandspecifika workshopparna som erbjöds kännetecknas främst av en tillåtande miljö på en diskursiv nivå, en kontext där frågor kan dryftas fritt, vilket kan ses i relation till Nylander och Hjorts (2022) forskning som uppmärksammar doktoranders ovisshet och handledares förgivetta ganden, som i sin tur kan bidra till att vissa frågor inte förs på tal mellan doktorand och handledare. Fleming-May och Yuro (2009) påpekar dessutom att det bland doktorander kan finnas en ovilja att föra vissa frågor på tal för att det upplevs som olämpligt för en doktorand att inte känna till vissa saker. Med dessa två aspekter i åtanke kan de doktorandspecifika workshopparna ses fylla en viktig funktion. Den individuella rådgivningen är väldigt flexibel, både tids- och rumsligt. Som D’Couto och Rosenhan (2015) samt Voog och Smångs (2017) uppmärksammar har doktorander ofta ont om tid och värdesätter ett (för dem) effektivt stöd högt. En tids- och rumslig flexibilitet är därmed viktig för att kunna erbjuda ett stöd som uppfattas som ett relevant sätt för doktoranderna att hantera vissa forskningsrelaterade frågor.

Att arbeta fram ett relevant forskningsstöd och att erbjuda det på ett sätt som ter sig relevant för doktorander görs på flera sätt. Att utveckla ett stöd som besvarar doktoranders behov förverkligas både genom en kontinuerlig intern kommunikationsprocess mellan bibliotekarierna och genom en mer informell relationsförankrad process där bibliotekarierna blir medvetna genom kommentarer och frågor från doktoranderna innan och under aktiviteterna. Searle et al. (2015) uppmärksammar att bibliotekets tjänster bör grundas i användarnas perspektiv. Doktorandernas perspektiv blir bibliotekarierna delvis medvetna om genom just det kontinuerliga kommunikativa arbetet. I den tidigare forskningen framgår det även att personliga relationer med de avsedda användare och fakultetsanställda på lärosätet är grundläggande för att bibliotekarierna ska kunna bli en del av forskares arbete och kartlägga behov (Bussell et al. 2020; Klain-Gabbay & Shoham 2019; Haddow & Mamtora 2017; Haines et al. 2010). Bibliotekarierna är väl medvetna om detta och uppmärksammar vikten av personliga relationer, samtidigt som det framgår att det var svårt att skapa dessa på ett systematiskt sätt som inte uppfattas som påträngande av doktoranderna. Att det bedrivs mycket intern diskussion och reflektion kring hur och vad som bör göras rimmar dessutom väl med Eklunds (2023, ss. 215-217) konstaterande att en sorts reflexivitet är nödvändig för att bibliotekarierna ska kunna vara medvetna om vilket stöd de själva har kompetens att erbjuda. Detta reflexiva arbete är även synligt när bibliotekarierna resonerar kring forskningsstödet gränser, exempelvis vägledning i kvalitativa och kvantitativa programvaror.

Det finns forskning som pekar mot att en ämnesuppdelning av forskningsstöd kan vara gynnsam för att säkerställa relevans (Glusker & Exner 2018; Voog & Smångs 2017). Samtidigt uppmärksammar Cox (2018) att en större specialisering hos bibliotekarierna kan krävas för att kunna erbjuda ett relevant stöd. Malmö universitetsbiblioteks organisering matchar Cox resonemang, genom att bibliotekarierna samarbetar och anpassar stödet in situ och vid förfrågan kan bibliotekarierna upprätta ett relevant forskningsstöd, oavsett doktorandernas disciplinära hemvist. Dock framgår det i resultatet att vissa delar av lärosätet upplevs använda stödet i mindre utsträckning eller att bibliotekarierna uppfattar att de saknar den kompetens som krävs för att bemöta vissa behov som existerar på lärosätet. Den senare faktorn leder till att bibliotekarierna har påbörjat ett närmare samarbete med IT-avdelningen på lärosätet. I litteraturen framställs denna sortens samarbete som ett sätt att hantera nya omständigheter som för med sig nya behov (Haddow & Mamtora 2017; Cox & Verbaan 2016).

Att vissa delar av lärosätet upplevs använda forskningsstödet i lägre utsträckning kan också ses utifrån kommunikativa svårigheter. Såväl i vår analys som i tidigare forskning framgår det att relationsbyggande och kommunikation inte enbart är viktigt för att säkerställa relevans, utan även för att potentiella användare ska vara medvetna om att det faktiskt finns ett stöd (jfr. Diaz 2019). Bibliotekarierna har identifierat att svaga relationer också leder till att forskningsstödet används mindre. Detta ligger i linje med tidigare forskning, enligt Klain-Gabbay och Shoham (2019) kan svagare relationer leda till konservativa tankar kring bibliotekariernas förmåga att underlätta forskningsprocessen, en slutsats som Creaser och Spezi (2014) också drar.

6.1.2 Doktorandernas perspektiv & informationspraktiker

Bland samtliga doktorander finns det en allmänt positiv syn på biblioteket och bibliotekarierna, även bland dem som inte använt forskningsstödet i någon större utsträckning. Tidigare forskning har också identifierat denna positiva uppfattning av universitetsbiblioteket och bibliotekarierna, oavsett användning av forskningsstödet (Nylander & Hjort 2022; Bussell et al. 2020). Bland de intervjuade har forskningsstödet rekommenderats av fyra handledare, medan det sällan uppmärksammas i konversationerna doktoranderna emellan. Från tidigare forskning framgår det att handledare och personer i doktorandens direkta kontext har en stor påverkan på deras informationspraktiker (jfr. Moore & Singley 2019; Pilerot 2016; Vezzosi 2009). Vår studie återspeglar detta, då det framgår att

doktoranderna i hög utsträckning rådfrågar och följer både handledarnas och kollegornas förslag i sin forskning.

Hälften av doktoranderna ser dock biblioteket primärt som en källa för litteratur, exempelvis genom fjärrlån och tillgång till databaser, snarare än en plats för stöd. I litteraturen framgår det att den tillgängliggörande funktionen är en väldigt viktig aspekt av universitetsbiblioteket i doktoranders ögon, så att detta återfinns i våra resultat är inte främmande (Bussell et al. 2020; Carpenter 2012). Vissa doktorander är osäkra på hur forskningsstödet är relevant för dem i deras forskning. Detta återfinns delvis i tidigare forskning, där användares omedvetenhet kring bibliotekets tjänster är ett återkommande tema (Eklund 2023; Stapleton, Carter & Bredahl 2020; Klain-Gabbay & Shoham 2016). En liknande iakttagelse görs även i Seldéns (2004, s. 274) studie av doktoranders informationspraktiker – det kan vara svårt för doktoranden att “sätta ord på sin brist” vilket gör att det blir svårt att nyttja forskningsstödet. Bland vissa doktorander som inte hade använt stödet planerade de att göra det längre fram i forskningsprocessen, i flera fall var litteraturöversikten och publiceringen de delar som doktoranderna ville ha stöd i. Kjellbergs et al. (2016) identifiering av dessa områden som särskilt relevanta för doktorander får därmed stöd i denna studie. Utifrån Pinfield, Cox och Rutters (2017) artikel, där dessa aspekter av forskningsprocessen frammålas som föränderliga och komplexa, är det inte underligt att doktoranderna i vår studie upplever att de behöver stöd med dessa moment. Det är dessutom några av de områden som bibliotekarierna har en särskild expertis inom, vilket doktoranderna i denna studie också ger uttryck för (jfr. Lehnen 2021; Fong et al. 2016).

Hos vissa doktorander verkar det som om att universitetsbiblioteket, i förlängningen forskningsstödet, främst var en institution för kandidat- och masterstudenter. Det finns viss forskning som indikerar att doktorander har en gör-det-självtid som kan förklara icke-användning av forskningsstödet. Lehnen (2021) påpekar även att doktorander kan uppleva att de förväntas lista ut saker på egen hand, vilket D’Couto och Rosenhan (2015) också har identifierat. Bland doktoranderna som intervjuades i denna studie var det tre som gav uttryck för denna sorters gör-det-självtid – exempelvis att identifiera relevanta tidskrifter att publicera sin forskning i, i stället för att dra hjälp av bibliotekarierna.

Även om personer i doktorandernas kontext är avgörande så har majoriteten fått kännedom om olika workshoppar och möjligheten att få individuellt stöd genom andra vägar. Medarbetarwebben var en plats som uppmärksammades av flera. I

Nickels och Davis (2020) studie drar författarna slutsatsen att en centraliserad informationsplats kan vara viktig för att användare ska bli medvetna om tillgängliga aktiviteter och resurser. Medarbetarwebben verkar fylla en liknande funktion för doktoranderna i vår studie. Flera av doktoranderna uppmärksammar även att regelbundna mejl vore önskvärt för att bli meddelade om vilket stöd som fanns tillgängligt, vilket verkar matcha tidigare forskning där mejl och nyhetsbrev återkommer som viktiga kommunikationsmedel (Nickels & Davis 2021; Haddow & Mamtara 2017; Fong et al. 2016). Ett fåtal anser dock att all information finns lätt tillgänglig när den behövs, vilket kan ses i relation till tidigare forskning forskning som pekar mot att doktorander i hög grad är självgående i sitt lärande (Mantai 2017). Med vårt underlag kan vi inte uttala oss om korrelationen mellan handledares förslag och doktoranders användning av forskningsstödet, men bland de sju doktoranderna som använt forskningsstödet hade handledaren uppmanat till det i fyra av fallen. Dock verkar inga uppleva att bibliotekarierna är *för* kommunikativa, då majoriteten av doktoranderna önskade att bibliotekarierna var mer proaktiva kommunikativt.

En viktig aspekt för doktorandernas användning av forskningsstödet är tid, då flera gav uttryck för att de hade ont om tid. Ett fåtal doktorander ger uttryck för att workshoppar är för tidskrävande när de främst vill ha ett svar på en specifik fråga. Det innebar att de undvek workshoppar och i stället pratade med personer i sin direkta närhet, Googlade eller sökte individuell rådgivning av biblioteket. Detta liknar vad D’Couto och Rosenhan (2015) fann, att tidspress är avgörande i deras informationspraktiker. Även Levecque et al. (2017) identifierar doktorandpositionen som en position som kan vara påfrestande, till stor del på grund av stress och brist på tid. Catalano (2012) uppmärksammar att en bredd i format kan bemöta en bredd av behov och tidsramar, medan Eklund (2023, s. 218) påpekar att ett generellt stöd kan fungera som en ingång till ett mer specifikt stöd. Att några av doktoranderna sökt individuell rådgivning efter att ha “snubblat över” (D7) workshopparna i den digitala kalendern verkar stödja både Catalanos (2012) och Eklunds (2023) iakttagelser.

6.1.3 De två gruppernas möte i forskningsstödet

I vårt resultat verkar det finnas en gemensam uppfattning av att forskningsstödet bör vara en unik källa för *frivilligt* stöd i forskningsprocessen. Dock är den förväntade rollen som doktoranden förväntas ta i stödet något problematisk, då deras limboposition medför att vissa upplever en osäkerhet i att agera ämnesexpert i mötet med bibliotekarien. Lehnen (2021) identifierar att det kan finnas en börda i

att vara autonom i sin forskning, vilket även verkar speglas här i mötet mellan bibliotekarie och doktorand.

Det finns viss skillnad i hur de två parterna föreställer sig hur ett "effektivt" stöd ser ut, som kraftig påverkas av deras ekonomisk-materiella förutsättningar. Eftersom bibliotekarierna har ett stort uppdrag att stötta den användargrupp som doktorander utgör på lärosätet är workshoppar effektivt, då flera individer kan stöttas samtidigt. Doktoranderna gav uttryck för att de befann sig under tidspress vilket medförde att vissa gav uttryck för att workshoppar var ineffektiva (jfr. Levecque et al. 2017). Istället är Google, webbchatten eller individuell rådgivning mer lämplig för dem i deras position. Att forskningsstödet finns tillgängligt i flera former, till exempel via mejl, workshoppar och individuell rådgivning, är enligt tidigare forskning en framgångsfaktor för att bibliotekets forskning ska vara relevant för lärosätets doktorander (Bussell et al. 2020; Bussell et al. 2017). Denna mångfald i format är även någonting Catalano (2013) uppmärksammar i sin litteraturöversikt.

För att upprätta en gemensam förståelse för forskningsstödet, när och hur det kan användas, bedriver bibliotekarierna mycket arbete för att fläta samman sina egna och doktorandernas praktiker. I vår studie framgår det att bibliotekarierna exempelvis arbetar mot handledare och forskningsadministratörer för att doktoranderna ska bli medvetna om forskningsstödet. I den tidigare forskningen uppmärksammas denna kommunikativa strategi, eller relationsbyggande, som viktigt för bibliotekarier att beakta (Haddow & Mamtora 2017; Nickels & Davis 2020; Nylander & Hjort 2022). Bibliotekariernas proaktiva arbete identifierar vi som väldigt viktigt, dels på grund av denna avsaknad av en gemensam förståelse, dels på grund av Seldéns (2004) tidigare nämnda paradox. Utöver att bidra till en gemensam förståelse av stödet är ett proaktivt arbetssätt även viktigt för att säkerställa att stödet faktiskt matchar behov på lärosätet (jfr. Fleming-May & Yuro 2009). Vissa doktorander upplever att de inte bör säga till om hur stödet bör vara, och eftersom bibliotekarierna delvis saknar en systematisk utvärderingsprocess finns det en risk att doktorandernas föreställningar och önskemål förblir osynliga. Detta är dock inte utmärkande för Malmö universitetsbibliotek, då Searle et al. (2015) ser att flera universitetsbibliotek har en mer informell utvärderingsprocess.

Den digitala närvaron är ett sätt att upprätta gemensamma förståelser av forskningsstödet. Genom att bibliotekarierna, eller biblioteket, existerar i doktorandernas digitala forskningsmiljö möts de två parterna i doktorandens

forskningsmiljö. Både Moore och Singley (2019) och Spezi (2016) uppmärksammar den digitala miljön av doktorandernas forskning som central. I kombination med Haines et al. (2010) uppmaning av att ingå i användarnas forskningsmiljöer kan forskningsstödet ses bli en mindre perifer del av doktorandernas informationspraktiker genom deras digitala närvaro.

Slutligen är doktorandernas sociala kontext en utgångspunkt för att skapa vissa sorters uppfattningar och idéer av forskningsstödet. Genom att doktorandernas handledare själva får en förståelse av hur och när forskningsstödet kan vara relevant i forskningsprocessen kan även doktoranderna få en idé av forskningsstödet relevans i deras egen forskning. Fleming-May och Yuro (2009, s. 215) beskriver denna strategi som “[a] faculty member’s endorsement of a librarian’s ability or helpfulness may be one of the most important factors in encouraging PhD students to approach that librarian for assistance”. Lehnens (2021) senare studie ger uttryck för en liknande idé, där doktorander kan dra sig för att söka hjälp om det inte explicit framgår att det både finns en vilja och förmåga att stötta, direkt från biblioteket eller via handledaren. Därmed verkar bibliotekarierna nyttja flera olika kommunikativa och relationsbyggande aktiviteter, som bygger på doktorandernas kontexter, för att upprätta gemensamma föreställningar om forskningsstödet.

6.2 Reflektioner över arbetet

Metodvalet upplevs i efterhand som ett bra val med uppsatsen syfte i åtanke, då vi upplever att intervjuerna och observationerna synliggjorde både uppfattningar och mötet på ett tillfredsställande sätt. Bredden av doktorander som intervjuades gav en rik empiri med många skilda perspektiv, vilket vi både föreställde oss och eftersträvade. Dock är det en relativt spretig och i-efterhand-konstruerad informationspraktik som framställts hos doktoranderna. Att doktorander, oberoende av ämnestillhörighet, intervjuades har bidragit till detta. I efterhand skulle ett mer avgränsat urval, utifrån ämnestillhörighet, eventuellt givit en mer komplett (men avgränsad) bild. En kvantitativ metod, exempelvis enkäter, skulle eventuellt bidra till en mer täckande bild och förståelse för doktorandernas användning av forskningsstödet.

I vår studie skickade vi initialt ut mejl till doktoranderna. När vi senare i rekryteringen ringde doktorander upptäckte vi att en del doktorander som sedan deltog i studien tolkat mejlet som att vi endast sökte personer som använt bibliotekets forskningsstöd. Då det endast var ett fåtal av de vi kontaktade som vi kontaktade via telefon finns risken att det i studien finns en bias som innebär att de

flesta i studien är doktorander som har använt bibliotekets tjänster. Fördelen med detta är att vi kunde få feedback på hur forskningsstödet fungerade men det innebär också att vi inte fått en tydlig bild av varför de som inte använder bibliotekets forskningsstöd inte använder det.

Vi upplever att teorivalet i flera fall hjälpte oss att förstå de två gruppernas perspektiv på och möten i forskningsstödet. Dock artikulerades de två gruppernas praktiker i stor utsträckning genom deras egna uttalanden, som är efterhandskonstruktioner. Eftersom praktiker i hög grad kan synliggöras in situ finns det en risk att vi framställer en något skev bild av bibliotekariernas och doktorandernas praktiker (jfr. Schatzki 2012; Nicolini 2012, s. 110). Då teorin fanns i våra bakhuvuden innan vi beslutade oss för vår metodologi framstod observationer som en viktig metod för att motverka en missvisande tolkning. Det är något diffust hur man bör väga individers agens mot de sociala strukturer som individen agerar inom i analysen (Schmidt 2018, s. 108). Det var svårt för oss i vår analys att urskilja var den individuella agensen började och de sociala strukturerna, de extraindividuelle egenskaperna, slutar (jfr. Mahon et al. 2017). Sammansmältningen mellan individ och struktur uppfattar vi som en av styrkorna i ett praktikteoretiskt perspektiv, men samtidigt upplevdes denna styrka också vara en svaghet i vårt eget analytiska arbete. På grund av studiens design blir det även svårt att synliggöra skiften i praktiker, vi kan enbart analysera deras nutida beskaffenhet. Eftersom vi enbart tar del av informanternas upplevelser kan vi inte heller uttala oss om huruvida exempelvis rådgivning i informationssökning faktiskt har en långsiktig effekt på doktoranders informationskompetenser.

Under intervjuerna fördes ofta behov på tal, ett begrepp som vi har brottats med. Å ena sidan matchade det den tidigare forskningen, då många användarstudier utgår från behov som analytisk enhet. Å andra sidan upplevdes en viss spänning i att balansera ett mer sociologiskt inspirerat teoretiskt ramverk mot ett psykologiskt sådant. Båda perspektiv är givande för denna sorts studier, men eftersom det finns en viss epistemologisk spänning mellan dessa två upplevdes det emellanåt svårt att analysera litteraturen och intervjuerna genom en praktikteoretisk lins.

På en individuell nivå verkar intervjuerna ha varit gynnsamma även för doktoranderna. Gibbs (2007) uppmärksammar att forskningen bör upplevas som relevant för informanterna. Flera av doktorandinformanterna var intresserade av att påverka forskningsstödet och bibliotekariernas arbete genom att ge konkreta förslag på vad de själva, som doktorander, önskade. Dessutom blev flera av informanterna,

särskilt de som nyligen påbörjat sin doktorandutbildning, positivt överraskade av vad biblioteket kunde stötta med. Då ett av skälen till att denna uppsats skrevs var att vi ville synliggöra doktorander och underlätta deras forskningsprocess, så var denna respons från doktoranderna mycket glädjande för vår del.

6.3 Framtida forskning

Under våra intervjuer nämnde doktoranderna flera gånger att de använt biblioteket i sin roll som undervisare på universitetet. Då vår studie tittade på doktoranderna i deras forskande roll ansåg vi att det låg utanför uppsatsen syfte att redogöra för hur de använt biblioteket på andra sätt vilket gjorde att vi inte tittade närmare på det. Det hade dock varit intressant att se på vilket stöd doktoranderna får och kan tänkas behöva från biblioteket i rollen som undervisare. Under intervjuerna framgick det att en av doktoranderna gärna hade velat ha stöd från biblioteket i valet av kurslitteratur till sin undervisning. Man kan då undra vilken typ av stöd som biblioteket kan erbjuda gällande doktorandernas roll som lärare.

Vår studie utgick också från att det fanns en skillnad mellan doktorander och verksamma forskares behov av stöd. Detta var något vi såg i litteraturen också. Dock var det inte alltid helt tydligt vilka skillnader som fanns och vad de berodde på. Seldéns (2004) studie utforskar dessa skillnader i informationssökning och drar vissa slutsatser om vad skillnaderna kan innebära för universitetsbiblioteket, men eftersom det är en relativ gammal avhandling skulle en liknande studie, 25 år senare, vara relevant. En sådan kunskap skulle kunna underlätta bibliotekariernas uppdrag att erbjuda relevant stöd till respektive målgrupp.

Ett sista förslag vore att genomföra en longitudinell studie av doktoranders informationspraktiker, för att urskilja hur övergången från student till forskare ser ut med informationskompetens som utgångspunkt. Eftersom ”limbo” var ett återkommande adjektiv under denna studie vore det intressant att utforska vidare hur detta tillstånd förändras under doktorandutbildningen, särskilt med avseende på huruvida forskningsstödet kan spela en avgörande roll. Dels skulle det bidra till en kunskap kring vilket stöd som efterfrågas i respektive part i utbildningsförloppet, dels skulle det kunna synliggöra de mekanismer som kan betraktas ligga till grund för vetenskapliga informationspraktiker. Det skulle även kunna bidra till en ökad förståelse av vilken sorts effekt forskningsstödet har på informationspraktikerna på lärosätet.

Eftersom doktorandernas informationspraktiker i denna studie inte begripliggjordes utifrån deras ämnestillhörighet vore framtida forskning med ett komparativt fokus, mellan discipliner, av intresse för en djupare förståelse av hur biblioteket kan stötta olika fakulteters doktorander. Då det finns mycket vetenskaplig litteratur med ämnestillhörighet som utgångspunkt vore en metaanalys eventuellt både möjlig och givande.

Referenser

Aquilonius, E., Gullberg, M., Krook, S., Lindholm, J. & Tapia Lagunas, P. (2008). *Forskarservice - en utredning om Bibliotek och ITs verksamhet riktad mot högskolans forskning*. Hämtad från Malmö högskola, Bibliotek och IT webbsida: <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:mau:diva-12868>

Atkinson, J. (2016). Academic Libraries and Research Support: An Overview. I Atkinson, J. (red.) *Quality and the Academic Library*. Chandos Publishing, s. 135–141. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-802105-7.00013-0>

Balog, K.P., Badurina, B. & Lisek, J. (2018). Information Behavior of Electrical Engineering and Computing Doctoral Students and Their Perception of the Academic Library's Role: A Case Study in Croatia. *Libri*, 68(1), s. 13-32. <https://doi.org/10.1515/libri-2017-0017>

Brewerton, A. (2012). Re-Skilling for Research: Investigating the Needs of Researchers and How Library Staff Can Best Support Them: New Review of Academic Librarianship. *New Review of Academic Librarianship*, 18, s. 96–110. <https://doi.org/10.1080/13614533.2012.665718>

Brinkmann, S. & Kvale, S. (2018). *Doing Interviews*. SAGE Publications. <https://doi.org/10.4135/9781529716665>

Brown, R.A., Wolski, M. & Richardson, J. (2015). Developing new skills for research support librarians. *Australian Library Journal*, 64, s. 224–234. <https://doi.org/10.1080/00049670.2015.1041215>

Bussell, H., Hagman, J. & Guder, C. (2017). Research Needs and Learning Format Preferences of Graduate Students at a Large Public University: An Exploratory Study. *College & Research Libraries*, 78(7). <https://doi.org/10.5860/crl.78.7.978>

Bussell, H., Schnabel, J. & Rinehart, A.K. (2020). Meeting graduate student needs: an exploration of disciplinary differences. *Public Services Quarterly*, 16(4), s. 213–233. <https://doi.org/10.1080/15228959.2020.1818663>

Carlsdotter, A.B. (2018). *Fatta mångfald - skilda perspektiv på forskarstöd bland doktorander*. Masteruppsats, Biblioteks- och informationsvetenskap. Lunds universitet.

Carpenter, J. (2012). Researchers of Tomorrow: The research behaviour of Generation Y doctoral students. *Information Services and Use*, 32(1-2), s. 3–17. <https://doi.org/10.3233/ISU-2012-0637>

Case, D.O. & Given, L.M. (2016). *Looking for information. a survey of research on information seeking, needs, and behavior*. 4 uppl., Emerald (Studies in information).

Catalano, A., (2013). Patterns of graduate students' information seeking behavior: a meta-synthesis of the literature. *Journal of Documentation*, 69(2), s. 243–274. <https://doi.org/10.1108/00220411311300066>

Centerwall, U. (2022). *Att ta plats och göra skillnad: skolbibliotekariepraktiker i framgångsrika verksamheter*. Diss. Högskolan i Borås.

Cox, A.M. (2012). An exploration of the practice approach and its place in information science. *Journal of Information Science*, 38(2), s. 176–188. <https://doi.org/10.1177/0165551511435881>

Cox, A.M. & Verbaan, E. (2016). How academic librarians, IT staff, and research administrators perceive and relate to research. *Library & Information Science Research*, 38, s. 319–326. <https://doi.org/10.1016/j.lisr.2016.11.004>

Cox, J. (2018). Positioning the Academic Library within the Institution: A Literature Review. *New Review of Academic Librarianship*, 24, s. 219–243. <https://doi.org/10.1080/13614533.2018.1466342>

Creaser, C. & Spezi, V. (2014). Improving perceptions of value to teaching and research staff: The next challenge for academic libraries. *Journal of Librarianship & Information Science*, 46, s. 191–206. <https://doi.org/10.1177/0961000613477678>

D' Couto, M. & Rosenhan, S.H. (2015). How Students Research: Implications for the Library and Faculty. *Journal of Library Administration*, 55(7), s. 562–576. <https://doi.org/10.1080/01930826.2015.1076312>

Delaney, G. & Bates, J. (2018). How Can the University Library Better Meet the Information Needs of Research Students? Experiences From Ulster University. *New Review of Academic Librarianship*, 24(1), s. 63–89. <https://doi.org/10.1080/13614533.2017.1384267>

Diaz, S.A. (2019). Outreach in academic librarianship: A concept analysis and definition. *The Journal of Academic Librarianship*, 45, s. 184–194. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2019.02.012>

Eklund, P. (2013). *Forskarstöd vid BLR. Forskares och forskarstuderandes behov av tjänster och stöd från BLR vid Högskolan i Borås*. Högskolan i Borås.

Eklund, P. (2023). *Academic librarianship in flux: The dynamics of negotiating professional jurisdiction*. Diss. Högskolan i Borås. Skrifter från Valfrid 72.

Eriksson-Zetterquist, U. & Ahrne, G. (2022). Intervjuer. I Ahrne, G. & Svensson, P. (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. 3 uppl., Liber. s. 56–78.

Fleming-May, R. & Yuro, L. (2009). From Student to Scholar: The Academic Library and Social Sciences PhD Students' Transformation. *portal: Libraries and the Academy*, 9(2), s. 199–221. <https://doi.org/10.1353/pla.0.0040>

Fong, B.L., Wang, M., White, K. & Tipton, R. (2016). Assessing and Serving the Workshop Needs of Graduate Students. *The Journal of Academic Librarianship*, 42(5), s. 569–580. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2016.06.003>

GDPR. *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning)* (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1–88). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=celex%3A32016R0679>

George, C., Bright, A., Hurlbert, T., Linke, E.C., Clair, G.S. & Stein, J. (2006). Scholarly use of information: graduate students' information seeking behaviour. *Information Research: An International Electronic Journal*, 11(4).

Gherardi, S. (2019). *How to conduct a practice-based study. problems and methods*. 2 uppl., Edward Elgar Publishing.

Gibbs, G.R. (2007). *Analyzing qualitative data*. 1 uppl., SAGE Publications.

Glusker, A. & Exner, N. (2018). Responding to Change: Reinventing Librarian Identities in the Age of Research Mandates. I Fowler G.J. & Hines, S.S. (red.) *Challenging the "Jacks of All Trades but Masters of None" Librarian Syndrome, Advances in Library Administration and Organization*. Emerald Publishing Limited, s. 91–115. <https://doi.org/10.1108/S0732-067120180000039007>

Golub, K., Tan, X., Liu, Y.-H. & Tyrkko, J. (2023). Online subject searching of humanities PhD students at a Swedish university. *Journal of Documentation*, 79(7), s. 308–329. <https://doi.org/10.1108/JD-03-2023-0044>

Grbich, C. (2013). *Qualitative Data Analysis: An Introduction*. 2 uppl., SAGE Publications.

Haddow, G. & Mamtora, J. (2017). Research Support in Australian Academic Libraries: Services, Resources, and Relationships. *New Review of Academic Librarianship*, 23, s. 89–109. <https://doi.org/10.1080/13614533.2017.1318765>

Haines, L.L., Light, J., O'Malley, D. & Delwiche, F.A. (2010). Information-seeking behavior of basic science researchers: implications for library services. *Journal of the Medical Library Association*, 98, s. 73–81. <https://doi.org/10.3163/1536-5050.98.1.019>

Hjort, B., Arvidsson, M., Dyrman, A., Noaksson, A. & Ekberg-Andersson, A. (2011). *Forskarservice på Karlstads universitetsbibliotek: Ideér och förslag baserade på fokusgrupper och intervjuer*.

Hui, A., Schatzki, T. & Shove, E. (2016). Introduction. I Hui, A., Schatzki, T. & Shove, E (red.) *The Nexus of Practices: Connections, Constellations, Practitioners*. Taylor & Francis Group. s. 1–7.

Ince, S., Hoadley, C. & Kirschner, P.A. (2018). The role of libraries in teaching doctoral students to become information-literate researchers: A review of existing practices and recommendations for the future. *Information and Learning Sciences*, 120(3/4), s. 158–172. <https://doi.org/10.1108/ILS-07-2018-0058>

- Jensen, M. (2012). *Mer än bara fjärrlån? - en kvalitativ studie om hur bibliotekarier vid Lunds universitets bibliotek ser på sitt arbete med forskarstöd*. Masteruppsats, Biblioteks- och informationsvetenskap. Lunds universitet.
- Kemmis, S. & Grootenboer, P. (2008). Situating Praxis in Practice. I Kemmis, S., & Smith, T.J. (red.) *Enabling Praxis: Challenges for Education*. BRILL. s. 37–62.
- Kemmis, S. (2010). What Is Professional Practice? Recognising and Respecting Diversity in Understandings of Practice. I Kanen, C. (red.) *Elaborating professionalism. studies in practice and theory*. Springer. s. 139–165.
- Khosrowjerdi, M. & Iranshahi, M. (2011). Prior knowledge and information-seeking behavior of PhD and MA students. *Library & Information Science Research*, 33(4), s. 331–335. <https://doi.org/10.1016/j.lisr.2010.04.008>
- Kjellberg, S., Ericson, K., Karlsson, L., Olsson, C., Tapia Lagunas, P., Tornbjær, E. & Vall, M. (2016). Bibliotekets doktorandstöd i ny form: från generisk kurs till kontextuellt lärande. I *Mötesplats Profession–Forskning 2016*. Borås, Sverige 27–28 oktober 2016. <https://doi.org/10.24834/2043/21464>
- Klain-Gabbay, L. & Shoham, S. (2016). Scholarly communication and academic librarians. *Library & Information Science Research*, 38, s. 170–179. <https://doi.org/10.1016/j.lisr.2016.04.004>
- Klain-Gabbay, L. & Shoham, S. (2019). The role of academic libraries in research and teaching. *Journal of Librarianship and Information Science*, 51, s. 721–736. <https://doi.org/10.1177/0961000617742462>
- Knorr-Cetina, K. (1999). *Epistemic cultures: how the sciences make knowledge*. Harvard University Press.
- Lalander, P. (2022). Observationer och etnografi. I Ahrne, G. & Svensson, P. (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. 3 uppl., Liber. s. 117–138.
- Lang, L., Wilson, T., Wilson, K. & Kirkpatrick, A. (2018). Research Support at the Crossroads: Capability, Capacity, and Collaboration. *New Review of Academic Librarianship*, 24, s. 328–338. <https://doi.org/10.1080/13614533.2018.1460727>
- Lehnen, C.A. (2021). Skills, support networks, and socialization: Needs of dissertating graduate students. *The Journal of Academic Librarianship*, 47(5), <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2021.102430>
- Levecque, K., Anseel, F., De Beuckelaer, A., Van der Heyden, J. & Gisle, L. (2017). Work organization and mental health problems in PhD students', *Research Policy*, 46(4), s. 868–879. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2017.02.008>
- Lindberg, J. & Pilerot, O. (2023). *Steget före i folkbiblioteket: En studie om omvärldsbevakning på svenska folkbibliotek*. Uppsala: Region Uppsala.
- Lunds universitet (2020). *Forskningsstöd*. <https://www.lub.lu.se/service-stod/forskningsstod> [09-02-24]

- Madden, R. (2014). Information behaviour of humanities PhDs on an information literacy course, *Reference Services Review*, 42(1), s. 90–107. <https://doi.org/10.1108/RSR-07-2013-0034>
- Mahon, K., Kemmis, S., Francisco, S. & Lloyd, A. (2017). Introduction: Practice theory and the theory of practice architectures. I Mahon, K., Francisco, S. & Kemmis, S. (red.) *Exploring education and professional practice*. Springer. s. 1–30.
- Malmö universitet (2023a). *Fakulteter och institutioner*. <https://mau.se/om-oss/fakulteter-och-institutioner/> [05-02-2024]
- Malmö universitet (2023b). *Om universitetsbiblioteket* <https://mau.se/bibliotek/pa-biblioteket/om-biblioteket/#accordion-15973> [09-02-24]
- Malmö universitet (2023c). *Workshoppar för doktorander*. <https://mau.se/bibliotek/guider-och-stod/doktorandstod/> [09-02-24]
- Malmö universitet (2024a). *Forskarutbildning*. <https://mau.se/forskning/forskarutbildning/> [15-05-24]
- Malmö universitet (2024b). *Vision, mål strategi 2025* <https://mau.se/om-oss/vision-mal-och-strategi/> [15-05-24]
- Malmö universitet (2024c). *För dig som doktorand*. <https://medarbetare.mau.se/for-ditt-arbete/forskarstod/for-doktorander/> [09-02-24]
- Malmö universitet (2024d). *Malmö universitet - då och nu*. <https://mau.se/om-oss/tidslinje/> [05-02-2024]
- Malmö universitet (2024e). *Global reach* <https://mau.se/en/about-us/vision-objectives-and-strategy/global-engagement/global-reach/>
- Malmö universitet (2024f). *Boka forskarstöd*. <https://mau.se/bibliotek/guider-och-stod/forskarstod/> [15-05-24]
- Malmö universitet (2024g). *Om universitetsbiblioteket* <https://mau.se/bibliotek/pa-biblioteket/om-biblioteket/> [23-04-24]
- Malmö universitet (u.å.a). *Universitetet mitt i staden*. <https://mau.se/om-oss/> [20-05-2024]
- Malmö universitet (u.å.b). *Årsredovisning Malmö universitet 2023* <https://mau.app.box.com/s/j992c80aqhc6j0i5i1oaf0799rtyecek>
- Mantai, L. (2017). Feeling Like a Researcher: Experiences of Early Doctoral Students in Australia: Studies in Higher Education. *Studies in Higher Education*, 42(4), s. 636–650. <https://doi.org/10.1080/03075079.2015.1067603>
- Moore, M. & Singley, E. (2019). Understanding the Information Behaviors of Doctoral Students: An Exploratory Study. *portal: Libraries and the Academy*, 19(2), s. 279–293. <https://doi.org/10.1353/pla.2019.0016>

Nicolini, D. (2009). Zooming in and out: Studying practices by switching theoretical lenses and trailing connections. *Organization studies*, 30(12), s. 1391–1418.

Nicolini, D. (2012). *Practice Theory, Work, and Organization*. Oxford University Press.

Nickels, C. & Davis, H. (2020). Understanding researcher needs and raising the profile of library research support. *Insights: the UKSG journal*, 33, s. 1–13.

Nylander, E. & Hjort, M. (2022). Information Literacies of PhD Students: A Hermeneutic Dialectic Study within the Health Sciences: New Review of Academic Librarianship. *New Review of Academic Librarianship*, 28(2), s. 172–192. <https://doi.org/10.1080/13614533.2020.1819353>

Pilerot, O. (2016). A practice-based exploration of the enactment of information literacy among PhD students in an interdisciplinary research field. *Journal of Documentation*, 72(3), s. 414–434. <https://doi.org/10.1108/JD-05-2015-0056>

Pilerot, O., Hammarfelt, B. & Moring, C. (2017). The many faces of practice theory in library and information studies. *Information Research*, 22, s. 1–16.

Pinfield, S., Cox, A. & Rutter, S. (2017). *Mapping the future of academic libraries: A report for SCONUL*. Rapport. Society of College, National and University Libraries (SCONUL), London.

Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics? *Journal of Documentation*, 25(4), s. 348–349.

Rempel, H.G. (2010). A Longitudinal Assessment of Graduate Student Research Behavior and the Impact of Attending a Library Literature Review Workshop. *College & Research Libraries*, 71(6), s. 532–547. <https://doi.org/10.5860/crl-79>

Savolainen, R. (2007). Information Behavior and Information Practice: Reviewing the “Umbrella Concepts” of Information-Seeking Studies, *Library Quarterly*, 77(2), s. 109–132.

SCB (2023). *Universitet och högskolor. Doktorander och examina på forskarnivå 2022 (UF21 - Universitet och högskolor. Forskarutbildning)*. https://www.scb.se/contentassets/ffd7b3c4d1a6441abfd1d9ca46239ada/uf0204_2022a01_sm_uf21sm2301.pdf

Schatzki, T.R. (2001). Introduction: practice theory. I T.R., Knorr-Cetina, K. & Savigny, E. von (red.) *The practice turn in contemporary theory*. Routledge. s. 10–23.

Schatzki, T.R. (2002). *The site of the social: a philosophical account of the constitution of social life and change*. Pennsylvania State University Press.

Schatzki, T.R. (2012). A primer on practices: Theory and research. I Higgs, J., Barnett, R., Billett, S., Hutchings, M. & Trede, F. (red.) *Practice-Based Education. Perspectives and Strategies*. Springer. s. 13–26.

Schmidt, K. (2018). "Practice Theory": A Critique. I Wulf, V., Pipek, V., Randall, D., Rohde, M., Schmidt, K. & Stevens, G. (red.) *Socio-Informatics* Online uppl., Oxford Academic. s. 104–138
<https://doi.org/10.1093/oso/9780198733249.003.0004>

Seldén, L. (2004). *Kapital och karriär: informationssökning i forskningens vardagspraktik*. Diss. Högskolan i Borås. 2 uppl., Skrifter från Valfrid 20.

SFS 1993:100. *Högskoleförordning*.

SFS 2013:801. *Bibliotekslag*.

Shove, E., Pantzar, M. & Watson, M. (2012). *The dynamics of social practice. everyday life and how it changes*. SAGE.

Si, L., Zeng, Y., Guo, S. & Zhuang, X. (2019). Investigation and analysis of research support services in academic libraries. *The Electronic Library*, 37(2), s. 281–301. <https://doi.org/10.1108/EL-06-2018-0125>

Spezi, V. (2016). Is Information-Seeking Behavior of Doctoral Students Changing?: A Review of the Literature (2010–2015). *New Review of Academic Librarianship*, 22(1), s. 78–106. <https://doi.org/10.1080/13614533.2015.1127831>

Stapleton, J., Carter, C. & Bredahl, L. (2020). Research consultations in the academic library: A scoping review on current themes in instruction, assessment and technology. *The Journal of Academic Librarianship*, 46, 102156.
<https://doi.org/10.1016/j.acalib.2020.102156>

Svensson, P. & Ahrne, G. (2022). Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. I Ahrne, G. & Svensson, P. (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. 3 uppl., Liber. s. 24–39.

Talja, S. & Hartel, J. (2007). Revisiting the user-centred turn in information science research: an intellectual history perspective. *Information Research*, 12(4), s. 1–18.

Tornbjær, E., Wogensen, L., Dorthé, L. & Wolfe, U.I. (2023). *Allas bibliotek - vår berättelse*. Malmö universitetsbibliotek.

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. (Rapport VR1708).
<https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2017-08-29-god-forskningssed.html> [19-05-24]

Vezzosi, M. (2009). Doctoral students' information behaviour: an exploratory study at the University of Parma (Italy). *New Library World*, 110(1–2), s. 65–80.
<https://doi.org/10.1108/03074800910928595>

Voog, H., & Wiklund, G. (2013). It takes two to tango – making way for relevant research support services at Lund University Libraries (LUB). *ScieCom Info*, 9(1).

Voog, H. & Smångs, B. (2017). *Fem år av tillgänglighet, närhet och synlighet: LUB:s forskarstöd 2012–2017*.

Wiklund, G. (2012). *Vad är forskarservice? En litteraturöversikt inom LUB-projektet Forskares behov av service och stöd*. Lund universitets bibliotek.

Wilson, T.D. (1981). On User Studies and Information Needs, *Journal of Documentation*, 37(1), s. 3–15. <https://doi.org/10.1108/eb026702>.

Wilson, P. (1983). *Second-Hand Knowledge: An Inquiry into Cognitive Authority*, Greenwood Press, Westport, CT.

Zhang, Y. & Wildemuth, B.M. (2017). Qualitative Analysis of Content. I Wildemuth B.M. (red.) *Applications of social research methods to questions in information and library science*. 2 uppl., Libraries Unlimited. s. 318–329.

Zhong, H., Han, Z. & Hansen, P. (2023). A systematic review of information practices research, *Journal of Documentation*, 79(1), s. 245–267. <https://doi.org/10.1108/JD-02-2022-0044>

Bilagor

Bilaga 1 - Intervjuguide bibliotekarier

1. *Bibliotekariens situering (bärare av praktik)*
 1. Vem hen är. (Tidigare utbildning, arbete, pronomen)
 2. Hens huvuduppdrag vad gäller forskningsstöd.
 3. Hur hen började arbeta med forskningsstöd / doktorandstöd.
2. *Objekt / målsättning med praktiken.*
 1. Hur uppfattar hen stödet och dess funktion?
 1. Hur kommer det sig att X forskningsstöd aktuellt / relevant?
 2. Vad uppfattar du att målet är med kursen / aktiviteten?
 3. Vad fokuserar ni på när ni planerar dem?
 4. För vem är det aktuellt?
 2. Målgrupp
 1. Har hen någon uppfattning av doktorander i relation till forskare?
 2. Har det någon påverkan på hur tjänsten / stödet planeras beroende på vilken den tänkta målgruppen är?
 1. Behov av stöd.
 2. Användning av stöd.
 3. Hur blir biblioteket varse om doktoranders behov av stöd?
 4. Hur vet de vilka tjänster som behövs?
 5. Finns det någon dialog om detta?
 1. Mellan bibliotekarie - bibliotekarie eller bibliotekarie - doktorand?
 2. Hur skapas dialogen?
 6. Hur går arbetet med kontakt- / relationsbyggande till?
 3. Den övergripande målsättningen?
 1. Är det att hjälpa, att säkerställa, eller någonting annat?
 2. Upplevs några spänningar mellan intressenter?
3. *Materialitet / ekonomi*
 1. Kommunikation.
 1. Kanaler och medel för att synliggöra stödet?
 2. Med vilka verktyg genomförs stödet?
 1. Om det till exempel är digitalt, vilka program används?
 2. Finns det viss flexibilitet i vilka verktyg som används?
 3. Hur utformas stödet och tjänsterna?
 1. Val av till exempel programvara?
 2. Val av "upplägg"?
 1. Digitalt?
 2. Workshop?
 3. Föreläsning?
 4. Upplever hen att det skett en förändring i hur forskningsstödet genomförs?
 1. Sedan hen började arbeta med stödet, upplever hen något sådant?
 2. Tankar kring varför?
4. *Sociala situering*
 1. Upplevs arbetet med stödet som en kollaborativ verksamhet?
 1. Doktorander, handledare, andra bibliotekarier, IT etc.

2. Uppfattas aktiviteten ligga på “rätt” plats organisatoriskt?
3. Upplevelse av aktörer som är centrala för stödet?
 1. Lärosätet?
 2. IT?
 3. Handledare?
 4. Övrigt?

5. *Generellt*

1. Några övriga tankar / synpunkter om forskningsstöd?
2. - // - om intervjun?
3. Någonting vi glömt att fråga som hen uppfattar som relevant?

Bilaga 2 - Intervjuguide doktorander

1. *Doktorandens situering.*
 1. Vem hen är.
 2. Vad hens (akademiska) bakgrund är.
 3. Vad hens forskning handlar om.
 1. Vilken disciplin skulle hen säga att hen tillhör?
 2. Vilken sorts data är mest central i hens forskning?
2. *Doktorandens objekt / målsättning, såväl med sin forskning som med forskningsstödet.*
 1. Hens framtida målsättningar, varför hen läser doktorandutbildningen.
 1. *Kan gå vidare till fråga 3 efter 2a, fokus på doktorandens behov.*
 2. Hens kännedom av bibliotekets forskningsstöd.
 1. Hur fick hen reda på detta?
 3. Hens tankar om syftet med forskningsstöd. *(kommer ej fråga om en syftesformulering)*
 1. Har hen använt det?
 2. Hur upplevde hen tillfället?
 3. Ja eller nej, hur kommer det sig att hen vände sig till biblioteket?
 4. Motsvarade det hens förväntningar?
 4. Uppfattar hen att det finns en möjlighet att påverka utbudet eller upplägget?
 1. Hur har hen försökt isf?
 2. Hur gick det?
3. *Materialitet*
 1. Vilka verktyg upplevs som centrala i hens forskningsarbete?
 1. För att leta efter information.
 2. För att bearbeta information.
 3. För att lagra information.
 2. Har hen behövt stöd / fått insyn i relevanta verktyg (som referenshanteringsprogram) genom biblioteket?
 3. Hur finner hen information om tex. publiceringsfrågor, datahantering etc.?
4. *Social situering*
 1. Vart vänder sig doktoranden när hen har forskningsorienterade frågor?
 1. Särskilt vad gäller information om forskningsfrågor som relaterar till de tjänster som utgör forskningsstöd.
 2. Relationen till biblioteket och dess tjänster.
 1. Perifera eller centrala?
 2. När och varför?
5. *Generellt*
 1. Några övriga tankar / synpunkter om forskningsstöd?
 2. - // - om intervjun?
 3. Någonting vi glömt att fråga som hen uppfattar som relevant?

Bilaga 3 - Mejl om intervju till bibliotekarier

Detta mejl är en grundversion av mejlet som sedan anpassades med olika datum och annan relevant information.

Hej,

Jag heter Sennah Pettersson. Jag och min kurskamrat Viggo Hedman studerar på mastersprogrammet ABM (Arkivvetenskap, Biblioteks- och informationsvetenskap, Museologi) vid Lunds universitet. Vi håller nu på att skriva vår masteruppsats om Malmö universitetsbibliotekets forskningsstöd för doktorander. Syftet med studien är att skapa en ökad kunskap om doktoranders användning av och relation till forskningsstödet som erbjuds på Malmö Universitet. Studien bygger på att vi gör intervjuer med doktorander och bibliotekarier med särskilt fokus på frågor om hur de upplever forskningsstödet på Malmö universitetsbibliotek. Intervjun beräknas ta ungefär 45 minuter och med din tillåtelse vill vi gärna spela in den med diktafon. Inspelningen kommer inte att spridas vidare och de som blir intervjuade inom ramen för uppsatsen kommer att anonymiseras i så stor utsträckning som möjligt. Vi hoppas på att boka in intervjuerna under vecka X. Du får gärna komma med förslag på datum som fungerar för dig under dessa veckor. Deltagande i undersökningen är frivilligt och du har möjlighet att avbryta din medverkan om du så önskar. Inspelningarna kommer att raderas i samband med att examensarbetet godkänns eller senast augusti 2024.

Genom att svara på detta mejl bekräftar du att du har tagit del av informationen och ger ditt samtycke till att bli intervjuad.

Vi vore mycket tacksamma om du har tid och möjlighet att delta!

Vänliga hälsningar

Sennah Pettersson och Viggo Hedman

E-postadresser:

Sennah Pettersson x@x.x

Viggo Hedman x@x.x

Handledare: Madeleine Dutoit

E-post: x@x.x

Bilaga 4 - Mejl om intervju till doktorander

Detta mejl är en grundversion av mejlet som sedan anpassades med olika datum och annan relevant information.

Hello,

My name is Sennah Pettersson. My coursemate Viggo Hedman and I study the master programme ALM (Archive, library- and information science and museology) at Lund University, ABM in Swedish. At the moment we are writing a paper about research support activities for PhD students at Malmö university library. Our aim is to increase the knowledge about PhD students' use and relation to the research support available at Malmö university library. In this study we plan to interview PhD students and librarians about the research support at Malmö university. The interview is expected to take about 30 minutes and with your permission we would like to record it. The recording will not be shared and participants will be anonymized to the best of our abilities. We hope to do the interviews during week 8, 9 or 10 this year. If you're free to do an interview sometime during this time span, either online or in person, we'd be happy to interview you! Participation in the study is voluntary and you can at any point end your participation by contacting us via either of the mail addresses below. The recordings will be deleted once we've passed our current course or at the latest in August of 2024.

By answering this mail you confirm that you have seen this information and are giving your consent to be interviewed.

We would be very grateful if you could participate in our study!

Best regards,

Sennah Pettersson och Viggo Hedman

Contact information:

Sennah Pettersson x@x.x

Viggo Hedman x@x.x

Supervisor: Madeleine Dutoit

Mail: x@x.x

Bilaga 5 - Mejl om närvaro på workshop för observation till workshop ansvarige

Detta mejl är en grundversion av mejlet som sedan anpassades med olika datum och annan relevant information.

Hej,

Jag heter Sennah Pettersson. Jag och min kurskamrat Viggo Hedman studerar på masterprogrammet ABM (Arkivvetenskap, Biblioteks- och informationsvetenskap, Museologi) vid Lunds universitet. Vi håller nu på att skriva vårt examensarbete i form av en masteruppsats om bibliotekariers och doktoranders upplevelser och perspektiv på forskningsstöd. Vår studie bygger på att vi gör observationer och intervjuer med respektive grupp med särskilt fokus på frågor om just forskningsstöd. Vi såg att du skulle hålla i en workshop den x/x och undrar om vi skulle få delta i denna workshop för att observera hur workshopen fungerar i praktiken? Observationerna kommer att nedtecknas med papper och penna och innehållet kommer att anonymiseras så gott som möjligt. En förutsättning är doktorandernas samtycke, så vår tanke är att vi strax innan workshopen kort skulle presentera varför vi är där och fråga huruvida det är okej för deltagarna att vi observerar.

Vi funderar även på om det vore möjligt (och lämpligt) om vi skulle kunna passa på att ge ut våra kontaktuppgifter i slutet av workshopen, i förhoppningen av att det väcker intresse hos någon eller några doktorander att medverka i intervjuer längre fram i tiden.

Eftersom vi dessutom ska intervjua bibliotekarier passar vi på att fråga om du skulle kunna tänka dig att bli intervjuad av oss? Om så är fallet så kan vi skicka ett mer formellt mejl om just intervjutillfället.

Vi vore väldigt tacksamma om vi fick möjligheten att delta i workshopen och intervjua dig!

Vänliga hälsningar,

Sennah Pettersson och Viggo Hedman

E-postadresser:

Sennah Pettersson x@x.x

Viggo Hedman x@x.x

Handledare: Madeleine Dutoit

E-post: x@x.x

Bilaga 6 - Utskrift om närvaro på workshop för observation till doktorander

Detta mejl är en grundversion av mejlet som sedan anpassades med olika datum och annan relevant information.

Hello,

My name is Sennah Pettersson. My coursemate Viggo Hedman and I study the master programme ALM (Archive, library- and information science and museology) at Lund University, ABM in Swedish. At the moment we are writing a paper about research support activities for PhD students at Malmö University library. Our aim is to increase the knowledge about PhD students' use and relation to the research support available at Malmö University library. As a part of this study we plan on doing some observation studies February and March, as well as interviews with PhD students and librarians. The observations will be noted on paper and the content will be anonymized to the best of our abilities. Participation in the study is voluntary and you can at any point end your participation by contacting us on the mail addresses below. The recordings will be deleted once we've passed our current course or at the latest in August of 2024.

By signing below you confirm that you have seen this information and are giving your consent to be a part of our study.

Signature

If you would like a copy of this document, please write your mail address below and we will mail you a scanned copy.

We would be very grateful to be allowed to observe your workshop!

Best regards,

Sennah Pettersson och Viggo Hedman

Contact information:

Sennah Pettersson x@x.x

Viggo Hedman x@x.x

Supervisor: Madeleine Dutoit

Mail: x@x.x

Bilaga 7 - Arbetsfördelning

Vi delade i stora drag upp arbetet så att man fick huvudansvaret att skriva en del under ett kapitel och sedan fick den andre korrekturläsa och kommentera. Sedan bearbetades kommentarer och tankar gemensamt – exempelvis ordval och gick vi igenom arbetet tillsammans och diskuterade saker vi inte var överens om, exempelvis placeringen på vissa stycken. På grund av våra individuella erfarenheter hade vi ofta lite skilda synpunkter på arbetet som kompletterade varandra, vilket innebär att det inte finns något stycke i texten som enbart bearbetats av endast en av oss. Efter detta fyllde vi på styckena där vi upplevde att det var lämpligt allt eftersom vi arbetade.

Inledning- och bakgrundskapitlet skrevs gemensamt fast på olika fronter. Bakgrundsinformation delades upp, Sennah fokuserade på Malmö universitet (Bilaga 8) och centrala begrepp medan Viggo fokuserade på teorin. Tidigare forskning delades upp i början för att minska risken att blanda ihop olika sorters litteratur, där Viggo huvudsakligen arbetade med den vetenskapligt granskade litteraturen och Sennah med den svenska. Metodkapitlet skrevs gemensamt. Resultat och analysen delades upp, Viggo arbetade främst med den första forskningsfrågan, Sennah med den andra, och den tredje skrevs gemensamt. Diskussionskapitlet skrevs gemensamt.

Empirin skapades och kodades gemensamt. Rekryteringen av informanter var uppdelad – bibliotekarierna kontaktades av Sennah medan doktoranderna kontaktades av båda författarna. Båda var närvarande vid samtliga intervjuer, och turades om att intervjua.

Bilaga 8 – Information om Malmö universitet & Malmö universitetsbibliotek

Malmö högskola inrättades officiellt den första juli 1998 (Malmö universitet 2024d). Malmö gick från att vara en högskola till ett universitet den första januari 2018. Med tiden har antalet utbildningar som erbjuds på universitetet ökat och ett lärosätesförlag har grundats. Malmö universitet har fem fakulteter, Teknik och samhälle, Kultur och samhälle, Lärande och samhälle, Hälsa och samhälle och Odontologiska fakulteten (Malmö universitet 2023a). De två sistnämnda har sina egna bibliotek med anpassade utbud och fysisk plats i byggnaderna där utbildning och forskning bedrivs. De har cirka 25 000 studenter (Malmö universitet u.å.a), 284 doktorander och 1636 årsarbetskrafter (Malmö universitet u.å.b, s. 49 & 58).

Malmö universitets grundvärderingar är: ansvar, frihet, integritet, kollegialitet och kvalitet (Malmö universitet 2024b). Malmö universitet strävar efter att hålla en hög kvalitet på såväl utbildning som forskning. Lärosätet vill arbeta med olika samhällsaktörer och bedriva en verksamhet som undersöker och söker lösningar till olika komplexa frågor och utmaningar i samhället. Nuvarande strategi gäller 2023 till 2025 (Malmö universitet 2024b). Ett av de centrala områdena för strategin är att skapa en miljö för forskning och utbildning som överbryggar organisatoriska och ämnesrelaterade gränser. Detta ska underlätta för studenter att studera vidare på högre nivå. Lärosätet ska också arbeta för att det ska finnas mötesplatser för studenter och anställda och stödja forskare tidigt i karriären (Malmö universitet 2024b). Malmö universitet deltar i olika internationella universitetsnätverk och program som exempelvis Erasmus+ (Malmö universitet 2024e).

Malmö universitetsbibliotek består idag av tre fysiska bibliotek.

- Orkanenbiblioteket är det största (både till yta och bestånd) och finns på femte våningen i byggnaden som kallas Orkanen. Biblioteket invigdes 2005 (Malmö universitet 2024d).
- Biblioteket vid Fakulteten för Hälsa och Samhälle ligger i SUS sjukhusområde i Malmö.
- Biblioteket vid Odontologiska fakulteten är det äldsta och minsta av de tre biblioteken och har funnits sedan innan Malmö högskolas uppstart (Tornbjer 2023 s. 13).

På Malmö universitetsbiblioteks arbetar cirka 48 bibliotekarier. Malmö universitetsbibliotek är uppdelade i två avdelningar, avdelningen för medier och

vetenskaplig publicering (MVP) och avdelningen för pedagogisk verksamhet och lärandemiljöer (PVL) (Malmö universitet 2023b; 2024g).

Malmö universitetsbiblioteks forskningsstöd

MVP arbetar mot doktorander och forskare både direkt och indirekt (Malmö universitet 2023b). Indirekt stödjer de forskningen genom inköp av litteratur och tillgång till databaser. De arbetar även direkt gentemot forskare och doktorander med exempelvis individuella handledningstillfällen och workshoppar.

PVL arbetar med workshoppar och föreläsningar för studenter, doktorander och forskare (Malmö universitet 2023b). De tillhandahåller även individuell handledning för forskare och doktorander. PVL ansvarar även för utformningen av bibliotekens fysiska rum. Som del i detta arbetar de mycket med andra enheter på universitetet. De har exempelvis utställningar på biblioteket och gör rum för enheter som skivareverkstaden och studenthälsan att nå och interagera med studenter.

Forskarstödet för doktorander består bland annat av doktorandkåren, deras handledare, karriärstöd, kurser och workshoppar (Malmö universitet 2024c). Det är dock de sista två som delvis erbjuds av bibliotekets forskningsstöd. Workshops för doktorander på Malmö universitetsbibliotek inkluderar teman som publicering och vetenskaplig kommunikation, referenshantering och söktekniker (Malmö universitet 2023dc). Dessa workshoppar ges via en digital länk eller på plats i biblioteket och hålls på engelska eller svenska beroende på vilket språk deltagarna talar. Doktoranderna kan även boka både individuell handledning och grupphandledning med en bibliotekarie (Malmö universitet 2024c). Exempel på forskningsstöd som erbjuds är: vägledning i upphovsrättsfrågor, val av tidskrift och beställning av ISBN vid publicering, hjälp med vetenskaplig programvara, vägledning gällande datahanteringsplaner (Malmö universitet 2024f). Biblioteket deltar även som föreläsare för en del moment i vissa doktorandkurser. kan exempelvis handla om rovtidskrifter (D8)⁶ eller publiceringsrelaterade frågor.⁷

⁶ Intervju med Doktorand 8

⁷ Observation 5 mars 2024